

NA PULZE

Časopis Prešovskej univerzity v Prešove

Ročník VI, číslo 3, október 2013

Srdečne blahoželáme

*Akýkoľvek skutok lásky
si zasluhuje večný život.*
(Tomáš Akvinský)

70

prof. PhDr. Karol Horák, CSc.
prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc.
doc. Ing. Ladislav Sojka, CSc.

60

prof. PhDr. Daniela Slančová, CSc.
prof. dr. hab. Božena Irena Muchacka
prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.
prof. ThDr. Imrich Belejkaníč, CSc.
doc. PhDr. Magdaléna Bilá, PhD.
doc. Ing. Ján Kmec, CSc.
MUDr. Vladimír Goč, PhD.
Ing. Valéria Varhoľová
Mgr. Drahomíra Balková
Angela Baranová
Eva Baranová
František Šebej
Helena Strelcová
Mária Olejníková

Daniela Bavolárová
Jarmila Troligová
Helena Kočišková
Karol Vitališ

50

doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.
doc. PhDr. Štefánia Andraščíková,
PhD., MPH
doc. PhDr. Peter Káša, CSc.
MUDr. Jaroslav Daňo, PhD.
PhDr. Milena Rybarčáková
Mgr. Katarína Mikitová
Mgr. Gabriela Béresová
Jaroslav Boža

Milí čitatelia,

v novom akademickom roku sa stretávame na stránkach časopisu po prvýkrát. Prešovská univerzita (PU) v Prešove a jej fakulty i pracoviská v posledných mesiacoch realizovali obrovské množstvo aktivít: slávnostné otvorenie akademického roka 2013/2014 PU v Prešove, udelenie titulu „doctor honoris causa“, po prvýkrát v prešovskej akademicko-histórii, geografom, študentskú UNIVERSITY OPENING NIHGT 2013, vedecké podujatia pri príležitosti okrúhlych výročí našich významných akademikov – prof. PhDr. Karola Horáka, CSc., prof. PhDr. Daniely Slančovej, CSc., prof. PhDr. Ladislava Sisáka, CSc., prof. PaedDr. Jána Jungera, PhD., ďalšie medzinárodné konferencie, semináre, prednášky, workshopy na rôzne témy, zahraničné akademické i diplomatické návštevy našej alma – mater a s tým prichádzajúce nové zmluvy o spolupráci na medzinárodnej úrovni, skvelé výstavy v Univerzitnej knižnici PU v Prešove, atď. ...

Tretie tohtoročné číslo Časopisu Prešovskej univerzity v Prešove NA PULZE Vám prinášame v „novom šate“. Od začiatku októbra sme spustili do prevádzky nový elektronický portál Časopisu Prešovskej univerzity v Prešove NA PULZE, aby sme Vás, našich čitateľov, potešili novou, modernou grafikou, s flexibilným menu a novým logotypom názvu NA PULZE. Od tohto čísla časopisu sme ho už použili aj v tlačenej verzii. Okrem etického kódexu a zásad publikovania v časopise, sme doplnili na stránkach tohto portálu aj e-mailové kontakty členov redakčnej

rady za jednotlivé fakulty, s tým, že pri menách a adresách je uvedená fakulta, ktorej sa príspevok, posielaný na danú adresu, má týkať. Príspevky o PU v Prešove a témy všeobecné sa posielajú na adresu šéfredaktora. Vybrané príspevky z tlačenej verzie budú aktuálne publikované v hlavnom menu portálu. Želáme Vám príjemné čítanie a úspešný akademický rok 2013 – 2014.

Kamila Urmaničová

NA PULZE – Časopis zaregistrovaný na MK SR pod číslom EV 2836/08 – ISSN 1339-3448 (online) a ISSN 1337-9208 (tlačenej vydanie) – Ročník VI/2013, číslo 3
Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove, Ul. 17. novembra 15 – IČO 17 070 775

Redakcia: Mgr. Kamila Urmaničová (šéfredaktorka) – email: redakcia@unipo.sk, Mgr. Michaela Marcinová, PhD. (zástupkyňa šéfredaktorky),
Redakčná rada: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., PhDr. Ludmila Adamová, ThLic. Martina Poláková, PhD., PhDr. Branislav Frk, PhD.,
PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD., Mgr. Radoslav Rusnák, PhD., ThDr. Maroš Šip, PhD., Mgr. Patrik Durkáč, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD.,

Ing. Peter Halko, RNDr. František Franko, PhD., Andrea Čajová, Michaela Galová

Foto na obálke: Jaro Ondo – Sadzba: Ing. Ladislav Nagy – Úprava obrázkov: Mgr. Gabriela Felix – Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov

Príspevky prešli jazykovou a redakčnou úpravou. Za obsah príspevkov redakcia nezodpovedá.

Univerzitný časopis NA PULZE je pokračovaním časopisu akademicko-hist. obce PU v Prešove.

Prejav rektora Prešovskej univerzity v Prešove, prednesený 24. septembra 2013 pri príležitosti otvorenia akademického roka 2013 – 2014

Vážené slávnostné zhromaždenie,

dovoľte mi, aby som Vás pri dnešnej slávnostnej príležitosti, akou je otvorenie akademického roka 2013 – 2014, čo najsrdečnejšie privítal a pozdravil. Osobitne potešiteľná je pre nás účasť vzácných hostí – reprezentantov zahraničných krajín, predstaviteľov štátnej a verejnej správy na celoštátnej, regionálnej i mestskej úrovni, hodnostárov cirkví a náboženských spoločností, akademických funkcionárov zahraničných i slovenských vysokých škôl, zástupcov podnikateľského prostredia a mimovládneho sektora, ktorí merali cestu do Prešova, aby nás povzbudili v našej práci a výrazne prispeli k slávnostnému charakteru tohto zhromaždenia.

Prešovská univerzita vstupuje do svojho 17. akademického roka ako etablovaná vzdelávacia a výskumná inštitúcia, tešiaca sa rešpektu doma i v zahraničí a nadväzujúca na bohaté 346 ročné tradície vysokoškolského vzdelávania v Prešove. Je trefou najväčšou univerzitou na Slovensku podľa počtu fakúlt. Na 8 fakultách a dvoch univerzitných ústavoch študuje v súčasnosti celkove 10 000 študentov, ktorí majú k dispozícii 159 akreditovaných bakalárskych, 128 magisterských a 56 doktorandských študijných programov v dennej i externej forme štúdia. Pestrú paletu kurzov a vzdelávacích produktov ponúka Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania. PU zamestnáva celkove 1 053 pracovníkov, z toho 66 profesorov, 148 docentov a 313 vysokoškolských učiteľov s ukončeným doktorandským štúdiom.

O našej kvalite referujú nezávislé externé inštitúcie. Podľa najnovšieho vydania celosvetového rankingu Webometrics z júla 2013 patrí do poltucta najlepších slovenských univerzít. Iným potvrdením kvality našej Alma-mater sú výsledky dosiahnuté pri hodnotení fakúlt nezávislou rankingovou a ratingovou agentúrou ARRA. V najnovšom hodnotení sa dve naše fakulty, a to Fakulta humanitných a prírodných vied a Pravo-slávna bohoslovecká fakulta, dostali na čelo svojich skupín a jedna (Pedagogická fakulta) obsadila bronzovú pozíciu. Ostatné fakulty zväčša zaznamenali tiež solídne výsledky a zlepšenie ratingu. Podľa tejto medailovej bilancie sa Prešovská univerzita stala druhou najúspešnejšou slovenskou univerzitou po Univerzite Komenského. Tieto pozitívne hodnotenia potvrdzujú, že cesta zvýšenej náročnosti, ktorú sme si zvolili je správna a prináša zvyšovanie našej konkurencieschopnosti. Zároveň je to dobrá správa aj pre nových členov našej akademickej obce, pre ktorých je dnešný deň ešte o niečo slávnostnejší ako pre nás.

Milé prváčky a prváci,

vitajte na Prešovskej univerzite v Prešove! Som presvedčený, že nájdete u nás podnetné prostredie pre Vaš ďalší osobný rozvoj ako aj pre vytváranie priateľských a kolegiálnych vzťahov, z ktorých budete môcť čerpať počas celého života. Záleží len na Vás, koľko zo širo-

kej palety ponúkaných poznatkov a aktivít dokážete absorbovať a využiť. Som presvedčený, že naše mesto i univerzita dokážu uspokojiť vaše diferencované požiadavky a túžby týkajúce sa odborného rastu, osobného a duchovného rozvoja, vytvárania sociálnych kontaktov, hľadania životného partnera, kultúrneho a športového vyžitia, relaxácie a zábavy. Môžem Vás ubezpečiť, že skúsenejší kolegovia - študenti ako aj pracovníci na rektoráte, fakultách, ústavoch, v centre prvého kontaktu UNIPOKONTAKT, v UNIPOCENTRE, na facebookovej stránke UNIPO FAN, či v Univerzitnom pastoračnom centre dr. Štefana Héseka sú pripravení Vám podať pomocnú ruku, poradiť, podporiť, povzbudiť a usmerniť vás pri prekonávaní prípadných počítačových adaptačných ťažkostí. Prajem Vám, aby ste sa v Prešove a na našej alma-mater cítili ako doma.

Vážené slávnostné zhromaždenie,

pred univerzitami stoja závažné výzvy, ktoré súvisia s komplikovanou situáciou aktuálneho obdobia pretrvávajúcich ekonomických ťažkostí spôsobených krízou spoločenskej morálky. Na stretnutiach európskych rektorov veľa diskutujeme o budúcej podobe univerzity ako inštitúcie. Kľúčovými slovami, ktoré sa najčastejšie objavujú sú hodnotenie a zabezpečenie kvality, excelentnosť, internacionalizácia, spoločenská zodpovednosť, efektívnosť, viaczdrojové financovanie a podobne. Ukazuje sa, že ak má univerzita ambíciu byť úspešná a konkurencieschopná musí neustále preukazovať spoločenskú relevanciu, teda byť schopná

produkovať nové vedecké poznatky v tých vedných disciplínach, ktoré rozvíja, byť schopná transferovať tieto poznatky do uplatniteľnej podoby v hospodárskej a spoločenskej praxi, byť schopná ponúkať atraktívny mix akademicky a profesijne orientovaných študijných programov a iných vzdelávacích aktivít v rámci celoživotného vzdelávania, ktorý je zárukou uplatnenia absolventov na trhu práce, podnikaní, či slobodnom povolání, byť schopná udržať si atraktivitu pre štúdium u najtalentovanejšieho segmentu populácie domácej i zahraničnej proveniencie a byť schopná akcelerovať lokálny a regionálny rozvoj, vyjadrovať sa a riešiť závažné spoločenské problémy, zachovávať naše kultúrne a hodnotové dedičstvo a generovať nové témy, ktoré sú potrebné z hľadiska zvyšovania kvality života našej i budúcich generácií.

Milé kolegyně a kolegovia, vzácní hostia,

uvedenú všeobecnú formuláciu musíme pretaviť do konkrétnych podmienok Prešovskej univerzity. V najbližšom období nás čakajú náročné úlohy, ktorých zvládnutie môže byť úspešné len pri maximálnom nasadení všetkých tvorivých a administratívno-technických pracovníkov a za významného vkladu študentov. Meritórne ide o dotvorenie a implementáciu vnútorného systému zabezpečenia kvality vzdelávania, prípravu nového dlhodobého zámeru rozvoja PU na obdobie rokov 2014 – 2020 a prípravu podkladov pre komplexnú akreditáciu.

Vnútorný systém zabezpečenia kvality vzdelávania si bude vyžadovať precízne nastavenie procesov tvorby, schvaľovania, monitorovania a pravidelného hodnotenia študijných programov, procesov zberu, analýzy a aplikácie informácií potrebných na efektívne riadenie uskutočňovania študijných programov, súboru kritérií a pravidiel hodnotenia študentov, zabezpečenia kvality vysokoškolských učiteľov, zabezpečenia materiálnych, technických a informačných zdrojov na podporu vzdelávania študentov a zabezpečenia pravidelného zverejňovania aktuálnych, objektívnych, kvantitatívnych a kvalitatívnych informácií o študijných programoch a ich absolventoch. Na tento účel sme zriadili pozíciu splnomocnenca rektora pre kvalitu vzdelávania a kreovali radu pre zabezpečenie kvality vzdelávania. Úspešná implementácia vnútor-

ného systému si však vyžaduje synergiu všetkých relevantných aktérov – vysokoškolských učiteľov, študentov, absolventov i našich partnerov v praxi. V tejto súvislosti vás srdečne pozývam k aktívnej participácii na týchto procesoch. Udržanie vysokej kvality vzdelávacích činností si vyžaduje permanentné úsilie, pričom kľúčovú úlohu zohrávajú najmä jednotlivé katedry, ústavy a inštitúty univerzity. V uplynulom období sme realizovali viaceré projekty, ktorých cieľom bolo napomôcť zvyšovaniu kvality vzdelávania. V oblasti vzdelávania učiteľov sme ako prvá slovenská univerzita vytvorili inštitucionalizovaný systém cvičných škôl, od ktorého si sľubujeme výrazné zlepšenie vzájomnej komunikácie a výmeny informácií a skvalitnenie praktickej dimenzie prípravy budúcich učiteľov. Už prvé stretnutie s riaditeľmi cvičných škôl v júni 2013 bolo pre nás nesmierne podnetné a obohacujúce. Ukončili sme riešenie projektu podporeného z OP Vzdelávanie pod názvom „Vzdelávanie učiteľov základných škôl v oblasti cudzích jazykov v súvislosti s Konceptiou vyučovania cudzích jazykov na základných a stredných školách“. V jeho rámci sme vyškolili takmer 1400 frekventantov, čím sa z nich stali kvalifikovaní učelia pre výučbu cudzích jazykov na primárnom stupni vzdelávania. V rámci ďalšieho projektu OP Vzdelávanie „Otvorenie vzdelávacieho priestoru PU vytvorením cudzojazyčnej ponuky študijných programov v e-learningu“ bolo pripravených 80 elektronických kurzov, z ktorých časť bude pilotovaná v tomto akademickom roku a do konca decembra budú ukončené ich anglické mutácie, čo vytvára dobré podmienky pre prijímanie zahraničných študentov, ale i pre tvorbu a realizáciu spoločných študijných programov so zahraničnými univerzitami. Prvým konkrétnym príkladom je spoločný študijný program Green Economy, úspešne akreditovaný v Srbsku, na ktorom sa okrem PU podieľali partneri zo Slovinska, Srbska, Maďarska a Rumunska. Internacionalizácia vzdelávania je nevyhnutnosťou, preto nás teší rastúci počet našich učiteľov a študentov, ktorí absolvovali mobility v rámci programu Erasmus. Rastie aj počet letných škôl a intenzívnych programov, ktorých organizátorom je naša univerzita. Tieto aktivity ju veľmi účinne zviditeľňujú v európskom vzdelávacom priestore, čo potvrdzuje aj zaradenie hesla o PU do najnovšieho vydania prestížnej publikácie Cambridge Guide to Excellence.

Dámy a páni,

príprava nového dlhodobého zámeru PU na roky 2014 – 2020 bude vychádzať z hodnotenia plnenia Dlhodobého zámeru PU na roky 2008 – 2013. Na základe jeho predbežných výsledkov môžem s uspokojením konštatovať, že drvivá väčšina strategických cieľov,

čiastkových cieľov a opatrení bola splnená. Najvýznamnejší strategický cieľ, ktorým bolo udržanie statusu univerzity, bol úspešne splnený v r. 2010. Veľký pokrok sme dosiahli v oblasti priestorového a infraštruktúrneho rozvoja a informatizácie, kde sme mali možnosť čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Celkový objem schválených oprávnených výdavkov na implementované projekty v aktuálnom programovom období rokov 2007-2013 dosiahol takmer 40 mil. eur (1,2 mld. SK). Prešovská univerzita v Prešove sa tak zaradila medzi najúspešnejšie vysoké školy na Slovensku, či už počtom získaných projektov a získaných finančných zdrojov v prepočte na 1 tvorivého pracovníka. V uplynulom roku

išlo najmä o vybudovanie a prvotné vybavenie Centra excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu a Kompetenčného centra znalostných technológií v priemysle a službách a rekonštrukciu telocvične, administratívnych priestorov a nadstavbu objektu pre potreby Fakulty športu na Ul. 17. novembra 15. V najbližšom období budeme realizovať výstavbu budovy Fakulty manažmentu na Konštantínovej ulici, výstavbu objektu UNIPOLAB ako súčasťi Vedecko-technologického parku TECHNICOM pod vedením Technickej univerzity v Košiciach. Plánujeme rekonštruovať študentský domov na Ul. 17. novembra 13 a aulu vo VŠA. V strednodobom horizonte počítame s výstavbou budovy Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a ďalšej etapy budovy Fakulty zdravotníckych odborov. Zvažujeme vybudovanie kongresového centra a knižnice. Komplexný dokument, akým Dlhodobý záměr PU na roky 2014 - 2020 nepochybne bude, si vyžiada ešte dôkladnú diskusiu. V tejto súvislosti vás všetkých pozývam na účasť v nej.

Treťou neľahkou úlohou je príprava podkladov pre komplexnú akreditáciu, ktorá sa začne v júli 2014. V pamäti ešte máme predchádzajúcu akreditáciu, ktorá si vyžiadala prípravu dokumentácie s rozsahom 111 tisíc strán a 206 mil. slov. Akreditácia je príležitosťou na dôkladnú inventarizáciu našich vedecko-výskumných a umeleckých výsledkov i ponuky študijných programov. Spolieham sa na erudíciu garantov - profesorov a docentov ako aj ďalších tvorivých pracovníkov na fakultách, katedrách a ústavoch a verím, že spoločne pripravíme štruktúru študijných programov, ktorá osloví v budúcom období talentovaných záujemcov o vysokoškolské štúdium u nás i v zahraničí. Stále otvorená je otázka učiteľských študijných programov, pričom sa nám javí lepšie riešenie v spojení prvého a druhého stupňa štúdia. Očakávam aj diskusiu o podobe štátnych skúšok, pričom preferovať by sme mali kvalitu záverečných prác a ich obhajobu formou náročnej verejnej rozpravy pred skúšaním zameraným na memorovanie faktov.

Deklarovaným cieľom akreditácie je dôkladné zmapovanie kvality vysokých škôl, čo veľmi vítame. Inštitucionálna diferenciácia poskytovateľov vysokoškolského vzdelávania na Slovensku podľa poslania a podľa kvality je nevyhnutná. Vyžaduje si použitie adekvátnych metód a objektívnych hodnotiacich kritérií. V tej

to súvislosti musíme vysloviť poľutovanie nad tým, že Akreditačná komisia neakceptovala viaceré závažné pripomienky Slovenskej rektorskej konferencie, upozorňujúce na viaceré požiadavky kladené na nás, najmä v pracovno-právnej oblasti, ktoré prekračujú rámec platného zákona a iných všeobecne záväzných predpisov. Vynára sa tiež problém nedostatočnej diferencovanosti špecifických kritérií hodnotenia jednotlivých oblastí poznania a diskrepancia medzi nimi a aktuálnymi európskymi a globálnymi trendmi zabezpečenia kvality vzdelávania a výskumu. Akreditačná komisia pri posudzovaní zaradenia vysokej školy do kategórií preferuje kritériá hodnotiace výskumné výstupy, čo je sčasti pochopiteľné najmä z dôvodu ich jednoduchšej kvantifikácie a merateľnosti v porovnaní s kritériami hodnotiacimi vzdelávanie. Nedostatkom schválených kritérií je ich prílišná orientácia na prístupy uplatňované pri hodnotení experimentálnych prírodovedných odborov a nedostatočná senzitivnosť vo vzťahu k špecifikám humanitných, spoločenskovedných a aplikovaných disciplín. Neúmerne vysoká váha bola prisúdená impakt faktoru časopisov (Journal Impact Factor - JIF) aj napriek tomu, že odborná verejnosť mnohými argumentmi spochybnila jeho aplikáciu, čo viedlo mnohé inštitúcie vo svete upustiť od jeho využívania. Jedným z príkladov je austrálsky National Health and Medical Research Council, ktorý zavrhol JIF už v r. 2008. Z nedávnych iniciatív môžeme spomenúť San-franciskú deklaráciu k hodnoteniu výskumu, prijatú na Americckom kongrese bunkových biológov v decembri 2012. Táto deklarácia hutne sumarizuje argumenty proti používaniu JIF ako indikátora kvality výskumu a obsahuje viaceré odporúčania pre rozličné cieľové skupiny. Predovšetkým upozorňuje na fakt, že primárne poslanie JIF bolo úplne iné a síce slúžil knihovníkom ako pomôcka pri nákupe časopisov. Deklarácia poukazuje na metodologické limity JIF súvisiace s výrazne asymetrickým rozložením citácií v rámci časopisov ako aj s veľmi odlišnými vlastnosťami JIF vo vzťahu k jednotlivým vedným odborom. Konštatujú sa i závažné zistenia skresľovania a manipulácií s JIF prostredníctvom redakčných politik a celkove netransparentný charakter procesov jeho výpočtu. K San-franciskej deklarácii sa prihlásilo už 381 popredných vedeckých a akademických inštitúcií a spoločností vo svete a tisíce výskumníkov. Nechýbajú medzi nimi napríklad

Akadémia vied Českej republiky, Rakúska akadémia vied, European Association of Science Editors, European Education Research Association, Higher Education Council for England, Institute Pasteur, University of Paris-Diderot, či Univerzita Komenského v Bratislave. Časť vedeckej komunity teda konečne precitla a uvedomila si, že je nesprávne odvíjať význam a dôležitosť publikovaného článku od toho ako sú citované všetky ostatné články uverejnené v danom časopise. Stávajú sa totiž prípady, že aj v časopisoch s extrémne vysokým JIF sa nájdu články, ktoré nikto necitoval.

Iným trendom naznačujúcim súmrak JIF je čoraz rozšírenejšie uplatňovanie open access prístupov vo svete. Postupne narastá počet akademických a vedecko-výskumných inštitúcií, ktoré zverejňujú svoje výsledky v tomto otvorenom režime na internete v open access časopisoch a akademických repozitároch bez akýchkoľvek bariér. Jedným z dôvodov je korekcia súčasného nevyhovujúceho modelu vedeckej komunikácie, pre ktorý sú charakteristické zdĺhavé a často netransparentné procedúry schvaľovania článkov, rastúce poplatky za publikovanie vo vedeckých časopisoch, či za prístup k článkom. Kritika sa týka snáh veľkých vydavateľských domov o oligopolizáciu až monopolizáciu trhu s vedeckou literatúrou a ich profit z výsledkov získaných činnosťou prevažne financovanou z verejných zdrojov. Sú známe prepojenia týchto vydavateľstiev na jednotlivé bibliografické a citačné databázy. Ich podnikateľské a obchodné záujmy im teda velia zasadzovať sa o to, aby práve tá ich databáza bola považovaná za relevantnú. Za daných okolností sa javí hodnotenie výskumu, opierajúce sa o jednu alebo úzky výber komerčných databáz, ako nereprezentatívne a morálne spochybniteľné. Iným nezamýšľaným a neželaným efektom týchto snáh sú aktivity podvodníkov, ktorí falšujú internetové stránky seriózných časopisov a lákajú od dôverčivých akademikov nemalé sumy za uverejnenie článkov. Ukazuje sa teda, že dozrel čas, aby sa naše slovenské akademické prostredie prihlásilo k princípom otvoreného prístupu a postupne sa ho snažilo uplatniť v praxi. Namiesto nevhodného JIF je potrebné sledovať reálny impakt publikovaných prác. Musíme si pripustiť, že úmerné vypĺňanie rozličných formulárov, počítanie rafinovaných scientometrických a bibliometrických ukazovateľov a jalové diskusie na vedeckých radách o počte nazbieraných bodov, či čiarok, sú stratou času a mrhaním kreatívneho potenciálu akademických pracovníkov. Vráťme sa k osvedčenému peer-review hodnoteniu malého

počtu najvýznamnejších výstupov daného jednotlivca, či inštitúcie skupinou expertov z danej oblasti. Týmto spôsobom bude pomerne jednoduché zistiť a zdokumentovať ich citovanosť a teda i reálny impakt. Nateraz nám zostáva len dúfať, že naša decízna sféra si bude vedomá spomínaných metodologických obmedzení použitých hodnotiacich postupov a teda i limitovanej výpovednej hodnoty výsledkov akreditácie a tieto skutočnosti zohľadní pri prijímaní prípadných rozhodnutí týkajúcich sa budúcej inštitucionálnej podoby vysokoškolského vzdelávania na Slovensku.

Napriek naznačeným problémom si dovoľím vysloviť presvedčenie, že Prešovská univerzita ako najstaršie univerzitné centrum humanitného a spoločenskovedného vzdelávania v modernej ére slovenského vysokého školstva lokalizované mimo Bratislavy, obstojí v komplexnej akreditácii so cťou. Jej očakávaným výstupom by mali byť návrhy na zaradenie vysokých škôl do troch kategórií. Tu máme jednoznačný cieľ a tú najvyššiu ambíciu, ktorou je potvrdenie nášho univerzitného statusu. Tomu podriadiť všetky naše kroky a verím, že každý z nás, primerane svojim možnosťami, prispeje k dosiahnutiu tejto méty.

Ctené auditórium,

pertraktovaná problematika akreditácie má však širšie spoločenské súvislosti, ktoré si dovoľím aspoň v stručnosti reflektovať. Mám na mysli tlak, ktorému sú vystavené predovšetkým inštitúcie rozvíjajúce humanitné a spoločenské vedy. Sme dennodenne konfrontovaní so spochybňovaním ich spoločenskej potrebnosti. Markantne pociťujeme nepriaznivé dopady postmodernistickej kritiky tradičného prístupu k pravde, komercializácie vzdelávania a výskumu a byrokratizácie, ktoré prostredníctvom neoliberálnych ekonomizujúcich prístupov priniesli akademickému prostrediu cudziu kultúru auditu. Vedie to k evidentnej a dnes už diskutovanej redukcii kritérií hodnotenia vzdelávacích a výskumných aktivít s dôrazom na výkonnosť a efektívnosť so súbežnou marginalizáciou posudzovania pravdivosti, morálnosti, či spravodlivosti. Komodifikácia vedy a vzdelávania obmedzuje základný výskum v mnohých údajne „neužitočných“ oblastiach. Prevažuje orientácia na krátkodobé efekty, čo vedie k intelektuálnej banalizácii veľkej časti výskumov a ich hodnotenia. Veľkým kritikom súčasného vývoja spätého s formovaním tzv. vedomostnej spoločnosti je rakúsky filozof a literárny kritik

Konrad P. Liessmann, autor knihy *Theorie der Unbildung: die Irrtümer der Wissensgesellschaft* (2006). Konštatuje, že „je prejavom neschopnosti a hlúposti, ak univerzity majúce stáročné tradície kultivácie metód nakladania s poznatkami sa teraz reštrukturalizujú podľa prostoduchej podnikateľskej logiky“ (Liessmann 2009, s. 104). Kritizuje konštruktivistický postoj späť s rezignáciou na pravdu ako cieľ poznávania, čo vedie k tomu, že sa poznávanie posudzuje a spravuje nie na základe vlastných kritérií, ale podľa vonkajších, najmä ekonomických hľadísk. Česká sociologička Tereza Stöckelová v knihe *Nebezpečné známosti* (2012, s. 11) konštatuje, že „vzťah vedy a spoločnosti sa zužuje na obchodovateľné a v politicko-ekonomickej praxi inštrumentálne využiteľné produkty. Systémy hodnotenia a financovania univerzít sa menia smerom k výkonovému modelom, kontraktovému a projektovému financovaniu, pričom ich efekty sú sporné“. Ako upozorňuje spomínaná česká sociologička, „ak je výsledok systému hodnotenia úplne rozhodujúci pre finančné a materiálne prežitie inštitúcie a jej pracovníkov, logika výkazníctva a projektového manažmentu buď pohlcuje podstatnú časť výskumných a profesionálnych kapacít tvorivých pracovníkov alebo ich úsilie nasmeruje tam, kde je kompenzované ekonomickým resp. politickým kapitálom“. Aby sa vyhlí existenčným problémom sú spoločenské vedy tlačené k tomu, aby reprodukovali záujmy a uplatňovali perspektívu etablovaných mocenských a finančných skupín a ignorovali potreby spojené s verejným záujmom postupne vytláčaným na perifériu záujmu. Na kompromitácii humanitných a spoločenských vied sa svojim povrchným prístupom spolupodieľajú mnohé médiá, ktoré skresľujú očakávania verejnosti prostredníctvom manipulácie s množstvom a emočnou intenzitou správ, využívajúc efekt heuristickej dostupnosti. Naša verejnosť už v dôsledku toho pomaly uverila, že úrady práce sú zaplavené neužitočnými absolventmi humanitných a spoločenských odborov a že tieto vedy nemajú žiadny spoločenský prínos a len odčerpávajú peniaze daňových poplatníkov. Štatistické údaje však tento mýtus vyvracajú. Podľa údajov OECD (uverejnených v ročenke Education at a Glance 2013) nezamestnanosť vysokoškolákov vo všeobecnosti nepredstavuje na Slovensku vážnejší spoločenský problém. Drvivá väčšina z nich nachádza uplatnenie do 6 mesiacov od ukončenia štúdia (dlhšie v evidencii bolo podľa najnovších zverejnených údajov UPSVAR zo septembra r. 2011 len 108 osôb). Problémom je skôr dlhodobá nezamestnanosť obyvateľov s nízkym stupňom vzdelania. Bol samozrejme zaznamenaný nárast miery nezamestnanosti spôsobený ekonomickou krízou, ktorú určite nezapríčinili univerzity. Podstatné je, že nezamestnanosť vysokoškolákov vzrastla nepatrne v porovnaní so skupinami obyvateľov s nižším stupňom vzdelania. Iný pohľad na štruktúru nezamestnaných podľa odborov ponúkla agentúra ARRA vo svojom najnovšom rankingu, zohľadňujúcom 11 skupín slovenských fakúlt. Fakulta s najvyššou úrovňou absolventskej nezamestnanosti na Slovensku je prirodovodne zameraná fakulta na technickej univerzite. Najvyššia miera nezamestnanosti v skupine technických fakúlt prevyšuje najvyššiu mieru nezamestnanosti v skupinách filozofických, pedagogických, právnických, medicínskych, zdravotníckych a teologických fakúlt. Ukazuje sa teda, že neza-

mestnanosť vysokoškolsky vzdelaných je ovplyvnená celým komplexom faktorov počnúc špecifikami regionálnych trhov práce a končiac kvalitou vzdelávacích procesov na jednotlivých vysokých školách. Odborová príslušnosť nezohráva takú významnú úlohu, aká sa jej pripisuje. Podstatnú úlohu zohráva kvalita a náročnosť štúdia a pracovitosť študentov.

Humanitne a spoločenskovedne orientovaný výskum je veľmi potrebný. Známy slovenský biológ a bývalý minister školstva Ladislav Kováč volá po syntéze prírodných a kultúrnych vied. Podľa neho je žiaduci masový presun priorít od prírodných vied a technovedy ku kultúrnym vedám na báze neomodernizmu. Najlepšie mozgy ľudstva by mali podľa neho premýšľať nie nad konštrukciami stále výkonnejších čipov, či technikami klonovania, ale nad povahou poznávania, emócií, nad fungovaním politických a ekonomických inštitúcií, nad ľudským šťastím. Nemali by len premýšľať, ale empiricky skúmať, v tom podľa neho tkvie intelektuálna výzva pre mladé generácie vedcov. K tejto diskusii prispel aj poľský ekonóm Grzegorz Kołodko. Vo svojich podnetných knihách *Wędrujący świat* (2008) i *Dokąd zmierza świat. Ekonomia polityczna przyszłości* (2013) vymedzil 12 veľkých problémov budúcnosti, ktoré si vyžadujú interdisciplinárne skúmanie. Ide o evolúciu hodnôt a ich kultúrnych implikácií v rozvojových procesoch, otázky tempa a hraníc ekonomického rastu, inštitucionalizáciu globalizácie, problematiku regionálnej integrácie a jej interferencie s globalizáciou, skúmanie pozície a úlohy mimovládneho sektora, štúdium demografických procesov a migrácie obyvateľstva, výskum prírodného prostredia a konkurenčného zápasu o vyčerpávajúce sa prírodné zdroje, skúmanie chudoby a sociálnych nerovností, vedecko-technologického pokroku, poznatkovej spoločnosti, evolúciu siete a jej hospodárskych a spoločenských dôsledkov a problémy konfliktov a bezpečnosti. Z tohto prehľadu je evidentné, že humanitné a spoločenskovedné disciplíny budú mať nezastupiteľnú úlohu pri bádateľskom uchopení týchto problémov. Ich heuristická, edukačná i aplikačná spoločenská relevancia je zjavná a dufame, že sa pretaví aj do vitality akademických inštitúcií, ktoré rozvíjajú tieto oblasti poznania.

Vážené kolegyně a kolegovia, milé študentky a študenti !

Nech je akademický rok 2013 – 2014, ktorý týmto považujem za otvorený, úspešným rokom ! Prajem Vám všetkým v mene vedenia Prešovskej univerzity ako aj v mene svojom veľa akademických úspechov, pevné zdravie, veľa šťastia, pokojné rodinné zázemie, priaznivé pracovné ovzdušie a potešenie z toho, že môžete pracovať alebo študovať na našej Alma-mater !

QUOD BONUM, FELIX, FAUSTUM
FORTUNATUMQUE SIT!

V Prešove, 24. septembra 2013

prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
Foto: AV štúdio CCKV PU a Jaro Ondo

Cena rektora Prešovskej univerzity v Prešove za rok 2012

Udelenie Ceny rektora PU za rok 2012 tvorivým pracovníkom PU, ktorí sa svojou aktivitou podieľali na významnom prínose v rozvoji vedy v týchto vedných odboroch:

Humanitné vedy – teológia

Kolektívu autorov Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU:

doc. PhDr. ThDr. Danielovi SLIVKOVI, PhD.,
Mons. prof. ThDr. Petrovi ŠTURÁKOVI, PhD.,
doc. ThDr. Márii KARDIS, PhD.,
PhDr. Jaroslavovi CORANIČOVI, PhD.,
doc. ThDr. Marekovi PETROVI, PhD.,
za zahraničnú vedeckú monografiu *Christian Churches in Post-Communist Slovakia: Current Challenges and Opportunities (Kresťanské cirkvi v post-komunistickom Slovensku: súčasné výzvy a príležitosti)*

ThDr. Jánovi HUSÁROVI, PhD.,
z Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU za monografiu *Kniha proroka Avakuma*

Humanitné vedy – jazykoveda a vedy o literatúre
Mgr. Kataríne VUŽŇÁKOVEJ, PhD.,
z Pedagogickej fakulty PU za monografiu *Kompozitá v slovenčine*

Pedagogické vedy

prof. PhDr. Igorovi KOMINARECOVI, PhD.,
z FHPV PU
a doc. PhDr. Edite KOMINARECOVEJ, PhD.,
z FF PU za monografiu *Multikulturalita, komunikácia a rod*

Spoločenské a behaviorálne vedy

Ing. Martinovi LAČNÉMU, PhD.,
z FF PU za monografiu *Spoločenská zodpovednosť podnikov a kooperatívne občianstvo – otázky a výzvy*

Vedy o živej prírode a ekológia

doc. RNDr. Ivanovi ŠALAMONOVI, CSc.,
z FHPV PU za vysokoškolskú učebnicu *Správna poľnohospodárska, zberová a výrobná prax liečivých rastlín* a za vedecko-organizačnú činnosť vo vedách o živej prírode a ekológii

Ekonomické a manažérske vedy

doc. PhDr. Miroslavovi FRANKOVSKÉMU, CSc.,
z Fakulty manažmentu PU za vedeckú monografiu *Zvládnutie náročných situácií v manažérskej práci*

PhDr. PaedDr. Martine FERENCOVEJ, PhD. et PhD.,
z FM PU za monografiu *An analytical view of communication and managerial capabilities and their use in practice*.

Zdravotné vedy

kolektívu autorov z Fakulty zdravotníckych odborov PU

PhDr. Magdaléne SVATOVEJ, PhD.,
doc. MUDR. Ivanovi MINČIKOVI, PhD.,
PhDr. Terézii FERTAĽOVEJ, PhD.,
PaedDr. Viere CMOREJOVEJ, PhD.
Tatiane ŠANTOVEJ, PhD.
za vysokoškolskú učebnicu *Urológia a urologické ošetrovatel'stvo*

Udelenie Ceny rektora PU za rok 2012 študentom PU v Prešove za vynikajúce výsledky v štúdiu a za reprezentáciu univerzity:

Filozofická fakulta

Bc. Denisa KUNCOVÁ
- za reprezentáciu univerzity v Ženskom speváckom zbore IUVENTUS PAEDAGOGICA a v Miešanom speváckom zbore NOSTRO CANTO ako sólistka a za vedenie sopránovej skupiny

Bc. Veronika SAVKOVÁ
- za aktívnu činnosť v Ženskej speváckej skupine Vysokoškolského folklórneho súboru Torysa a za dvojnásobnú reprezentáciu v porote klavírnej súťaže „Brumovská klávesa“

Gréckokatolícka teologická fakulta

Mgr. Anton LIŠKA
- za monografiu: *Cholerová epidémia z roku 1831 a jej priebeh v Prešovskej eparchii*

Mgr. Veronika LIPTÁKOVÁ
- vedúca riešiteľka inštitucionálneho projektu GTF PU: „*Mladý človek vo svete premien*“, vedúca riešiteľka grantového projektu PU: „*In pluribus unum – jednota v mnohosti*“ a spolueditorka zborníka z tohto projektu, hlavná editorka vedeckého zborníka „*Mladý človek vo svete premien*“

Fakulta humanitných a prírodných vied

Bc. Ondrej MIHAL
- za 2. miesto v súťaži o Cenu primátora mesta Prešov

Bc. Jana DZUROVÁ

- za reprezentáciu univerzity vo funkcii koncertmajsterky v Komornom orchestri Camerata, za reprezentáciu v ľudovej hudbe Vysokoškolského súboru Torysa, za účasť na tvorivom workshope IP Erasmus v Brne

Fakulta manažmentu

Bc. Petra VAŠANIČOVÁ
- za úspešnú reprezentáciu univerzity na zahraničných vedeckých podujatiach v Dubne (Ruská federácia) a vo Viedni, kde prezentovala výsledky svojej bakalárskej práce

Pedagogická fakulta

Bc. Lenka ELIAŠOVÁ
- za reprezentáciu univerzity v rámci študentského divadla P.A.D.A.K. a za aktivitu v rámci 6. ročníka Prešovskej detskej univerzity

Pravoslávna bohoslovecká fakulta

Mgr. Roman DUBEC, M. A. PhD.
- za vedeckú monografiu: *Z dziejów parafii prawosławnych na Lemkowszczyźnie w okresie międzywojennym*

Fakulta športu

Mgr. Peter KAČÚR
- za 1. miesto na celoslovenskom kole študentskej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou vo vednom systéme Vedy o športe v sekcii doktorandov na tému: *Intratímová komunikácia v speedmintonovej štvorhre*

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Prešovská univerzita v Prešove ako prvá v SR vytvorila štatút cvičných škôl

Vyvrcholením dlhodobej intenzívnej spolupráce Prešovskej univerzity (PU) v Prešove s jednotlivými školami a školskými zariadeniami bolo udelenie Štatútu cvičnej školy a Štatútu cvičného školského zariadenia viacerým školám a školským zariadeniam rektorom PU v Prešove.

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 17. 6. 2013 konalo stretnutie vedenia univerzity a jej fakúlt s riaditeľmi materských, základných a stredných škôl, ktoré sú cvičnými školami pre študentov PU v Prešove.

Prešovskú univerzitu v Prešove predstavil v krátkej prezentácii jej rektor prof. RNDr. René Matlovič, PhD. Podporu myšlienke praktickej spolupráce v rezorte školstva na území prešovského regiónu vyjadril vedúci oddelenia školstva Mestského úradu v Prešove Mgr. Peter Haas a za cvičné školy pozdravil Prešovskú univerzitu v Prešove riaditeľ Gymnázia J. A. Raymana v Prešove RNDr. Miroslav Krajňák, PhD. (na obr. vpravo dole), ktorý stál pri zrode tejto vzájomnej spolupráce medzi PU v Prešove a školami ako poskytovateľmi priestoru pre prax prešovských vysokoškolákov – budúcich učiteľov.

Počas slávnostného stretnutia vedenia PU v Prešove s riaditeľmi základných a stredných škôl rek-

tor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. odovzdal 14 materským školám, 15 základným školám, 23 stredným školám a 2 spojeným školám internátnym dekrét „Cvičná škola Prešovskej univerzity v Prešove“ a 3 špeciálno-pedagogickým zariadeniam dekrét „Cvičné školské zariadenie Prešovskej univerzity v Prešove“. V súčasnosti už študenti PU v Prešove realizujú prax na jednotlivých cvičných školách.

Prešovská univerzita v Prešove má uzatvorených 53 zmluvných vzťahov so školami v Prešove. V akademickom roku 2012/2013 sa počet zmluvných vzťahov rozšíril o školy mimo Prešova, v súčasnosti je uzatvorených 145 zmluvných vzťahov. Zoznam škôl je zverejnený na webovej stránke Ústavu pedagogiky, andragogiky a psychológie FHPV PU v Prešove, oddelenia pedagogickej praxe.

Oddelenie pedagogickej praxe Ústavu pedagogiky, andragogiky a psychológie FHPV PU v Prešove - manažérka pedagogicko-psychologickej praxe Mgr. Drahomíra Ščešňáková:

Pedagogická prax je nevyhnutnou a povinnou súčasťou akademickej prípravy študentov na učiteľské povolanie. Nadväzuje na získané teoretické vedomosti zo študovaných odborov, z pedagogických

a psychologických disciplín, ktoré majú študenti aplikovať a využiť vo vyučovacom procese na základných a stredných školách.

Organizačné zabezpečenie pedagogických praxí pre študentov **dennej formy štúdia učiteľských študijných programov FHPV, FF, FŠ, GTF, PBF Prešovskej univerzity v Prešove** je v kompetencii Oddelenia pedagogickej praxe *Ústavu pedagogiky, andragogiky a psychológie FHPV PU*, ktorého riaditeľom je prof. PhDr. Igor Kominarec, PhD. a pod supervíziou doc. PhDr. Marty Černotovej – garantky pedagogickej praxe, v spolupráci s prodekanmi pre vzdelávanie jednotlivých fakúlt a didaktikmi odborných predmetov jednotlivých fakúlt. Oddelenie pedagogickej praxe bolo zriadené 2. 1. 2008.

V zmysle študijného programu spoločenskovedného a pedagogicko-psychologického základu Prešovskej univerzity v Prešove študenti učiteľských študijných programov pre ročníky 5 - 12 realizujú:

- v priebehu **bakalárskeho štúdia:** týždennú **nácvovú pedagogickú prax**
 - v priebehu **magisterského štúdia:** v dvoch fázach dvoj-týždňovú priebežnú pedagogickú prax, ktorá sa realizuje v školách v Prešove, aby bol umožnený kontakt študenta a didaktika daného akademického predmetu. Tretia fáza, v rámci päťtýždňovej súvislej pedagogickej praxe, je realizovaná v školách v Prešove alebo v školách, s ktorými má Prešovská univerzita uzatvorenú zmluvu o spolupráci
- Termíny praxe stanovuje Harmonogram príslušného akademického roka PU v Prešove.

Referát pre pedagogickú prax PF PU v Prešove - referent Mgr. Zuzana Fedorjaková: Pedagogická prax je neoddeliteľnou súčasťou komplexnej pregraduálnej prípravy študentov Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity (PF PU) v Prešove. Jej cieľom je umož-

niť budúcim učiteľom nadobudnúť kompetencie priamo spojené s vyučovacím procesom, prepájať a aplikovať teoretické vedomosti získané počas ich vysokoškolskej prípravy v konkrétnom školskom zariadení, rozvíjať motiváciu študentov, ich spôsobilosti a zručnosti pre výkon učiteľského povolania. **Študenti PF PU v Prešove** absolujú počas svojho štúdia tri typy pedagogickej praxe: **pedagogickú prax pozorovaciú, resp. náčuvovú, pedagogickú prax priebežnú výstupovú a súvislú pedagogickú prax**. Študenti bakalárskych študijných programov *Predškolská a elementárna pedagogika a pedagogika psychosociálne narušených a Pedagogika mentálne postihnutých* sa zároveň v 1. roku štúdia zúčastňujú na exkurzii do špeciálno-pedagogických zariadení. **Pedagogická prax** našich študentov prebieha **od 1. roka štúdia** s tým, že **miesto realizácie praxe a jej rozsah sa líšia** v závislosti od jednotlivých študijných programov. Pedagogická fakulta PU v Prešove, v rámci pedagogickej praxe, spolupracuje s materskými a základnými školami, resp. so špeciálnymi materskými a základnými školami, spojenými školami, reedukačnými centrami a centrami pedagogicko-psychologického poradenstva. Organizačné zabezpečenie pedagogickej praxe je v kompetencii Referátu pre pedagogickú prax PF PU v Prešove – referent Mgr. Zuzana Fedorjaková, ktorý sa v úzkej spolupráci s cvičnými učiteľmi a pod supervíziou doc. RNDr. Ivetty Scholtzovej, PhD., prodekanky pre vzdelávanie PF PU v Pre-

šove a metodikov pedagogických praxí, PaedDr. Tatiany Čekanovej, Mgr. Hedvivy Kochovej, PhD., PaedDr. Moniky Miňovej, PhD., PaedDr. Eriky Novotnej, PhD., usiluje o napĺňanie stanovených cieľov jednotlivých pedagogických praxí. **Rector Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD.:** „V rámci zabezpečenia kvality vzdelávania venujeme zvýšenú pozornosť možnostiam praxe pre našich študentov, už počas ich štúdia na Prešovskej univerzite v Prešove. Ako prvá univerzita na Slovensku sme inštitucionalizovali systém cvičných škôl, na ktorých študenti učiteľských študijných programov PU v Prešove realizujú praxe.“

Prorektor pre vzdelávanie Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD.: „Kvalita absolventov učiteľských študijných programov má svoje východiská aj v kvalitnej praktickej zložke v štruktúre študijných

programov. Nejde len o obsahové zameranie praxí, časovú dotáciu, spôsoby realizácie, cvičného učiteľa, jeho výber, financovanie, pozíciu odborových didaktík a ich učiteľov, ale hlavne ide o legislatívne ukotvenie vzťahov medzi univerzitou, jej fakultami a školami, ktoré môžu byť potenciálnymi poskytovateľmi týchto služieb.

Doterajšie legislatívne vymedzenie takýchto vzťahov (zákony 131/2002; 317/2009) sú veľmi stručné a iba heslovito naznačujú pozíciu cvičnej školy, cvičného učiteľa. Podobne aj úsilie odborníkov o vytvorenie vyhlášky o cvičných školách bolo neúspešné. Vedenie PU si uvedomuje tento problém a poverilo tím skúsených odborníkov o vytvorenie vhodného a funkčného modelu manažovania praktickej zložky v učiteľských študijných programoch.“

Riaditeľ Gymnázia J. A. Raymana v Prešove RNDr. Miroslav Krajňák, PhD., ktorý stál pri zrode vzájomnej spolupráce medzi PU v Prešove a školami ako poskytovateľmi priestoru pre prax prešovských vysokoškolákov – budúcich učiteľov: „Ako jediná vysoká škola na Slovensku, Prešovská univerzita v Prešove, dokázala posunúť vzťahy VŠ – SŠ – ZŠ – MŠ do podoby „Cvičná škola Prešovskej univerzity v Prešove“. Štatút cvičnej školy a jej logo sú skutočnosťami, ktoré to všetko posúvajú ku kvalite obsahu „byť cvičnou školou“. Je na nás, riaditeľoch cvičných škôl, hľadať a vytvárať možnosti na svojich školách, ktoré napomôžu PU v Prešove vychovávať kvalitných mladých učiteľov.“

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: AV štúdio CCKV PU
v Prešove

Prof. Dr. Paul Robert Magocsi

Doctor honoris causa

Prešovskej univerzity v Prešove

Na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Prešovskej univerzity v Prešove 11. júna 2013 v Dvorane Evanjelického kolégia si profesor Torontskej univerzity Dr. Paul Robert Magocsi prevzal čestný titul „Doctor honoris causa“ z odboru história z rúk rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD.

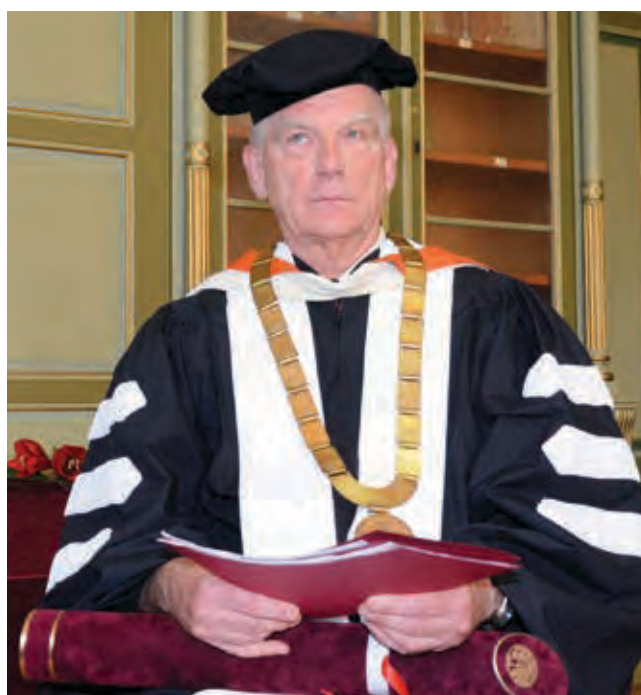
Profesor Magocsi patrí k tým americko-kanadským vedcom, ktorých vedecká dráha je dlhodobou spojená s výskumnými aktivitami v strednej a východnej Európe, vrátane Slovenskej republiky. S touto časťou Európy, okrem profesionálneho záujmu, je navyždy spojený aj putom rodinným: tu sú korene jeho predkov a jeho manželky.

Výsledky neúnavnej vedecko-výskumnej práce profesora Magocsiho nominovali do kategórie najvýznamnejších mimoeurópskych vedcov zaoberajúcich sa v širšom rámci históriou strednej a východnej Európy, a v užšom rámci históriou Ukrajiny a karpatských Rusínov.

Paul Robert Magocsi sa narodil 26. januára 1945 v meste Englewood, v štáte New Jersey, USA. Študoval históriu a modernú európsku históriu na troch prestížnych amerických univerzitách: Rutgerskej, Princetonskej a Harvardskej. V 70. rokoch 20. st. absolvoval Školu slovanských štúdií na Karlovej univerzite v Prahe a Školu maďarského jazyka a kultúry na Univerzite Lájosa Kossutha v Debrecéne. V súčasnosti je profesorom na katedre dejín, katedre politických vied, vedúcim katedry ukrajinistických štúdií Torontskej univerzity. Je medzinárodne uznávaným odborníkom pre tieto vedné odbory: *História východnej a strednej Európy*, *Nacionalizmus*, *História Ukrajiny*, *Slovanská a východoeurópska imigrácia v USA*, *Karpatorusinistické štúdie*. Jeho vedeckú kariéru reprezentuje súpis viac než 700 publikácií z viacerých vedných disciplín – histórie, bibliografie, jazykovedy, kartografie, politických vied (Paul Robert Magocsi: *A Bibliography 1964 – 2011*, University of Toronto 2011).

Prof. Magocsi ako uznávaný vedec v oblasti histórie

strednej a východnej Európy svojou vedeckou prácou výraznou mierou prispel a stále prispieva k oživeniu záujmu o históriu a súčasnosť jednej z autochtonných národností tejto časti Európy – o karpatských Rusínov, ktorí v Slovenskej republike kompaktne obývajú jej severovýchodnú časť. Tejto problematike sa venuje 45 rokov, počas ktorých na Torontskej univerzite vybudoval jedinečnú *Karpatsko-rusínsku knižnicu* s obsahom okolo 15 000 titulov kníh a rôznych periodík, ktorá v takomto rozsahu nikde inde vo svete neexistuje. Je preto logické, že práve táto knižnica je stredobodom záujmu vedcov z Európy a Ameriky. Dodnes umožnil mnohým z nich, vrátane vedcom z Prešovskej univerzity, študovať túto literatúru ako štipendistom rôznych nadácií, spoločností či fondov. S cieľom rozvinúť väčší záujem o karpatorusinistické štúdie, v roku 2001 inicioval v Kanade vznik Fondu Stevena Chepu pri Torontskej univerzite, ktorý umožňuje vedcom z Európy a Ameriky študovať karpatorusinistiku počas 3-mesačnej vedeckej stáže a štipendiu z uvedeného fondu. Doteraz tento študijný pobyt na Torontskej univerzite absolvovalo minimálne 10 vedcov z Európy, z toho polovica bola z Prešovskej univerzity a traja z Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry PU. V roku 1988, po vzniku Ústavu národnostných štúdií a cudzích jazykov na Prešovskej univerzite, súčasťou ktorého bolo Oddelenie rusínskeho jazyka a kultúry, prof. Magocsi sa rozhodol časť svojej vzácnej zbierky (okolo 700 titulov) venovať Prešovskej univerzite pre študijné účely študentov rusínskeho jazyka a literatúry a vedecko-pedagogických pracovníkov zaoberajúcich sa touto špecifickou problematikou. Súčasťou tohto daru sú aj vzácne mikrofilmy rusínskych periodík z rokov 1848 – 1939, ktoré sa stali významnou pomôckou pri výučbe

a štúdiu histórie, kultúry, jazykovej otázky a národno-identifikačných procesov Rusínov v karpatskej oblasti a v Severnej Amerike.

Za svoju vedeckú prácu prof. Magocsi dostal množstvo ocenení a titulov od rôznych univerzít a vedeckých spoločností. Je nositeľom: Ceny Americkej asociácie pre štúdium maďarskej histórie za najlepší článok publikovaný v rokoch 1971 - 1975 (1975), titulu riadneho mladšieho člena Vedeckej spoločnosti Harvardskej univerzity (*Society of Fellows*, 1973 - 1976), čestného ocenenia Yeshiva University v New Yorku za rozvoj neanglických jazykov Ameriky (1982), Výročnej ceny Harvardskej univerzity za najlepšiu štúdiu v ukrajinskej bibliografii (1982, 1987), Ceny Bernarda M. Frya za najlepšiu objavnú štúdiu v *Government Publications Review* (1988), titulu Hostujúceho profesora v rámci akademickej výmeny s Hebrew University v Jeruzaléme (1989), titulu

lu riadneho člena Akadémie humanitných a spoločenských vied Kanadskej Kráľovskej spoločnosti, titulu riadneho člena, akademika Medzinárodnej slovanskej akadémie vied v Kyjeve (1998), titulu riadneho člena Vedeckej spoločnosti T. Ševčenka v Kanade (2007), titulu hosťujúceho vedca Max-Planckovho inštitútu pre sociálnu antropológiu v Halle v Nemecku (2001, 2002, 2003, 2006, 2010) a iných ocenení.

Z odborných aktivít prof. Magocsiho chceli by sme uviesť tieto: je prezidentom Karpatsko-rusínskeho výskumného centra v USA, konzultantom vlády Kanady v otázkach multikulturalizmu, konzultantom Sekretariátu pre kresťanský ekumenizmus Vatikánu, členom Výboru pre bibliografiu a dokumentáciu Americkej spoločnosti pre rozvoj slavistiky, konzultantom Štatistického úradu Kanady, členom Komisie riaditeľa Multikulturálnej historickej spoločnosti Ontária, konzultantom Štatistického úradu USA v oblasti pôvodu a etnických kategórií.

V rámci Torontskej univerzity prof. Magocsi je aktívnym členom: Výkonného výboru a Vedeckej rady Spoločnosti ukrajinsko-židovského porozumenia, členom Centra pre európske, ruské a euroázijské štúdie, Výboru pre slovenské štúdie, Výboru etnických profesorov Imigračných a pluralistických štúdií.

V rámci karpatorusínistických štúdií, spoločensko-kultúrneho života karpatských Rusínov spojených s regiónom severovýchodného Slovenska a historickej Karpatskej Rusi za pozornosť stojí jeho práca: v poradnom zbore Svetovej akadémie rusínskej kultúry za Severnú Ameriku so sídlom v Toronte, v medzinárodnom prípravnom výbore *Studium Carpato-Ruthenorum* - medzinárodnej letnej školy rusínskeho jazyka a kultúry

na Prešovskej univerzite v Prešove, na ktorej je od roku 2010 aj prednášajúcim profesorom dejín karpatských Rusínov, vo Vedeckej a odbornej rade Slovenského národného múzea - Múzea rusínskej kultúry v Prešove. Okrem toho je spoluzakladateľom Svetového kongresu Rusínov, členom Svetovej rady Rusínov za Severnú Ameriku, neskôr predsedom a v súčasnosti čestným predsedom tejto organizácie, je zakladateľom Ceny Alexandra Duchnoviča za rusínsku literatúru, zakladateľom Ceny sv. Cyrila a Metóda za rozvoj rusínskeho jazyka, zakladateľom Medzinárodného kongresu rusínskeho jazyka, iniciátorom Vedeckého seminára karpatorusínistiky na Prešovskej univerzite a koordinátorom Programu rusínskych škôl v Zakarpatskej oblasti Ukrajiny.

Činnosť profesora Magocsiho a jeho aktivity v prospech rozvoja vedy v spojitosti so Slovenskou repub-

likou a Prešovskou univerzitou v Prešove, ktoré vyústili do podpísania memoranda o spolupráci medzi Prešovskou a Torontskou univerzitou 22. októbra 2012, podnietili prešovskú akademickú verejnosť navrhnuť Vedeckej rade Prešovskej univerzity udeliť mu titul „doctor honoris causa“ ako vyjadrenie vďaky za prácu, ktorú vykonal nielen pre Prešovskú univerzitu v Prešove, ale aj pre celé Slovensko. Predkladateľom návrhu bol Ústav rusínskeho jazyka a kultúry PU a Vedecká rada tento návrh schválila na svojom riadnom zasadnutí 10. decembra 2012.

doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Vznikla Rada pre kvalitu vzdelávania PU v Prešove

Prešovská univerzita (PU) v Prešove zriadila radu pre kvalitu vzdelávania, ktorej predsedom je rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a členmi sú zástupcovia jednotlivých fakúlt, pracovísk i študentov PU v Prešove. Na prvom zasadnutí, 16. 9. 2013, odovzdal rektor PU v Prešove prof. Matlovič dekréty členom Rady pre kvalitu vzdelávania Prešovskej univerzity v Prešove.

Rada pre kvalitu vzdelávania Prešovskej univerzity v Prešove:

- prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
predseda
- prof. PhDr. Milan Portik, PhD.
prorektor
- prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD.
splnomocnenec pre hodnotenie kvality vzdelávania, PF
- doc. Ing. Andrej Šutaj-Eštok, CSc.
FM zmocnenec pre kvalitu a implementáciu CAF
- doc. Mgr. Martin Ološtiak, PhD.
FF prodekan
- PhDr. Jaroslav Coranič, PhD.
GTF prodekan

- PaedDr. Janka Ferencová, PhD.
FHPV prodekanka
- Ing. Emília Huttmanová, PhD.
FM prodekanka
- doc. Ing. Juraj Tej, PhD.
FM prodekan
- doc. RNDr. Iveta Scholtzová, PhD.
PF prodekanka
- doc. PhDr. Tomáš Hangoni, PhD.
PBF prodekan
- MUDr. Bibiana Vadašová, PhD.
FŠ prodekanka
- doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH
FZO prodekanka
- doc. PhDr. Martin Javor, PhD.
riaditeľ CCKV
- doc. PhDr. Anna Plišková, PhD.
riaditeľka ÚRJaK
- Mgr. Alžbeta Dobsonyová, PhD.
riaditeľka ÚMJJaK
- Mgr. Dávid Palaščák
študent FF
- Erika Kentošová
študentka PF

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív PU v Prešove

Slovenské predsedníctvo v Rade Európskej únie

V roku 2016 Slovensko bude predsedáť EÚ. V súvislosti s týmto rokom sa v Bratislave, v priestoroch Infocentra – Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, konalo 9. 10. 2013 ďalšie stretnutie pracovnej skupiny Národného konventu o EÚ, ktoré zorganizovalo Centrum pre európske záležitosti a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Na tomto stretnutí mala zastúpenie aj Študentská rada vysokých škôl SR (ŠRVŠ SR), ktorú zastupoval člen predsedníctva ŠRVŠ SR, delegát za Prešovskú univerzitu v Prešove Mgr. Dávid Palaščák. Na stretnutí, ktoré malo za cieľ špecifikovať témy, aké by malo Slovensko ako predsedajúci štát EÚ riešiť,

dominovali témy ako odstránenie diskriminácie, zamestnanosť mladých, vzťahy s potenciálnymi členmi EÚ a otvorenie otázky kultúry EÚ. Počas stretnutia, ktorému predsedal Peter Javorčík, štátny tajomník pre EÚ MZVaEZ SR, na čele predsedníctva danej pracovnej skupiny delegát ŠRVŠ a študent PU Dávid Palaščák ocenil zvlášť tému, ktorú predniesli zástupcovia MZVaEZ SR, týkajúcej sa kultúrneho smerovania EÚ, kde však pripomenul nutnosť zapojenia prevažne odborov týkajúcich sa humanitných a spoločenských vied ako sú história, filozofia, sociológia či etika do diskusie o tejto téme. Rok 2016 sa blíži, a nielen táto, ale aj iné témy ako zamestnanosť

mladých budú snáď aj s príspevom zástupcov študentov európskymi témami roku 2016 prostredníctvom predsedníctva Slovenska v rade EÚ.

Mgr. Dávid Palaščák
tajomník pre akadem. záležitosti
delegát za PU pri ŠRVŠ SR

Stretnutie rektorov Prešovskej univerzity v Prešove a Černiveckej národnej univerzity Jurija Fed'koviča

Na pôde Prešovskej univerzity (PU) v Prešove sa 24. septembra 2013 konalo stretnutie rektora PU v Prešove prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. s rektorom Černiveckej národnej univerzity Jurija Fed'koviča prof. Stepanom V. Meľničukom, D. Sc. a prorektorkou Silviou Gregoriivnou Marut (www.chnu.edu.ua). Prešovskú univerzitu v Prešove tiež v diskusii zastupovala prorektorka pre vonkajšie vzťahy PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD. Cieľom stretnutia bolo podpísanie Dohody o spolupráci medzi univerzitami. Na stretnutí sa zúčastnila i Jej excelencia Oľga Benč, generálna konzulka Ukrajiny.

Profily a zámery oboch univerzít poukazujú na mnohé prienikové oblasti, v edukačnej i výskumnej činnosti ich pracovísk. Na 13 fakultách a inštitútoch Černiveckej univerzity študuje približne 15000 študentov, ktorých vzdelávanie zabezpečuje vyše 1000 pedagogických pracovníkov. V najbližšom období prebehnú stretnutia aj s predstaviteľmi fakúlt Prešovskej univerzity v Prešove, na ktorých budú prediskutované konkrétne body spolupráce medzi jednotlivými pracoviskami.

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
Foto: archív PU v Prešove

PU v Prešove navštívili zástupcovia Gazi University v Ankare v Turecku

Hakki Mirici z Gazi University v Ankare v Turecku, ktorý je bývalým prezidentom Svetovej kurikulumnej rady a riaditeľom BTCE (British Test Centre for English) pánom Yucel Yilmaz. Predmetom stretnutia bolo definovanie možných oblastí spolupráce medzi týmito inštitúciami. Gazi University je verejná univerzita založená v roku 1926 a v súčasnosti na nej študuje približne 77000 študentov, ktorých vzdelávanie zabezpečuje viac než 3000 pedagógov.

Rektor Prešovskej univerzity (PU) v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., spolu s prorektorkou pre vonkajšie vzťahy PU PaedDr. Ivanou Cimermanovou, PhD. a prorektorom pre vzdelávanie PU prof. PhDr. Milanom Portikom, PhD., sa 24. septembra 2013 stretli s Prof. Dr. Ismail

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD.
Foto: archív PU v Prešove

Rozhovor s predsedom Správnej rady Prešovskej univerzity v Prešove

MUDr. Peter Chudík vedie najľudnatejší kraj už 12 rokov

Rozvoj regiónu Prešovského kraja je otázka, ktorá sa dotýka všetkých oblastí života jeho obyvateľov, vrátane vysokého školstva, teda aj Prešovskej univerzity v Prešove. Toto prepojenie je ešte umocnené spoluprácou univerzity s regionálnou samosprávou na najvyššej úrovni, keďže predseda Prešovského samosprávneho kraja (PSK) MUDr. Peter Chudík je zároveň predsedom Správnej rady Prešovskej univerzity v Prešove. V rozhovore s ním prinášame našim čitateľom prierez diania v tomto regióne za posledných 12 rokov jeho pôsobenia v pozícii predsedu PSK i jeho pohľad na súčasný stav a možnosti rozvoja Prešovského kraja v budúcnosti.

Pán predseda, začnime v širšom kontexte. Ako hodnotíte hospodársky rozvoj Slovenska v posledných rokoch, vo vzťahu k Prešovskému kraju?

Hospodársky rozvoj na Slovensku je na jednej strane v uplynulých rokoch dynamický, na druhej strane silne priestorovo polarizovaný. Koncentrácia priamych zahraničných investícií výrazne zaostáva za možnosťami a potrebami ekonomiky a zamestnanosti východného Slovenska, osobitne nášho regiónu. Prešovský kraj je ekonomicky najslabším regiónom Slovenska. Nie je to lichotivé, ale je to fakt – ktorý sa vyvíjal dlhé desaťročia a my to nedokážeme zmeniť ani za 12 rokov existencie regionálnej samosprávy. Napriek intenzívnemu rastu v posledných rokoch hrubý domáci produkt zďaleka nedosahuje priemer Európskej únie. Nie je to slovenská špecialita, okrajové regióny takéto problémy riešia v každej krajine.

Aké možnosti riešenia vidíte pre rozvoj Prešovského kraja?

Náš kraj sa snaží vyťažiť z tejto situácie čo najviac. Je teda pravda, že sme ekonomicky najslabší, ale má to aj druhú stránku: Prešovský kraj charakterizuje výhodná geografická poloha, ktorá umožňuje bezprostrednú obchodnú spoluprácu s Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom a ďalšími východnými trhmi. V kraji sa zbíha dopravné prepojenie sever - juh, západ - východ. Priemysel charakterizuje diverzifikovaná odvetvová štruktúra, koncentrácia výroby v malých a stredných podnikoch, kvalifikovaná disponibilná pracovná sila i nízke mzdové a výrobné náklady. V regióne je nielen územný potenciál pre vytvorenie priemyselných parkov, ale predovšetkým krajiné danosti pre rozvoj podnikania v oblasti cestovného ruchu. Práve tu sa skrýva obrovský potenciál. Naša nedotknutá príroda, úžasné historické a kultúrne dedičstvo vytvárajú jedinečné predpoklady pre turizmus. Toto je oblasť, na ktorú sa chceme orientovať, a ktorá môže priniesť rozvoj regiónu.

Čo sa vám podarilo v posledných rokoch urobiť v prospech kraja?

Počas posledných štyroch rokov sme mali celkom príjmy 661 mil. eur, z toho 331 mil. eur tvorili naše vlastné príjmy, 266 mil. eur bolo zo štátneho rozpočtu a 64 mil. eur predstavovali projekty. Spolu s našimi peniazmi sme do projektov cez štrukturálne fondy investovali takmer 69 mil. eur. Patríme medzi tie kraje, ktoré čerpali viac finančných zdrojov na projekty a investovali sme aj z vlastných peňazí viac ako 40 mil. eur. Tieto investície ostali v tomto regióne a dávali prácu najmä našim ľuďom, čím sme prispeli k zníženiu nezamestnanosti. Pritom žijeme v kraji, kde je

nezamestnanosť jedna z najhorších na Slovensku. Dovolím si tvrdiť, že sa zníži, až keď bude dobudovaná cestná infraštruktúra. Podarilo sa nám dostať diaľničný úsek Beharovce – Jánovce na mapu diaľničnej siete. Dnes už môžeme povedať, že diaľničná sieť v rámci Prešovského kraja bude hotová do konca júna 2015. Verím, že to výrazne pomôže rozvoju regiónu.

Aká je finančná situácia v Prešovskom kraji?

Sme najlepšie hospodáriacim krajom spomedzi všetkých ôsmich samosprávnych krajov na Slovensku. Vyplýva to z hodnotenia nezávislého Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy INEKO. Z ich porovnávaní sme takto pozitívne vyšli za rok 2011 aj 2012. Finančné zdravie Prešovského kraja je označené za minulý rok ako „dobré“ a má hodnotu +1,8, za nami sa umiestnil Nitriansky kraj s koeficientom 1,6 a tretí bol Bratislavský kraj so skóre 1,2. Vypovedá to o tom, že sa snažíme s peniazmi hospodárne nakladať a využívať ich účelne pre potreby kraja.

V súčasnosti sa veľa hovorí o zadlženosti inštitúcií, na rôznych úrovniach, v rámci Slovenska. Ako je na tom prešovská župa?

Naša zadlženosť je v súčasnosti iba 50 eur na občana, čo je najnižšia zadlženosť v porovnaní s ostatnými krajmi. Dlh nám vyskočil kvôli úveru, ktorý sme zobrali z Európskej investičnej banky hlavne na opravu ciest II. a III. triedy. Bolo to v čase, keď sme ich zdedili od štátu. Pri dĺžke 2500 km bolo v roku 2004 až 55 % ciest v dezolátnom stave. Teší ma fakt, že v rámci záverečného účtu si stále môžeme dovoliť previesť nejaké ušetrené peniaze

do rezervného fondu, je to v priemere 6,5 mil. eur ročne. V roku 2010 to bolo menej, lebo sme išli dole s rozpočtom. V tomto roku je predpoklad, že prebytok hospodárenia a prevod do rezervného fondu bude až 10 mil. eur. Ako príklad dobrého hospodárenia uvediem, že sme bez dlhovej zaťaženia zvládli roky, kedy nás postihli ničivé povodne a zosuvy pôdy. Aj dnes, keď máme problém so statickou jednou telocvičňou v Kežmarku, môžeme čerpať peniaze z rezervného fondu. Predpokladám, že ešte v tomto roku budú žiaci cvičiť v novej telocvični za približne 1 mil. eur.

Vráťme sa napokon k Prešovskej univerzite v Prešove a jej spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom...

Sme odkázaní na spoluprácu... V tejto súvislosti spomeniem aspoň to najaktuálnejšie – udelenie

štatútu cvičnej školy Prešovskej univerzity v Prešove aj pre školy v pôsobnosti vyššieho územného celku, ktoré je vyvrcholením dlhodobej a intenzívnej spolupráce. Som presvedčený, že napriek úplne odlišným cieľom samosprávy i akademického prostredia existuje množstvo spoločných záujmov, medzi ktorými dominuje jeden zámer: intenzívny rozvoj Prešovského kraja, ktorý prinesie pozitívna nielen nám, ale predovšetkým regiónu a jeho obyvateľom, medzi nimi aj študentom našej univerzity.

Mgr. Veronika Fitzeková
Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív PSK

Peter Chudík sa narodil v roku 1961 v Lipanoch. Po ukončení štúdia na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach pôsobil ako všeobecný le-

kár v Michalovciach, v Prešove a v Sabinove. V roku 1993 sa stal riaditeľom Polikliniky v Sabinove a v rokoch 1994 – 1996 pôsobil ako riaditeľ Nemocnice s poliklinikou J. A. Raimana v Prešove. V roku 1996 bol menovaný za splnomocnenca vlády SR pre prípravu a zriadenie Prešovského kraja. Po jeho zriadení sa stal prednostom Krajského úradu v Prešove, kde pôsobil do novembra 1998. V septembri 2001 sa stal poslancom Národnej rady SR. V decembri 2001 bol v priamych voľbách do orgánov samosprávy zvolený do funkcie predsedu Prešovského samosprávneho kraja. Funkciu začal vykonávať od 1. januára 2002. V priamych voľbách bol v rokoch 2005 i 2009 opäť zvolený za predsedu Prešovského samosprávneho kraja a funkciu vykonáva do súčasnosti. Predsedom Správnej rady Prešovskej univerzity v Prešove sa stal v roku 2005, opätovne ho zvolili za predsedu rady v roku 2011 a je ním až doteraz.

Cena primátora mesta Prešov Súťaž o najlepšiu študentskú vedeckú prácu

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa 27. 6. 2013 konala verejná prezentácia študentských vedeckých prác, v rámci slávnostného vyhodnotenia súťaže o Cenu primátora mesta Prešov.

Bakalárske, diplomové a dizertačné práce študentov, ktoré sa zaoberali zaujímavými témami súvisiacimi s mestom Prešov, hodnotila komisia v tomto zložení: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. – prvý prorektor, prorektor pre vedu, umenie a akreditáciu PU v Prešove ako predseda komisie, prof. RNDr. René Matlovič, PhD. – rektor PU v Prešove, prof. RNDr. Robert Ištók, PhD., doc. PhDr. Martin Javor, PhD., akademický maliar doc. Dušan Srvátka a ako čestný predseda komisie bol nominovaný primátor mesta Prešov JUDr. Pavel Hagyarí. Prvé miesto bolo ocenené finančnou odmenou vo výške 150 €, druhé miesto sumou 100 € a tretie miesto sumou 60 €.

Výsledky súťaže:

1. miesto:

Tomáš Pasternák
Jana Bergová
Magdaléna Gričová

2. miesto:

Anton Liška
Lucia Šteflová
Ondrej Mihaľ

3. miesto:

Martin Hajduk
Vladimír Fedor
Beáta Soušková
Slavomír Benč

Mgr. Zuzana Tischlerová, Foto: AV štúdio CCKV PU

Spolupráca v oblasti ochrany duševného vlastníctva

Prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor Prešovskej univerzity v Prešove, podpísal 6. júna 2013 Memorandum o partnerstve s JUDr. Leom Vojčíkom, riaditeľom Národného centra práva duševného vlastníctva (ďalej len „NCPDV“).

NÁRODNÉ CENTRUM
PRÁVA
DUŠEVNÉHO
VLASTNÍCTVA

Prešovská univerzita v Prešove sa tak stala členom Kolégia poradcov NCPDV. Pri podpise memoranda bola z NCPDV prítomná aj JUDr. Renáta Bačárová, PhD., LL.M. (revízor NCPDV). Národné centrum práva duševného vlastníctva je nezisková organizácia so sídlom v Košiciach, ktorej hlavným cieľom je ochrana duševného bohatstva Slovenskej republiky - podpora a rozvoj umenia, kreatívneho priemyslu a technológií prostredníctvom ochrany duševného vlastníctva. NCPDV umožňuje propagáciu, šírenie osvety a iniciuje k diskusiám o aktuálnych témach autorského práva, priemyselných práv, práv informačných a komunikačných technológií a zároveň podporuje aktivity smerujúce k zlepšeniu vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva s dôrazom na presadzovanie národných záujmov Slovenskej republiky. NCPDV sa aktívne zúčastňuje aj na procese vzdelávania odborníkov, ako aj laickej verejnosti. Spolupráca medzi Prešovskou univerzitou v Prešove a Národným centrom práva duševného vlastníctva vytvára priestor pre aktívnu komunikáciu a prezentáciu názorov odborníkov a nositeľov práv duševného vlastníctva a formuláciu koncepčných myšlienok v oblasti práva duševného vlastníctva.

Na Prešovskej univerzite v Prešove sa témou duševné vlastníctvo zaoberá Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu a manažment duševného vlastníctva Prešovskej univerzity v Prešove (CKVV), ktoré sústavne pracuje na vytváraní stabilného a aktívneho systému podpory transferu technológií v podobe identifikácie potenciálu Prešovskej univerzity v Prešove. CKVV aktuálne pracuje na tvorbe smernice v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR (CVTI SR). Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu a manažment duševného vlastníctva Prešovskej univerzity v Prešove sa aktívne

zúčastňuje na mnohých seminároch a konferenciách s tematickým zameraním na oblasť duševného vlastníctva a v blízkej budúcnosti plánuje navštíviť poprednú zahraničnú univerzitu, ktorá má plne funkčný systém transferu technológií. Zámerom je získať ďalšie cenné rady a informácie týkajúce sa oblasti duševného vlastníctva a komercializácie výstupov výskumu a hodnotne ich využívať na pôde univerzity. V spoločnosti rastie záujem o výskumné a komercializačné aktivity zo strany firiem, regionálnych samospráv a zvyšuje sa dôraz na podporu aplikovaného výskumu v prostredí akademických inštitúcií. Ambíciou Prešovskej univerzity v Prešove je podpora vedy a výskumu v oblasti aplikácií, rozvíjanie spolupráce a poskytovanie komplexných služieb v oblasti zhodnocovania duševného vlastníctva a v neposlednom rade zaradenie sa medzi úspešné organizácie špecializované na oblasť komercializácie a prenos výsledkov výskumu a vývoja do praxe.

Zdroj: www.ncpdv.sk
<http://ckvv.unipo.sk/web/>

Mgr. Mária Stachurová
Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu
a manažment duševného vlastníctva
Prešovskej univerzity v Prešove (CKVV)
Foto: archív PU v Prešove

Platforma GIS laboratória

Prešovská univerzita v Prešove 1. 10. 2013 podpísala zmluvu o spolupráci s prešovskou softvérovou spoločnosťou GISTA. Prešovská univerzita v Prešove a spoločnosť GISTA, v rámci spolupráce, spoločne deklarujú vytvorenie platformy pre laboratórium geografických informačných systémov (GIS), ktorá umožní vykonávať vysoko efektívnu výučbu a prácu v prostredí moderných open source GIS technológií.

Na báze tejto platformy sa vytvoria nové metodologické postupy pre výučbu open source GIS technológií, pričom študenti univerzity budú aktívne zapájaní do ich vývoja a testovania.

Táto technológia bude po dokončení využívaná primárne na vzdelávanie jednotlivcov, študentov univerzity a zamestnancov organizácií. Vzdelávanie a osвета bude zároveň šírená nie len v rámci akademického sektora, ale aj v rámci štátnej správy a samosprávy. Predmetom spolupráce bude aj organizovanie stáží, odbornej praxe študentov, seminárov, konferencií a školení a spolupráca pri projektoch.

Ako uviedol riaditeľ spoločnosti GISTA Mgr. Ivan Minčík: „Predmetom spolupráce je vytvorenie platformy GIS laboratória, ktorá umožňuje automatické nasadzovanie centrálne spravovanej, plne vybavenej, predkonfigurovanej a prenosnej počítačovej siete umožňujúcej prácu v open source GIS prostredí. Táto platforma bude postavená na báze virtualizovaného Linuxového servera poskytujúceho službu Linux Terminal Server Fat Client. Platforma má množstvo využití. Je ideálna pre štúdium open source technológií s dôrazom na technológie GIS a bude využívaná na výučbu študentov a tiež aj reálnu prácu v GIS. Medzi hlavné všeobecné výhody tejto platformy patrí jej maximálne jednoduché nasadenie a správa, minimálne požiadavky na hardvér klienta, žiadne obmedzenie na počet klientskych staníc, centrálna správa používateľov, nezničiteľnosť klientskych pracovných prostredí, bohaté softvérové vybavenie - kompletný softvér pre kancelársku prácu, internet, email, chat a pod., automaticky fungujúce služby zdieľania internetového pripojenia, zdieľania súborov a geodatabazovaného servera a bezpečnosť Linuxového operačného systému. Prostredie pre GIS poskytuje nástroje pre editáciu, analýzy, správu a uchovávanie dát, nástroje pre vývoj softvéru pre GIS a sadu kvalitných voľne dostupných dát, množstvo manuálov a návodov pre pomoc pri práci v GIS.“

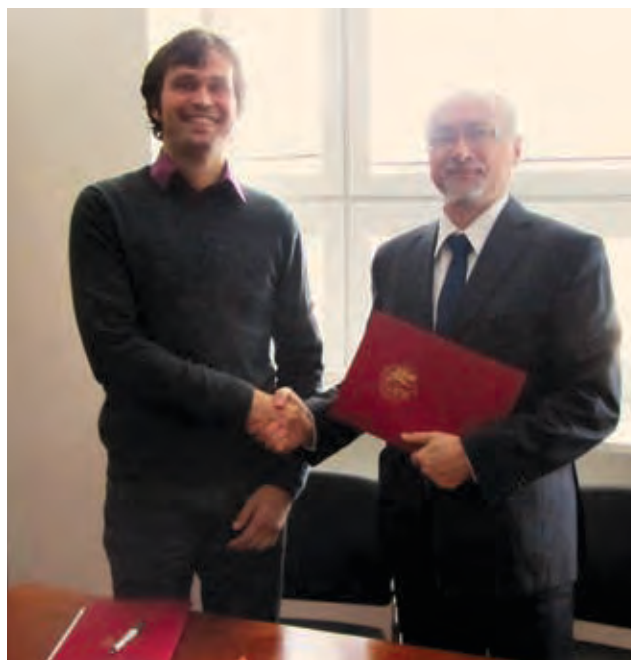
Spoločnosť GISTA sa dlhodobo špecializuje na vývoj vlastných GIS riešení postavených na open source technológiách a na ich praktické využívanie prostredníctvom webových služieb. Spoločnosť je držiteľom Osvedčenia o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj, vydávané Ministerstvom školstva SR a certifikátu pre systém riadenia kvality podľa európskej normy ISO 9001:2008. Jej vývoj v rámci projektu GISPLAN

v minulosti podporila aj agentúra APVV. Doterajšími hlavnými užívateľmi výsledkov vývoja spoločnosti GISTA boli samosprávy.

Zdroj: www.gista.sk

Mgr. Ivan Minčík, GISTA s.r.o
Mgr. Mária Stachurová
Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu
a manažment duševného vlastníctva
Prešovskej univerzity v Prešove (CKVV)
Foto: archív PU v Prešove

Dr. h. c. PU v Prešove prof. MUDr. Ján Breza, DrSc.

V Miláne ho ocenili ako prvého urológa z regiónu strednej a východnej Európy

Osobnosť dr. h.c. prof. MUDr. Jána Brezu, DrSc. je v akademickej obci Prešovskej univerzity (PU) v Prešove dostatočne známa. Dlhoročne spolupracuje s Fakultou zdravotníckych odborov PU v Prešove. Počas slávnostnej Vedeckej rady PU v Prešove, 28. 1. 2010, mu bol udelený čestný titul doctor honoris causa, v odbore zdravotníckej vedy. Nedávno si prevzal prestížne svetové ocenenie ako významný odborník v oblasti urológie.

Pán profesor, vráťme sa na chvíľu v Vašim začiatkom. Prečo práve urológia?

„Určite na mňa malo vplyv prostredie, v ktorom som vyrastal. Už môj otec bol lekár, detský otorinolaryngológ a mamka stredoškolskou profesorkou biológie. Maturoval som na strednej všeobecnovzdelávacej škole v Bratislave v roku 1973 som absolvoval štúdium všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pre urológiu ma získal profesor Vladimír Zvara, a tak od roku 1973 pracujem na Urologickej klinike v Univerzitnej nemocnici Bratislava na Kramároch.“

Prezradili by ste našim čitateľom, aké boli ďalšie Vaše kroky na poli profesijnom i akademickom?

„Po nástupe na Urologickú kliniku, najmä pod vplyvom pozitívnej inšpirácie a motivácie zo strany svojho mentora i ďalších pracovníkov kliniky, som intenzívne študoval klinickú urológiu a transplantológiu. Postupne som absolvoval atestačné skúšky I. a II. stupňa z urológie, neskôr aj z andrológie a onkológie v urológii. Od svojich učiteľov som sa učil operovať a starať sa o pacientov. Získať orientáciu v klinickej urológii mi pomohli študijné pobyty v Moskve, Berlíne, Halle, v roku 1980 som získal štipendium WHO a študoval urológiu a transplantológiu v Edinburghu, Leedsi, Cambridge a v Londýne. Svoje poznatky zo štipendijného pobytu v San Franciscu o problematike erektilných porúch sú zhrnuté v mojej doktorskej dizertačnej práci, ktorá vyšla ako monografia. V rokoch 1991-1993 som pôsobil na Urologickej klinike Kalifornskej univerzity v San Franciscu ako hosťujúci profesor.“

Pán profesor, ste neustále na cestách, ako prednosta Urologickej kliniky Lekárskej fakulty UK v Bratislave a vedúci Katedry urológie Slovenskej zdravotníckej univerzity sa venujete praktickej medicíne, aj vede, Vaša vedecko-výskumná a publikačná činnosť je určite zaujímavá a inšpirujúca...

„Hlavnou oblasťou mojej odbornej a vedeckej práce je, okrem všeobecnej urológie, najmä problematika odberov a transplantácií obličiek, sexuálnych porúch u mužov a žien, rekonštrukcie dolných močových

ciest, nádorov nadobličiek a prítitných teliesok. Snažím sa v celej šírke venovať problematike onkologických ochorení v urológii. Spolupracujem s viacerými domácimi i zahraničnými medicínskymi a vedeckými inštitúciami.

Za Vašu odbornú a vedeckú prácu ste získali početné významné ocenenia doma i v zahraničí. V roku 2011 Vám bola udelená štátna cena Rad Ľudovíta Štúta II. triedy a cena Zlatý Biatic. Vieme však, že ste čerstvým držiteľom významného svetového ocenenia, ktoré ste si nedávno prevzali v Miláne.

„Je to vyznamenanie, ktoré som dostal na kongrese Európskej urologickej spoločnosti v Miláne v marci tohto roka (2013). Ide o tzv. „EAU Frans Debruyne Life Time Achievement Award 2013“ za dlhodobý a významný príspevok k rozvoju Európskej urologickej spoločnosti. Túto cenu som dostal ako 8. Európan a prvý urológ z regiónu strednej a východnej Európy.“

Pán profesor, dovoľte mi zablahoželať Vám. A čo by ste si želali do tých dní ďalších?

„Mojou ambíciou i životným a pracovným krédom je

nielen ďalej pozdvihnúť úroveň slovenskej urológie, ale aj vychovávať svojich žiakov a spolupracovníkov k tvrdej, cielenej a systematickej práci, k skromnosti, pokore, vzájomnej vážnosti a úcte. Rám by som svojou prácou a výsledkami motivoval mladých urológov k systematickému štúdiu a poctivému vzťahu k svojmu odboru a k svojim pacientom.“

Ďakujem Vám za rozhovor.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív prof. J. Brezu a PU v Prešove

Ž i v o t o p i s

Dr. h. c. prof. MUDr. Ján Breza, DrSc.

Narodil sa 13. novembra 1948 v Bratislave, kde v roku 1973 absolvoval štúdium všeobecného lekárstva na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského (LFUK). V roku 1987 bol Ján Breza vymenovaný za docenta a v roku 1996 za profesora urológie. Od roku 1996 je prednostom Urologickej kliniky Lekárskej fakulty UK v Bratislave, od roku 2003 vedie Katedru urológie Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU). V rokoch 1997-2000 vykonával funkciu prodekana LFUK pre zahraničné styky, v rokoch 2003 – 2010 bol prorektorom SZU. V roku 2010 mu Prešovská univerzita v Prešove udelila titul doctor honoris causa.

Výsledky svoje práce prezentoval formou 245 domácich a 205 zahraničných publikácií, 503 prednášok na domácich vedeckých a odborných fórach a 247 prednášok v zahraničí. Jeho práce boli citované viac ako 1200 krát v portáli SCI a vyše 100-krát v prácach domácich autorov.

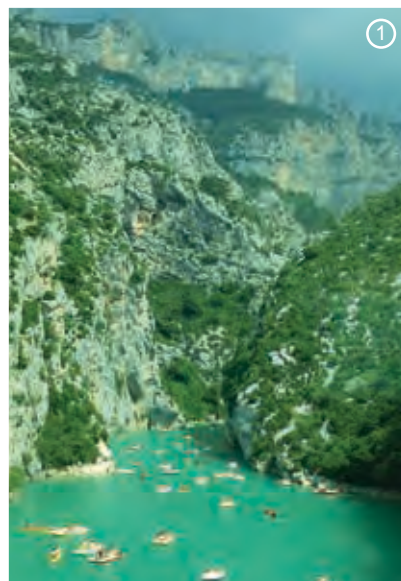

Za svoju odbornú a vedeckú prácu získal profesor Breza početné významné ocenenia doma i v zahraničí. V roku 2011 mu bola udelená štátna cena Rad Ľudovíta Štúta II. triedy a cena Zlatý Biatec. V roku 2013 dostal v Miláne vyznamenanie „EAU Frans Debruyne Life Time Achievement Award 2013“ za dlhodobý a významný príspevok k rozvoju Európskej urologickej spoločnosti, a to ako 8. Európan a prvý urológ z regiónu strednej a východnej Európy.

Ján Breza úspešne reprezentoval Urologickú kliniku v Bratislave a celú slovenskú urológiu na domácich i zahraničných odborných a vedeckých fórach. Využil svoje jazykové schopnosti i osobné kontakty a na Slovensko pozval mnohých významných európskych i amerických urológov. Významnou mierou prispel k zvýšeniu medzinárodného kreditu slovenskej urológie.

V roku 1994 bol Ján Breza zvolený za predsedu Slovenskej urologickej spoločnosti a túto funkciu vykonával 16 rokov. Od roku 2003 je podpredsedom Slovenskej lekárskej spoločnosti. Je čestným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti a nositeľom Zlatej medaily SLS, Zlatej medaily Lekárskej fakulty UK v Bratislave, čestným členom Českej lekárskej spoločnosti a nositeľom Medaily Jana Evangelistu Purkyně, čestným členom Európskej urologickej spoločnosti, čestným členom Slovenskej, Českej, Maďarskej a Rumunskej urologickej spoločnosti, čestným členom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti, členom korešpondentom Americkej, Nemeckej a Stredonemeckej urologickej spoločnosti, národným delegátom v Medzinárodnej urologickej spoločnosti. Je aktívnym členom Európskej akadémie vied a umenia a členom Európskej spoločnosti akademických urológov. Patrí medzi zakladajúcich členov Matice slovenskej.

POZDRAVY Z LETNÝCH STÁŽÍ ERASMUS

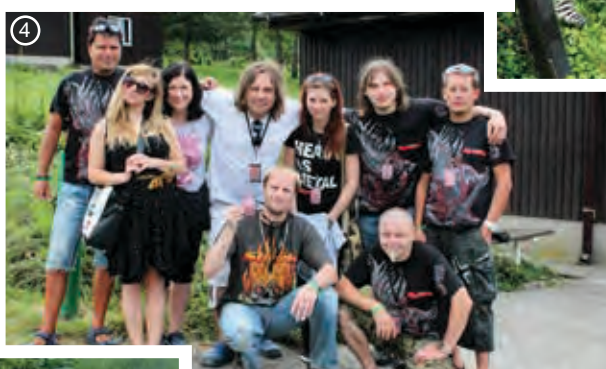
1

2

3

4

7

5

6

8

9

10

11

LEGENDA

- 1 **Janka Fečová:** Výlet do najväčšieho európskeho canyonu Gorges du Verdon, Francúzsko
- 2 **Lenka Angelovičová:** MS v hokeji - Helsinky 2013
- 3 **Dominika Šabaková:** kŕmenie lemurů kata v ZOO Praha, ČR
- 4 **Radka Koprivňáková:** redakcia SPARK – na festivale Masters of Rock 2013, stáž v Rock magazine Spark, ČR
- 5 **Andrea Takáčová, Natália Vodilová:** na raftoch s pacientmi Psychiatrickej liečebne Červený Dvůr, ČR
- 6 **Alexandra Krivánska, Lucia Kaščáková:** ošetrovanie pacienta na stáži vo Fakultnej nemocnici Hradec Králové, ČR
- 7 **Andrea Takáčová:** voľný čas
- 8 **Ján Andraščík:** Detský zdravotný tábor organizovaný Fakultnou nemocnicou v Hradci Králové, ČR
- 9 **Daniela Vrlíková:** príprava infúzneho roztoku v sanitke na stáži v ZZS Královehradeckého kraje ČR
- 10 **Martin Haluška:** pozorovanie a záznam aktivity vtákov na diktafón v rámci stáže na Inštitúte zoológie, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Poľsko
- 11 **Marek Jenčo:** Vo vozidle RV (rande vou), ktorým sa dopravuje na miesto zásahu lekár, stáž v ZZS Královehradeckého kraje.

Viac informácií nájdete na:

<http://www.unipo.sk/zahranicne-vztahy/erasmus/staze>
alebo zdenka.medonova@unipo.sk

Mgr. Zdenka Medoňová
Foto: archív PU v Prešove

Festival vedy – Noc výskumníkov 2013

Festival vedy – Noc výskumníkov, podporovaný zo 7. rámcového programu pre výskum a technologický rozvoj Európskej komisie, sa tento rok uskutočnil 27. septembra 2013 a už po siedmykrát priblížil verejnosti najzaujímavejšie výsledky slovenskej vedy a výskumníkov ako „obyčajných“ ľudí s neobyčajným povolaním - osobnosti, ktoré sa vďaka svojmu výskumu presadili aj za hranicami nášho štátu a prispeli k zlepšeniu kvality života nás všetkých. Podujatie prebiehalo v duchu motta „Researchers are among us – Výskumníci sú medzi nami“ v Bratislave, Banskej Bystrici, Žiline, Košiciach a Tatranskej Lomnici. Prešovská univerzita v Prešove mala po prvýkrát na podujatí Noc výskumníkov v OC Optima v Košiciach obsadenie v podobe týchto vedeckých stánkov:

3D Bodky

Katedra geografie a regionálneho rozvoja, FHPV PU – predstavila technológiu leteckého 3D laserového skenovania zemskeho povrchu a objektov nachádzajúcich sa na ňom a proces spracovania získaného bodového poľa pre analýzu prírodných javov spätých so zemskeým povrchom. V rámci prezentácie bola vystavená bezpilotná helikoptéra Scout B1 – 100. Účastníci si mohli na simulátore vyskúšať ovládanie bezpilotnej helikoptéry.

Úžasná rozmanitosť života

Katedra ekológie, FHPV PU – oboznámila verejnosť so súčasným stavom poznania rozmanitosti života. Koľko žije druhov na svete, koľko na Slovensku, ktoré skupiny organizmov sú najpočetnejšie, ako to vieme, koľko druhov ešte nepoznáme, ako ešte dnes možno objaviť nové druhy, ako k tomu môžu prispieť slovenskí vedci, študenti alebo dokonca verejnosť, načo je užitočné poznať biodiverzitu – aká je úloha mravcov, alebo potočníc, načo sú netopiere...

Fyziológia človeka – spoznaj sám seba

Katedra ekológie, FHPV PU - Účastníkov aktívne zapojila do experimentu prostredníctvom rôznych fyziologických meraní systémom Vernier. Mohli si vyskúšať meracie experimenty na oblasti ako je tepová frekvencia a tepová námaha, horné dýchacie cesty ako premena tepla, meranie vitálnej kapacity pľúc, EKG, krvného tlaku po miernej námahe, sily stisku oboch rúk, sily stisku palca, tepová frekvencia a telesná kondícia či meranie teploty v okolitých kvapalinách.

Rýchlejšie, vyššie, silnejšie? (... telo ako dôkaz)

Fakulta športu PU – hlavným cieľom bolo poskytnúť návštevníkom informácie z oblasti diagnostiky telesnej kondície a zloženia tela športujúcej i nešportujúcej verejnosti so sprievodnou prezentačnou prednáškou Telo ako dôkaz. Zaujímavosť si mohli priamo vyskúšať rôzne aktivity. Napríklad FiTRO Agility Check – testovanie reakčného času a ohodnotenie reakčno-rýchlostných schopností. Systém slúži na testovanie rýchlosti reakcií na náhodne generované podnety v štyroch rohoch obrazovky.

PhDr. Miriama Knežová
Foto: archív PU v Prešove

Prešovská detská univerzita 2013 In MEDIAs res

V poradí už šiesty ročník **Prešovskej detskej univerzity** sa niesol v znamení médií. A ako sa ukázalo, tohtoročná téma zaujala nielen deti, ale aj lektorov. **Od 8. do 12. júla 2013** Centrum celoživotného a kompetenčného vzdelávania Prešovskej univerzity v Prešove spolu s Kabinetom výskumu detskej reči a kultúry Pedagogickej fakulty a v spolupráci s ostatnými fakultami PU ponúklo deťom od 7 do 15 rokov zaujímavé a netradičné vzdelávanie tentoraz v odbore pod názvom „in MEDIAs res“.

Počas jedného týždňa spoločne s lektormi, univerzitnými pedagógmi a študentmi PU (z Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií – napr. prof. M. Součková, doc. J. Rusnák, dr. L. Regrutová, Mgr. Jozef Mergeš, Mgr. E. Peknušiaková, Mgr. I. Bajerová; z Inštitútu hudobného a výtvarného umenia – dr. J. Ondo; Katedry komunikačnej a literárnej výchovy – doc. L. Liptáková, dr. K. Vužňáková, dr. D. Lešková, dr. R. Rusnák; Katedry hudobnej a výtvarnej výchovy – doc. D. Šimčík; Katedry fyziky, matematiky a techniky – dr. M. Csatáryová; Katedry prírodovedných a technických disciplín – doc. I. Šebeňová; Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie – dr. V. Fedorko, Katedry matematickej edukácie – dr. A. Vašutová; Fakulty športu – doc. V. Bebčáková, doc. E. Chovanová a i.); ako aj pozvanými osobnosťami vedy, masmédií a kultúry (napr. dr. A. Verešpejová, Mgr. V. Slaninková, Mgr. M. Michelčík, B. Šimková, dr. M. Kuderjavá, Mgr. A. J. Kerner, Mgr. T. Telepák a i.) – hľadali nádejní vysokoškooláci odpovede aj na otázky:

- *Ako funguje televízia, rozhlas, noviny, internet a iné masmédiá?*
- *Kto je Homo medialis?*
- *Môžu nám pomôcť médiá vo vzdelávaní?*
- *Myslíte si, že nami hýbu médiá? – Hýbme nimi aj my!*

Počas tvorivých dielní deti „obsadili“ aj štúdiá univerzitných médií a pod vedením študentov PU (napr. A. Čajová, J. Marčín, V. Palša a i.) si vyskúšali miesto moderátorov a redaktorov študentského Rádia PaF či Mediálky TV a ich rozhlasové i televízne „mediálne výstupy“ presvedčili, že masmédiá sa dajú využívať aj tvorivo a vôbec nie povrchné. To, že médiá môžu slúžiť ako výskumný prostriedok, „zažili“ na viacerých prednáškach a seminároch (napr. Ja, môj mobil a skúmanie prírody pod vedením RNDr. B. Baranovej). Pestrý program PDU 2013 (kompletný k nahliadnutiu na www.pdu.pf.unipo.sk) doplnili aj hostia, ako známy televízny a rozhlasový moderátor, absolvent PU, Milan Zimnýkovaľ, či televízny „Maškrtniček naživo“ v podaní Divadla Maškrtá, odohraný na javisku Divadla Alexandra Duchnoviča.

Vyvrcholením programu PDU 2013 bola videokonferencia bakalárčiekov, ktorá prvýkrát spojila „online“ dve detské univerzity na Slovensku: **Prešovskú detskú univerzitu a Žilinskú detskú univerzitu**. Promócie deťom a rodičom spríjemnil talentovaný spevák

(finalista súťaže Česko Slovensko má talent), študent PU Tomáš Buranovský. Pre mnohých absolventov krátky, no bohatý týždeň na PU ukončilo slávnostné odovzdávanie diplomov na promócií bakalárčiekov a magisterčiekov za prítomnosti prorektora Prešovskej univerzity v Prešove, prof. Milana Portika. Dúfajme, že pekné spomienky na tohtoročnú PDU vyprovokujú deti, rodičov i lektorov prihlásiť sa znova. Už dnes môžu s napätím očakávať, akú prázdninovú tému prinesie nový ročník PDU 2014.

Mgr. Adela Mitrová, PhD.
Foto: archív PDU

SAV odovzdala pamätné plakety pri 60. výročí svojho vzniku

Prodekan FHPV PU v Prešove prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc. medzi ocenenými

Slovenská akadémia vied (SAV), pri príležitosti 60. výročia svojho vzniku, ocenila významné osobnosti slovenskej vedy, odborníkov, ktorí pôsobili i doteraz pôsobia v jej radoch. Medzi ocenenými je aj prodekan pre vedu, výskum a vonkajšie vzťahy Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove **prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc.** Pamätnú plaketu prof. RNDr. Mariánovi Reiffersovi, DrSc. odovzdal, 11. septembra 2013, predseda SAV prof. RNDr. Jaromír Pastorek, DrSc.

Srdečne blahoželáme, pán profesor. SAV ocenila hlavne svojich spolupracovníkov, aká bola Vaša spolupráca so SAV?

Spolupracujem so SAV prakticky od roku 1980 a v rokoch 2000-2005 som bol členom predsedníctva SAV. Za tieto roky som sa podieľal na celom rade aktivít, ako sú dislokácie, patenty, vynálezy, propagácia a organizácia súťaží, bol som vedúcim vedeckým pracovníkom a bol som aj pri vzniku experimen-

tálnej fyzikálnej základne v Košiciach, samozrejme okrem radu ďalších vedeckých aktivít.

Aký význam má toto ocenenie pre Vás a pre Prešovskú univerzitu v Prešove? Ocenenia sú zaujímavé, ale nie najdôležitejšie. Vnímam to ako pripomenutie zaujímavej spolupráce a ocenenie môjho vkladu pre rozvoj vedy na Slovensku, samozrejme hlavne v oblasti fyziky. Pre Prešovskú univerzitu v Prešove je každé ocenenie potvrdenie jej vedeckej úrovne a toto ocenenie môže pomôcť rozvíjať vzťahy univerzity so SAV. Vidím veľký vedecký potenciál na Prešovskej univerzite v Prešove, ako prodekan FHPV vidím napr. aj na našej fakulte kolektívy, ktoré by mohli spolupracu s SAV ďalej prehlbovať.

Pri tejto príležitosti sa núka otázka o aktuálnej situácii vo financovaní a podpore vedy na Slovensku, ako to vnímate?

Dlhodobou je veda na Slovensku podvyživená, nemáme systém roz-

voja vedy a situácia teda vôbec nie je priaznivá. Vieme síce hodnotiť vedu, ale nevieme ju oceniť. Trápi ma samozrejme otázka financovania a rád by som videl perspektívu napríklad v štrukturálnych fondoch, ktoré by ale nemali zabúdať na náš región.

PhDr. Branislav Frk, PhD.
Foto: Katarína Selecká (SAV),
archív PU v Prešove

PU v Prešove na veľtrhu Akadémia & Vapac

V priestoroch NTC v Bratislave, 8. – 10. 10. 2013, sa pod záštitou Maroša Šefčoviča, podpredsedu Európskej komisie a Dušana Čaploviča, ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR, uskutočnil 17. ročník najväčšieho medzinárodného veľtrhu štúdia a kariéry, Akadémia&Vapac. Svoje zastúpenie na ňom mala aj Prešovská univerzita v Prešove, ktorej zástupkyne, pracovníčky UNIPOCENTRA PU v Prešove, prezentovali všetkých osem fakúlt i pracoviská PU v Prešove a oboznámili uchádzačov s možnosťami štúdia na našej univerzite, hlavne čo sa týka širokej ponuky študijných programov. Zároveň študentom poskytli potrebné informácie, ktoré musia vedieť pred

podaním prihlášky na štúdium v rámci Prešovskej univerzity v Prešove.

„Najväčší záujem bol o zdravotnícke odbory, prekladateľstvo a tlmočníctvo, pedagogické vzdelanie, šport, manažment, biológiu, a v neposlednom rade aj o masmediálne štúdiá,“ informovala nás Mária Mihaliková z UNIPOCENTRA PU v Prešove .

Stánok PU v Prešove navštívilo viac ako 1500 domácich i zahraničných návštevníkov, 70 výchovných poradcov, zástupcov stredných škôl, ktorí evidujú svojich absolventov ako úspešných študentov na našej univerzite.

Ing. Gabriela Dzurišová, Odd. marketingu
a propagácie UNIPOCENTRA PU v Prešove
Foto: archív UNIPOCENTRA PU v Prešove

Týždeň atraktívneho divadla alebo o 47. ročníku Akademického Prešova

„S hrdosťou a istotou môžeme konštatovať, že hľadanie, relativizovanie, spochybňovanie, prekračovanie hraníc, túžba po dokonalosti sú a budú vždy súčasťou sveta. Nič neostáva rovnaké. Všetko sa mení, vynímajúc veci mumifikované, zamrazené alebo laboratórne uschované. Už aj alternatíva má svoju alternatívu. To, čomu bola alternatíva alternatívou predtým, je nová alternatíva tej starej teraz.“

Práve na tieto výstižné myšlienky by sme chceli nadviazať v retrospekcii na 47. ročník festivalu Akademický Prešov (ďalej AP), ktorý sa konal v dňoch 28. apríla – 1. mája už tradične v priestoroch prešovskej alma mater. Okrem vedeckých, kabinetných priestorov sa jednotlivé podujatia realizovali na malej a veľkej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove (tá je už niekoľko rokov bázová scéna AP), v experimentálnej sále Divadla Jonáša Záborského a v posledných rokoch sú mnohé produkcie uvádzané v exteriéri mesta Prešov, čím sa snažia interpreti prekonať hranice medzi konvenčným a nekonvenčným, respektíve priblížiť sa pulzu mesta Prešov.

Svojou umeleckou koncepciou festival nadviazal, ale zároveň i prekročil predchádzajúci ročník. Meander štartu predstavovalo heslo: „Vysokoškóľáci v meste – mesto s vysokoškóľákmi.“ Tento rok sa to naozaj podarilo mnohými uvedenými produkciami tak z dielne študentov, ako aj profesionálov.

Každoročná vlna vysokoškóľského festivalu je výnimočná a originálna. 47. ročník mal niekoľko špecifik. Za najzávažnejší považujeme fakt, že všetky produkcie – profesionálne i amatérske / vysokoškóľské – sa dotýkali pálčivých otázok súčasnosti. Jednotlivé predstavenia polemizovali s rôznosťou emocionálnej roviny, problémovosťou medziľudskej komunikácie, rozorvanosťou osobnosti, emočnou nestálosťou atď. Interpreti sa pokúsili o spracovanie náročných tém, ktoré sa čítali ťaživo, sociálne, naturalisticky, ale zároveň symbolicky, ba až metafyzicky. Základný rozpor a – zjednodušene – kompozícia hier v mnohom nadväzovala na postdramatickú poetiku (čo pokladáme za originálny a inovatívny pokus vytvoriť akoby nosnú tému festivalu, ktorá prepájala jednotlivé vystúpenia). Jednotlivé telesá sa pokúsili stvárniť striedajúcu sa produktivitu a ekonomickú efektívnosť modernej techniky (napr. potrebu stupňovania výkonu, obratu a zisku versus devastácie prírody, potlačanie ľudskej potreby rovnováhy s prírodou, harmónie, krásy atď.). Vytvorili nevšedný obraz degradácie ľudí na manipulované masy konzumu. Dimenzia slobody individua je redukovaná na možnosť voľby, avšak spoločnosť si onú spomínanú degradáciu neuvedomuje, a preto sa potreby society stávajú neľudskými.

Práve kvôli tomu považujeme 47. ročník za prekračujúci hranice svojho dlhoročného existovania a to v zmysle odvážneho pomenovania problémov tohto decénia tak zo strany profesionálnych, ako i vysokoškóľských súborov. V rámci Golanczynskej delenia inscenácií podľa tematického zamerania alternatívnych divadiel po roku 1989 v Poľsku, sa rozlišujú tri skupiny. Tento ročník mal zastúpenie takmer v každej z nich.

1. Predstavenia vychádzajúce z publicistiky a smerujúce k univerzálnej vízii postindustriálnej spoločnosti.
2. Predstavenia vyjadrujúce problémy ľudskej existencie, vzťah k životu, smrti, náboženstvu na konci 20. storočia, napr. Divadlo Andreja Bagara, Nitra – Dark play;

S.T.O.K.A., Bratislava – Neistý grunt; B. Uhlár a kol. DISK, Trnava – Solitudo atď.

3. Predstavenia využívajúce hravosť, prevádzajúce umelecké experimenty, vychádzajúce v ústrety divákovi (napr. v pouličnom divadle), majú často charakter karnevalu, napr. Túlavé divadlo, Trnava – Cyrano (alebo Bálabilé o Nose); Študentské divadlo Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Prešov s autorskou produkciou Jendrichovský Hrbatý Smrť (z) Jánošíkova, či performatívna produkcia dvoch členov spomenutého študentského súboru Dražba topánky.

Práve pre spomenuté indície považujeme 47. ročník AP za osobitý. Festival bol a aj je primárne platformou prezentácie umeleckej činnosti a ambícií slovenských vysokoškóľákov. Súťaž pozostávala z troch stabilných kategórií: študentské divadlá, vlastná literárna tvorba, umelecký prednes. Je potrebné vyjadriť uznanie všetkým zúčastneným a vyzdvihnúť kreatívny prístup, ktorý napriek kríze umenia môžeme v každom ročníku bezpochyby vidieť. V kategórii študentských divadiel je potrebné vyzdvihnúť inovatívny, ale najmä nonkonformný prístup nitrianskych a prešovských študentov, ktorí sa pokúsili o netradičné prístupy pri spracovaní svojich produkcií (často autorských), za ktoré získali ocenenia i uznanie porotou. Plejáda produkcií predstavovala divadelnú „koláž“, o čom svedčí i fakt, že jednotlivé vystúpenia boli realizované prostredníctvom niekoľkých typov i syntézy divadla napr. pohybovo – tanečného (Študentské divadlo VYDI, Nitra – Prejsť (si) telom); pouličného (Túlavé divadlo, Trnava – Cyrano (alebo Bálabilé o Nose); syntéza činoherného divadla s využitím princípov bábkarskej tvorby (VŠMU, Bratislava – Jozef Mokoš: Alica); performatívneho (Pasi Mäkelä, Praha – Tonttu); alternatívneho (Študentské divadlo Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove s autorskou produkciou Jendrichovský Hrbatý Smrť (z) Jánošíkova, či performatívna produkcia dvoch členov spomenutého študentského súboru Dražba topánky; S.T.O.K.A., Bratislava – Neistý grunt) atď.

Na festivale sa okrem domácich súborov vždy v bloku prehliadka profesionálnych súborov predstavila i zahraniční hostia, inak tomu nebolo ani tento rok. Svojou účasťou poctil podujatie konceptuálny umelec fínskeho pôvodu Pasi Mäkelä – Tonttu. Jeho performance bola založená na princípoch kombinovania avantgardných tancov, no v našom kultúrnom kontexte bola odvažným, i keď zaujímavým pokusom ako hovoriť o nesyntéznej človeka a prírody. Ďalším bol poľský súbor Teatr MOMO z Katovic – Podarunek. Uvedenú produkciu možno charakterizovať ako plastické – neverbálne

divadlo s osobitou štylizáciou, ktoré sme mohli vidieť v tvorbe plastických obrazov za pomoci tela – hudby – svetla. Svojou formou bola inscenácia vytiahnutou morou a jej odkaz bol jednoznačným varovaním pred materiou a falošnou ilúziou človeka v honbe po majetku. Inakosť tohto ročníka potvrdila i účasť vzácného zahraničného hosťa z poľskej Poznane Teatr Ósmego Dnia s kultovým predstavením Archa. To, pripomenulo divákovi, že žijeme v časoch tulákov, kočovníkov a ľudí, ktorí stále pred niečím utekajú, putujú celými kontinentmi a zohrievajú si duše spomienkami na ozajstný domov: duchovný, geografický alebo len vysnívaný. Súbor má medzinárodné renomé a je symbolom angažovaného divadla, ktoré pulzuje rytmom najdôležitejších politických udalostí a sociálnych problémov. „Piscator nám ukázal, že herec môže povedať divákovi, aby ho počúvali len v prípade, že má čo povedať. A ak okrem toho, že obdivuješ sám seba, nemáš čo povedať, tak uhni a počúvaj niekoho iného, čo má čo povedať. A čo to znamená, mať čo povedať? To je práve politické divadlo. A prečo divadlo? Pretože je jednou z ciest, ako môžeme určitým spôsobom komunikovať mimo oblasti kníh, hudby. Ide o verejný rituál, verejnú interakciu, ktorá má veľkú politickú silu, veľké politické možnosti.“ (Judith Malinová, Living theatre).

Integrálnu súčasť festivalu už pravidelne tvoria divadelné workshopy, ktoré ponúkajú vysokoškolákovi zažiť neopakovateľnú a ničím nenahraditeľnú skúsenosť – proces umeleckej tvorby v živej a variabilnej inscenačnej praxi. Nebolo tomu inak ani na tohtoročnom festivalom fóre. Spomeňme aspoň podaktoré z nich: Tanečné divadlo manželov Morochovičovcov, Herec a figurína I (Z. Henčeková), Herec a figurína II (K. Horák a M. Pukan), Site specific (M. Pukan, E. Kušnírová, J. S. Sabol), Nebo, peklo, Kocúrko... (J. Rázusová), Fragmenty II (K. Horák, M. Pukan), P. Weiss Marat Sade (T. Gawron) a i.

Osobitnú časť sprievodných akcií AP tvorila Univerzita divadla a literatúry. V rámci nej mali možnosť účastníci podujatia absolvovať komponované programy i neformálne besedy s umeleckými tvorcami (Peter Milčák, PhDr. Andrea Bokníková, PhD.; spisovateľky Mária Modrovich, Zuzana Kepplová), s vedcami z literárnej i teatrologickej oblasti (PhDr. Elena Knopová, PhD.; PhDr. Ladislav Čavojský, CSc.; PhDr. Andrej Maťašík, PhD.; Marcin Świerad).

Počas podujatia zarezonoval i rad podujatí, ktoré lemovali program. Organizované boli ďalšími fakultami Prešovskej univerzity ako i Inštitútu estetiky, vied o umení a kulturológie napr. vystúpenie Zboru Pravoslávnej Bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity Prešov; Hudobná skupina Anastázis pri Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity, Prešov; (Ne) umenie experimentálna výstava organizovaná pod záštitou študentov 4. ročníka odboru Estetika. Výsledky troch stabilných súťažných kategórií AP 2013

VÝSLEDKY V KATEGÓRII ŠTUDENTSKE DIVADLÁ
V kategórii Študentské divadlá ocenenie získali:

ŠD FF PU Prešov (na základe umelecky podnetných divadelných projektov Nebo, peklo, Kocúrko...; Herec a figurína I., II., Fragmenty II., Performatívne produkcie hereckej dvojice P. G. Hrbatý a J. Jendrichovský)
ŠD VYDI FF UKF Nitra (za invenčnú pohybovú performanciu Prejsť (si) Telom a dve inscenácie Rozhodnutie pre zajtrajšok a možno len Peter a Lucia; Z východu na západ)
ŠD Ja a My, Katedra hudby PF UKF Nitra (za syntetický divadelný tvar v inscenácii Tracyho Tiger; a ďalšie divadelné produkcie Príbeh jednej Zeme; Hra na 3; Škaredé kačiatko)

Individuálne ceny:

Petrovi G. Hrbatému a Jánovi Jendrichovskému – ŠD FF PU Prešov (za osobitý generačný divadelný výraz v produkciách Smrť (z) Jánošíkova; a tvorivých dielňach Herec a figurína I., II.)

Lukášovi Božíkovi z ŠD VYDI pri FF UKF Nitra (za invenčné stvárnenie postavy vo fyzickom divadle – Prejsť (si) Telom)

Márii Ševčíkovej (za plnohodnotný herecký výraz pri stvárnení klasického i alternatívneho typu divadla v inscenáciách Rozhodnutie pre zajtrajšok a možno len Peter a Lucia; Z východu na západ)

VÝSLEDKY V KATEGÓRII UMELECKÝ PREDNES/

Poézia

1. miesto *neudelené*
2. miesto *neudelené*
3. miesto *Barbora Pavelová; FF PU Prešov; AjSjL a Adriana Hovancová FiSjB*

Próza

1. miesto *neudelené*
2. miesto *Domínik Petruška; FF PU Prešov, FiSjL*
3. miesto *Katarína Želinská; VŠMU Bratislava, dramaturgia a réžia*

VÝSLEDKY V KATEGÓRII VLASTNÁ LITERÁRNA

TVORBA

Poézia

1. miesto *Veronika Jančíková; FF PU Prešov, SJL*
2. miesto *Zuzana Klučárová; FF PU v Prešove, psychológia*
3. miesto *Katarína Hrabčaková; FF PU Prešov, S/A a Monika Hojdanová; Masarykova univerzita Brno, PF, molekulárna biológia*

Próza

1. miesto *Katarína Vargová; VŠMU Bratislava, scénaristika*
2. miesto *Ria Gehrerová; FF UK Bratislava, žurnalistika*
3. miesto *Dáša Krištofovičová; VŠMU Praha, bábkové divadlo, scénografia a Michal Mitrík; FF PU Prešov, psychológia a Lukáš Pazera; FF PU Prešov, MŠ*

Mgr. Jozefína Štefanská

Foto: archív AP

Vzácný hosť Akademického Prešova

Súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska *Akademický Prešov* má na Prešovskej univerzite v Prešove bohatú a dlhú tradíciu. Umelecky nadaní mladí ľudia sa v rámci nej prezentujú v oblasti študentského a alternatívneho divadla, umeleckého prednesu i vlastnej literárnej tvorby. Zároveň majú možnosť sledovať vystúpenia profesionálnych súborov, zúčastniť sa tvorivých dielní a konfrontovať sa so súčasťou literárnou a umeleckou tvorbou prostredníctvom prednášok a seminárov. Jedným zo sprievodných programov tohtoročného už 47. ročníka bolo stretnutie s prom. etnografom PhDr. Jánom Olejníkom, CSc., žijúcim v Novom Smokovci, ktoré pripravila a viedla doc. Mgr. Tatiana Pirníková, PhD.

Jeho zaujímavá a hlavne inšpiratívna prednáška na tému *Estetično v hmotnej a duchovnej kultúre* patrila ku skutočným skvostom celého podujatia. Bola dôkazom toho, že aj napriek vysokému veku je možné stále aktívne zúčastňovať výsledky svojej výskumnej práce, založenej – konkrétne u pána etnografa – na spracovávaní nadobudnutého etno-materiálu a dokumentácie. Stretnutie sa uskutočnilo 2. mája 2013 v študovni Univerzitnej knižnice, pričom hosťom Prešovskej univerzity v Prešove bol pán Olejník prvýkrát. O tom, že išlo o výnimočného a erudovaného hosťa, svedčí okrem zápalu, ktorý bolo badať v očiach poslucháčov, aj jeho rozsiahla publikačná činnosť, dosahujúca počet 1180 publikačných jednotiek. Okrem toho je nutné spomenúť, že sa podieľal na inštalovaní etnografických expozícií v Prešove, Košiciach, Sabinove, Poprade, Ždiari. Založil zároveň etnografické oddelenie Múzea TANAPu, ktoré bolo dlhý čas jeho hlavným pôsobiskom. Je členom NIF (Nordic Institut Folklore) vo Fínsku. Bol členom etnografických spoločností v Nemecku, USA. Realizoval výskumy v Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, ZSSR, Dánsku, Švédsku, Fínsku. Viedol výskumy v prostredí Laponcov, Indiánov, Basokov. O výsledkoch svojich bádání prednášal na univerzitách vo Švédsku, Poľsku, Maďarsku, Francúzsku, Dánsku, Švajčiarsku.

Pán Olejník zaujal divákov od prvého momentu. Študovňa sa plnila a každý bol zvedavý, čo mu prednáška prinesie. Nikto však nečakal také množstvo energie, príjemnej atmosféry a predovšetkým pútavým spôsobom vyrozprávané príbehy etnografického výskumu a reflexie ľudského života na dedine. Každý ostal prekvapený, príjemne potešený, ba i pobavený, ale predovšetkým plný obdivu k prezentácii priam encyklopedickej pamäti prednášajúceho, ktorý nezabudol ani na jedného človeka, s ktorým kedy prišiel do kontaktu, či už išlo o žiakov, ktorých učil, ženy (panie, ako ich sám oslovoval), ktoré v rámci svojho výskumu stretával, alebo kolegov výskumníkov, s ktorými sa počas svojej odbornej praxe konfrontoval. Z jeho slov bolo cítiť vzájomný rešpekt k ľuďom, folklóru, kráse a etnografii ako takej. Veľmi príjemne a predovšetkým autenticky pôsobilo na divákov aj

bezprostredné striedanie dialektov a nárečí východného Slovenska, ktorými pán Olejník počas rozprávania vhodne ilustroval atmosféru a naturel jednotlivých regiónov.

Celá prednáška začala vystúpením vysokoškolského folklórneho súboru *Torysa*, ktorý navodil tú správnu atmosféru, aby boli diváci pripravení počúvať a dozvedieť sa niečo o slovenských tradíciách, folklóre a kultúre a o estetickú dimenziu týchto zložiek života. Ešte aj táto časť programu bola následne zahrnutá do komentárov a ilustrácií prednášajúceho, ktorý či už na kroji, alebo na samotnom vystúpení poukazoval na jednotlivé zložky estetična a jeho prepojenie s ľudovou tradíciou. Apeloval na fakt, že človek sa má pozeráť s otvorenými očami a v prirodzenosti vôkol seba, v národnom, v ľudovom a v prírodnom nájde zaľúbenie a estetično ako také.

Okrem dlhodobej výskumnej práce v teoretickej oblasti sa Ján Olejník zapísal do dejín aj množstvom dokumentárnych filmov, ktoré spracovávali a ilustrovali zvyky a folklór na dedinách. Aj preto sme mali na prednáške možnosť vzhladnúť pasáž z filmu *Pascha v Jakubanoch*, ktorý natočila Slovenská televízia v r. 1993. Mohli sme vidieť originálnosť, pôvodnosť a dobovosť oslavy Veľkej noci prostredníctvom starého byzantského obradu, ktorý bol prepojený s doplňujúcimi komentármi prednášajúceho a následne dokreslený vtipnými, ale aj prínosnými príhodami z natáčania. Bolo až pozoruhodné vnímať prepojenosť a súvislosti jednotlivých zvykov u nás navzájom, ale aj s inými krajinami. Osviežujúce a pre obe strany prínosne boli aj otázky audítoria, o to viac, že medzi pýtajúcimi sa boli predovšetkým mladí študenti, venujúci sa prakticky folklóru a zvykom, čo svedčí o tom, že záujem o našu minulosť a zvyky je stále živý.

Mgr. Lukáš Makky
člen organizačného štábu Akademického Prešova
Foto: archív Inštitútu estetiky,
vied o umení a kulturologie FF PU

Slávnostné otvorenie akademického roka 2013 – 2014 na GTF PU v Prešove

Gréckokatolícka teologická fakulta 25. septembra 2013 otvorila akademický rok 2013/2014 slávnostnou archijerejskou liturgiou sv. Jána Zlatoústeho v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Celebroval Mons. SEODr. Milan Lach, SJ, pomocný biskup Prešovskej archieparchie, koncelebrovali kňazi – pedagógovia Gréckokatolíckej teologickej fakulty. V úvode homílie sa Mons. SEODr. Milan Lach, SJ prihovoril samotným študentom – prvákovi, keď spomínal na svoje študentské časy, ale podotkol tiež, že každý študent má v novej situácii očakávania i strach. Povzbudil nielen prvákov, ale všetkých študentov, aby rozvíjali svoje kritické myslenie a kreativitu. Študent dnešnej modernej doby má byť „dotieravý“, má využívať svoj čas, pretože nikdy nevieme, kam nás Boh vyšle. Pedagógov vyzval, aby boli na svojich študentov nároční, ale nezabúdali na ľudskosť a na fakt, že aj oni sami boli študentmi. Na záver homílie upozornil, že predovšetkým svedectvo života každého z nás je pre dnešnú dobu dôležité a zacitoval slová slovenskej populárnej skupiny Elán „oblečme si dresy, aby bolo jasné, kto za koho kope.“

Slávnosť otvorenia akademického roka pokračovala imatrikuláciou prvákov, ktorých privítal prodekan pre doktorandské štúdium a rozvoj doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD. Študent 1. ročníka Katolíckej teológie Martin Tokár za všetkých zložil slávnostný sľub. Nasledoval príhovor dekana fakulty Mons. prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD. Prodekan pre vzdelávaciu činnosť a akreditáciu PhDr. Jaroslav Coranič, PhD. predstavil študijné programy, ktoré sa vyučujú na fakulte v akademickom roku 2013/2014 a zverejnil počty študentov. Na záver celej slávnosti boli odovzdané diplomy študentom, ktorí ukončili doktorandské štúdium v odbore Katolícka teológia. Slávnostný deň pokračoval obedom v Gréckokatolíckom seminári blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča, kam boli pozvaní všetci zamestnanci fakulty spolu s novým pomocným biskupom Mons. SEODr. Milanom Lachom, SJ.

Pomocný biskup Milan Lach v homílii

PaedDr. Silvia Nováková, Foto: archív GTF PU v Prešove

Duchovná obnova pedagógov na GTF

Oduševnená homília Michala Zorvana

Pár dní pred oficiálnym otvorením nového akademického roka, v stredu 18. septembra 2013, sa na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove uskutočnila pravidelná duchovná obnova pedagógov, zamestnancov a doktorandov. Základnou myšlienkou obnovy boli vety z Jánovho evanjelia: „Každý, kto pije túto vodu, bude znova smädný. Ale kto sa napije z vody, ktorú mu dám ja, nebude žízniť naveky.“ (Jn 4, 13b-14a) Kolektív fakulty sa stretol ráno na spoločnej modlitbe Tretieho času v kaplnke blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča. Katechézu a povzbudivé slová pre pedagógov a doktorandov viedol vranovský protopresbyter ThLic. Michal Zorvan, ktorý si za základ svojej prednášky vybral tézu „Boh stačí pre život človeka“, pretože on má pre nás všetko pripravené. Pedagógov a doktorandov povzbudil, aby hľadali prameň a nevytvárali si cisternu. Aby mohli odovzdávať vedomosti ďalej, musia svoju nádobu naplniť. Počas obnovy Michal Zorvan nabádal k sebaformovaniu, napredovaniu v pravde a varoval pred falošnou pravdivosťou. Po prednáške bol všetkým zúčastneným poskytnutý priestor a čas pre osobné rozjímanie a prijatie sviatosti zmierenia a pokánia. Vrcholom duchovnej obnovy bola slávnostná liturgia, ktorú celebroval Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., dekan fakulty. Aj toto je forma, ktorou sa dá vkročiť do nového akademického roka a načerpať potrebnú silu do práce, ktorá je pred nami.

PaedDr. Silvia Nováková, Foto: archív GTF PU v Prešove

Katedra ukrajinistiky jubiluje

Katedra ukrajinistiky Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove oslávila 60. výročie svojej existencie

Vznikla v roku 1953 na Vysokej pedagogickej škole v Prešove so zámerom vzdelávať pedagógov ukrajinského jazyka a literatúry pre základné a stredné školy s vyučovacím jazykom ukrajinským a s vyučovaním ukrajinského jazyka a odborných pracovníkov pre kultúrne a osvetové zariadenia a inštitúcie ukrajinskej národnostnej menšiny.

Ukrajinský jazyk sa na katedre študoval samostatne alebo v kombinácii s inými disciplínami. Za obdobie svojej 60-ročnej existencie katedra vychovala stovky kvalifikovaných učiteľov ukrajinského jazyka a literatúry pre základné a stredné školy a desiatky odborných pracovníkov, ktorí našli svoje uplatnenie ako osvetoví pracovníci, redaktori, novinári a pod.

V súčasnosti katedra zabezpečuje denné bakalárske a magisterské štúdium v odbore učiteľstvo akademických predmetov, prekladateľstvo a tlmočníctvo a slovenské jazyky a literatúry. Ukrajinský jazyk v učiteľskom odbore možno študovať v kombinácii s týmito disciplínami: slovenským jazykom, ruským jazykom, anglickým jazykom a nemeckým jazykom, francúzskym jazykom, dejepisom, filozofiou, etikou, estetikou a výchovou k občianstvu. V medzifakultnom štúdiu učiteľstva je v ponuke ukrajinský jazyk s hudobnou výchovou a ukrajinský jazyk s rusínskym jazykom. V rámci prekladateľstva a tlmočníctva katedra ponúka jednodborové štúdium a dvojodborové štúdium *ukrajinský jazyk a kultúra s nemeckým jazykom a kultúrou, anglickým jazykom a kultúrou, francúzskym jazykom a kultúrou a ruským jazykom a kultúrou.*

Študenti katedry majú možnosť absolvovať jazykovú stáž na Národnej pedagogickej univerzite M. Draho-manova v Kyjeve.

Vedeckovýskumná činnosť na katedre má charakter jazykovedný a literárnovedný. Katedra ukrajinistiky sa venuje výskumu súčasného ukrajinského jazyka, konfrontačnému výskumu ukrajinského jazyka a slovenského jazyka, výskumu ukrajinských nárečí na východnom Slovensku, výskumu jazyka miestnych spisovateľov, výskumu dejín literatúry celkove a areálovej literatúry Rusínov-Ukrajincov od najdávnejších čias až po súčasnosť. V oblasti odborného a umeleckého prekladu v jej praktickom i teoretickom rozmere sa zameriava na preklad odborných textov, básnických i prozaických textov a teóriu a kritiku slovensko-ukrajinského prekladu. Katedra sa zameriava aj na výskum teórie a metodiky vyučovania ukrajinského jazyka na jed-

notlivých typoch škôl, na tvorbu učebníc a učebných textov z jazyka a literatúry, na tvorbu prekladových ukrajinsko-slovenských slovníkov, na tvorbu pedagogických dokumentov, učebných plánov, učebných osnov a štandardov z ukrajinského jazyka a literatúry pre národnostné školy.

Pri príležitosti okrúhleho jubilea sa 16. mája 2013 v zasadacej sieni dekana FF PU konal odborný seminár *Národnostné školstvo na Slovensku a v susedných krajinách*. Organizátormi podujatia boli Inštitút rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky, Katedra ukrajinistiky, Centrum ukrajinistiky, Metodicko-pedagogické centrum v Prešove a Asociácia ukrajinistov Slovenska.

Seminár umeleckým slovom a ľudovým spevom v úvode pozdravili študenti-ukrajiniisti. Následne moderátorka podujatia doc. PhDr. Ľubica Babotová, CSc., na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity privítala domácich a zahraničných hostí.

Za vedenie Filozofickej fakulty PU sa prítomným prihovorela prof. PhDr. V. Žemberová, CSc., prodekanka *pre vedu a umeleckú činnosť FF PU, ktorá ocenila prácu katedry ukrajinistiky.*

Prof. PhDr. M. Čižmárová, CSc., riaditeľka IRUS, vystúpila s príspevkom *Súčasné národnostné školstvo na Slovensku*, v ktorom sa zamerala na vysoké školstvo, prípravu pedagógov v jazyku menšín na viacerých pedagogických a vedeckých pracoviskách na Slovensku. Prezentovala súčasnú Katedru ukrajinistiky a jej študijné odbory bakalárskeho a magisterského štúdia: 1.1.1 učiteľstvo akademických predmetov, 2.1.35 prekladateľstvo a tlmočníctvo, 2.1.28 slovenské jazyky a literatúry v dennej forme a tiež doktorandské štúdium v dennej a externej forme štúdia. Profesorka

M. Čižmárová poukázala na aktívne zapojenie členov katedry do riešenia vedecko-výskumných grantových projektov Vedeckej grantovej agentúry a Kultúrnej a edukačnej grantovej agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a SAV, Lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra excelentnosti na FF PU, prezentovala publikačné výstupy pracoviska v podobe vedeckých monografií, vysokoškolských učebníc a učebných textov, prekladových slovníkov, konferenčných zborníkov a i.

Problémom ukrajinského národnostného školstva v šesťdesiatych rokoch 20. storočia sa vo svojom príspevku venovala JUDr. PhDr. A. Virostková zo Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach.

Doc. H. Myronova, CSc., z Ústavu slavistiky Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, oboznámila účastníkov podujatia s možnosťami štúdia ukrajínistiky na území Českej republiky.

Hosťami seminára z Ukrajiny boli T. Paľko, riaditeľka Zakarpatského inštitútu postgraduálneho vzdelania v Užhorode, a doc. O. Ivats, CSc., ktoré uviedli príspevok *Zabezpečenie vzdelávacích a jazykových potrieb národnostných menšín Zakarpatskej oblasti* spojený s prezentáciou. Referát bol zameraný na vzdelávanie menšín na Zakarpatsku s dôrazom na slovenskú národnostnú menšinu.

Dr. M. Czempka-Wewióra, členka Katedry slavistiky IRUS FF PU vystúpila s príspevkom v poľskom jazyku *Systém edukácie v Poľsku a formy výučby ukrajinského jazyka*, sprevádzaným prezentáciou.

Generálna konzulka Ukrajiny v Prešove prof. O. Benč, PhD., blahoželala prof. M. Čižmárovej, CSc., k jubileu Katedry ukrajínistiky a venovala katedre knižné publikácie a kvetinový dar.

Prof. L. Beley, DrSc., predniesol pozdravný list dekana Filologickej fakulty Užhorodskej národnej univerzity doc. Jurija Bidziľu, CSc.

Bulharská lektorka IRUS doc. Dobrina Georgieva Daskalova, CSc., sa pripojila ku gratuláciám a priblížila svoje pedagogické pôsobenie na Prešovskej univerzite. V rámci diskusie vystúpil prof. PhDr. M. Štec, DrSc., bývalý pracovník Katedry ukrajínistiky. Reagoval na odznené príspevky a poukázal na príčiny celkového úpadku ukrajinských škôl na Slovensku.

Seminára sa zúčastnili súčasní a bývalí pracovníci katedry, spomínaní hostia zo zahraničia, riaditelia a učiteľky ukrajinského jazyka národnostných škôl – ZŠ Jarabina, ZŠ Chmeľová, ZŠ Habura a Spojenej školy T. Ševčenka v Prešove. Prítomná bola aj PhDr. Mária Choborová, riaditeľka štátnej školskej inšpekcie v Prešove a PaedDr. Ľubomír Verbovanec, PhD., riaditeľ regionálneho pracoviska metodicko-pedagogického centra v Prešove, ktorý prítomným učiteľkám ukrajinského jazyka, úspešným absolventkám vzdelávania v MPC, slávnostne odovzdal *osvedčenie o absolvovaní vzdelávania*.

Pre zahraničných účastníkov seminára bola na druhý deň pripravená exkurzia po Prešove.

Pri príležitosti 60. výročia vzniku katedry, dekan Filologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., udelil Katedre ukrajínistiky pamätnú medailu na zasadnutí Vedeckej rady FF PU v Prešove, 20. 6. 2013. V pozdravnom liste poukázal na dejiny pracoviska, zapísané v historických dokumentoch akademického života v Prešove, v pamäti Prešovskej univerzity a Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Vyzdvihol prínos ukrajínistiky na akademickom pracovisku v rámci literárnej vedy a lingvistického porovnávacieho výskumu i prekladateľských aktivít členov katedry pre potreby spoločenskej a kultúrnej praxe ako prirodzených súčastí národného a nadnárodného poznávacieho procesu. V závere listu dekan poďakoval tvorivým pracovníkom za ich dlhoročné výsledky a zaželal úspechy pri rozvíjaní modernej vedy a vzdelávania na pôde alma mater.

Mgr. Miriama Jakubiková
Foto: archív IRUS FF PU

Geografické exkurzie v Turecku a Pobaltí

Turecko

Na Katedre geografie a regionálneho rozvoja organizujeme už druhý rok zahraničné exkurzie. Nadväzujeme na ich tradíciu spreď viacerých rokov. Uskutočňujeme ich formou 10 dňových „adventures“ expedícií. Cestujeme autobusom, spíme vo voľnej krajine, prípadne v kempoch, stravujeme sa najmä z vlastných zásob, ale samozrejme ochutnáme aj miestnu kuchyňu a domáce špeciality. Hlavným zámerom takto organizovaných exkurzií je spoznávanie geografických reálií vybranej destinácie. Za týmto účelom sme sa vybrali v júni roku 2012 do Turecka a v júni roku 2013 do Pobaltia.

Expedícia Turecko 2012 mala za cieľ bližšie spoznať krajinu nachádzajúcu sa na rozhraní Európy a Ázie. Turecko, ktoré sa usiluje o vstup do EÚ je predmetom záujmu nielen európskych a svetových médií, ale aj návštevníkov, dovolenkárov a turistov. Krajina na Bospore má obrovský ľudský a ekonomický potenciál. Jej prírodné lokality a kultúrne pamiatky nenechajú nikoho ľahostajným. Kto chce vidieť najviac antických skvostov, mal by sa rozhodne vybrať do Turecka, keďže polostrov Malá Ázia patril v minulosti k miestam ich najväčšieho sústredenia. Zároveň je to moslimská krajina, takže kontakt s iným kultúrnym a náboženským prostredím bol tiež silným motivačným faktorom. Exkurziu sme začali transferom cez Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko. Nočný prechod pri splne Mesiaca cez karpatské priesmyky v Rumunsku mal svoje neobvyčajné čaro. V treťom najväčšom bulharskom meste, Varne sme si urobili dlhšiu prestávku a pozreli si mesto, založené gréckymi kolonistami už v 6. storočí pr. Kr. V staroveku bolo známe ako vojenský tábor Odessos. Varne sa dostala ho povedomia aj porážkou kresťanských vojsk Turkami v ľahko zapa-

mätateľnom roku 1444. Z viacerých pamiatok je najmajestátnejšou a najvýznamnejšou pravoslávna katedrála Zosnutia presvätej Bohorodičky, postavená koncom 19. storočia v novobyzantskom architektonickom štýle. Vzácny ikonostas zhotovili macedónski majstri začiatkom 20. storočia. Varne je medzi slovenskými dovolenkármi spojená predovšetkým s rekreačnými aktivitami súvisiacimi s morom. To sme využili aj my na kúpanie a oddych pred ďalšími tisíckami kilometrov už na tureckom území. Vychádzajúc z mesta sme „obdivovali“ rozsiahle rímske geto nachádzajúce sa priamo vedľa hlavnej dopravnej tepny smerujúcej na juh Bulharska. Viacerí zo študentov zažili svoju premiéru pri vstupe do krajiny s vízovou povinnosťou. Aký to rozdiel oproti Schengenskému priestoru, kde môže človek bez obáv cestovať napríklad od ukrajinsko - slovenských hraníc až k Atlantiku. Vstupujeme do krajiny polmesiaca.

Tento symbol islamu v podobe obrovských zástav a emblémov nás bude sprevádzať celou cestou. Turci sú veľkí patrioti, čo dávajú patrične najavo napríklad počas športových zápolení (najmä futbalových zápasov) a kultúrnych podujatí. Naša cesta smeruje cez úrodnú Tráciu v európskej časti krajiny na polostrov Gallipoli (Gelibolu). Kto videl rovnomenný film s Melom Gibsonom z roku 1981, ten si môže urobiť aspoň približný obraz o bojiskách 1. svetovej vojny a o množstve zmarených životov. Operácia Dardanely alebo bitka o Gallipoli prebiehajúca od apríla 1915 do januára 1916 mala za cieľ obsadiť prieliv Dardanely a získať prístup do Marmarského mora. Tým by bolo ohrozené hlavné mesto Osman-

skej ríše, Istanbul. Spomínaná operácia mala vojensky a ekonomicky pomôcť aj Rusku. Bojov sa zúčastnili na oboch stranách desaťtisíce vojakov. Približne 500 000 väčšinou mladých mužov - Turkov, Britov, Francúzov, Austráľčanov, Novo-

zélandčanov a Indov tu našlo svoju smrť, boli ranení, alebo nezvestní. Práve pre Austráľčanov a Novozélandčanov majú miesta bojov osobitný význam. Každý rok ich sem prichádzajú stovky počas tzv. Anzac Day. S vojenskými operáciami sa spájajú mená ako Churchill, Kitchener, Mustafa Kemal a ďalšie. Na trajekte sme sa preplavili cez úžinu Dardanely na ázijskú časť Turecka, do mesta Çanakkale. Dardanely, alebo Hellespont patrili už v dávnej minulosti k najvýznamnejším vodným koridorom sveta. Sú dlhé 65 km a v najužšom mieste majú iba 1,3 km. Z brehu, aj priamo z trajektu sme videli značné množstvo lodí prepravujúcich tovar z rôznych kútov sveta, čo len zvyrazňuje ich ekonomický a strategický význam. Našou nasledujúcou zastávkou bola jedna z najznámejších svetových archeologických lokalít, Trója (Troja) (UNESCO). Do povedomia svetovej verejnosti sa dostala prostredníctvom nemeckého archeologického nadšenca, Heinricha Schliemanna, ktorý tu začal realizovať svoje vykopávky v roku 1870. Z lokality sú v súčasnosti iba ruiny, ktoré laikovi veľa nepovedia. Najfotografovanejšou „pamiatkou“ je drevená napodobenina známeho Trójskeho koňa, pomocou ktorého sa ľstou dostali po 10 rokoch obliehania do mesta Achájski a vyplienili ho. My sme sa premenili na dobyvateľov a nahrnuli po rebríku rovno do konského brucha. Z mystickej Tróje sme pokračovali smerom na juh pozdĺž pobrežia Egejského mora. Celou cestou až do Izmiru nás sprevádzali nádherné prírodné scenérie v podobe morských zálivov na jednej strane a masívnych horských chrbtov na strane druhej. Množstvo vybudovaných turistických rezortov lemujúcich západné pobrežie Turecka odráža výrazný ekonomický rast. Výrazné investície do cestovného ruchu sa v Turecku prejavujú v rozvoji kvalitnej infraštruktúry

a služieb, čo sa prirodzene odráža vo zvýšenej návštevnosti krajiny. Aj pre Slovákov predstavuje v súčasnosti Turecko jednu z najobľúbenejších zahraničných destinácií. Zastavujeme sa v lokalite Pergamon (Bergama), ktorá dala svetu názov predchodcu papiera. Pergamen je vyčistená oslia, kozia alebo ovčia koža, špeciálne spracovaná, postupne vybrúsená a vyleštená na tenkú blanu. Vznik pergamenu sa všeobecne považuje za dôsledok rivality medzi Pergamonom a Egyptom, ktorý mal v staroveku „akýsi“ monopol na obchodovanie s papyrusom, dovtedy najrozšírenejším materiálom na písanie. Snaha o vybudovanie knižnice, ktorá by konkurovala svetoznámej Alexandrijskej knižnici viedla k založeniu podobnej inštitúcie v roku 170 pr. Kr., ktorá počas svojej existencie dokázala zhromaždiť približne 200 000 zvitkov. Nad mestom sa týči akropola, z ktorej je famóznym panoramatickým pohľadom na okolitú krajinu, ako aj jednotlivé historické artefakty. Stavbou, ktorú nie je možné obísť je divadlo pre 15 000 divákov, umne zakomponované do skalného masívu. V antike to bol najstrmší amfiteáter sveta. Kto chce vidieť zachovanú sochársku výzdobu Diovho oltára, mal by sa vybrať do Berlína, kde je kompletne zrekonštruovaný a vystavený v povestnom Pergamskom múzeu. Pergamon dal svetu aj významnú osobnosť v podobe lekára Galéna. Naša trasa smeruje k ďalšiemu

skvostu, jednému z najzachovalejších antických miest sveta. Efesos (Efez) prosperoval najmä zo svojej vynikajúcej geografickej polohy pri mori (v súčasnosti je od neho vzdialený 17 km) a z obchodu. V meste bol postavený jeden z povestných siedmich divov sveta, Chrám bohyně Artemis. V súčasnosti je iba chabou spomienkou na kedysi majestátnu stavbu jediný stĺp čnejúci na úbohými ruinami. Počas najväčšieho rozmachu súperil Efes v politickom vplyve a bohatstve s Aténami a Alexandriou. Efes očarí každého návštevníka. Má svoje neopakovateľné fluidum. Hadriánov chrám, Arkádová cesta, amfiteáter pre 25 000 divákov, Celsova knižnica, Trajánova fontána, to je len malý výpočet pamiatok mesta, ktoré povýšili Rimania na metropolu provincie Ázia. Údolím rieky Veľký Menderes a prastarou obchodnou cestou vedúcou priesmykmi pohoria Taurus vstupujeme do tureckého vnútrozemia. Našou túžobne očakávanou zastávkou je prírodný klenot Turecka, Pamukkale (UNESCO). Bavlníkový hrad, ako znie jeho slovenský preklad nás nesklamal. V nemom úžase sledujeme stupňovité terasy, obrovské kaskády, biele, modravé a zelené vodné jazierka a travertínové prstence. Všetka tá snehová nádhera je v silnom kontraste k tmavomodrej oblohe a krvavočerveným oleandrom, lemujúcim hornú časť travertínovej kopy. Liečivé účinky tunajších vôd odhalili už starovekí obyvatelia blízkeho

Naša cesta sa stáča prudko na sever. Cez historické mesto Bursa, ktoré sa pýši známym lyžiarskym centrom v pohorí Uludağ, mauzóleami osmanských sultánov, termálnymi kúpeľmi a gurmánskymi špecialitami sa dostávame do pomyselného cieľa našej cesty v Turecku. Istanbul (UNESCO), Konštantínopol, Carihrad, to je len niekoľko mien pre to isté mesto. Symbol stretu Európy a Ázie, kresťanstva a islamu. Historický klenot a zároveň najväčšie (viac ako 13 mil. obyvateľov) a najdynamickejšie sa rozvíjajúce ekonomické srdce krajiny (27,5% tureckého HDP). Jeho poloha na brehoch Bosporu, spájajúceho Čierne a Marmarské more a skrz Dardanely aj Egejské a Stredozemné more z neho spravili jeden z najstrategickejších bodov sveta. My sme si pozreli Istanbul z paluby lodí, ktoré tu pravidelne premávajú, aj po vlastných. Jeden aj druhý zážitok má svoje čaro. Z obrovského množstva pamiatok by sme mohli spomenúť najmä tie, ktoré sú v užšom centre mesta - Chrám Božej múdrosti (Hagia Sofia), Hippodrom s tromi obeliskami, podzemné cisterny, palác sultánov Topkapi, Modrá mešita, Süleimanova mešita, Veľký a Egyptský bazár. Naša expedícia sa priblížila k svojmu záveru. Už len nakúpiť posledné suveníry, pokochať sa ešte nočným mestom a skrz Bulharsko, Rumunsko a Maďarsko sa šťastne vrátiť do svojich domovov na Slovensko.

Pobaltie

Počas expedície Pobaltie 2013 sme sa rozhodli preskúmať neobjavený kút na severovýchode Európy. Dlhú dobu zaznávané a pre mnohých aj v súčasnosti iba miesto „kdesi v bývalom Sojuze“. Pobaltské republiky boli prvé, ktoré zo Sovietskeho zväzu vystúpili a vydali sa cestou samostatnosti. Kultúrne a etnický tu žijú obyvatelia, ktorí historicky stáli medzi germánskym a slovanským svetom, ako aj menej početné ugrofínske kmene. Pobaltie bolo

vždy v záujme nemeckej expanzie smerom na východ, či už v podobe pôsobenia nemeckých rytierskych rádov, Východného Pruska, alebo vojenských operácií v 1. a 2. svetovej vojne. Zároveň to bol priestor, o ktorý malo záujem cárske Rusko, aj jeho následník Sovietsky zväz. Do Pobaltia sme sa vybrali menšou okľukou cez západnú Ukrajinu, kde sme si pozreli jedno z najkrajších a turisticky najzaujímavejších miest nášho východného suseda, Lvov. Mesto malo bohatú minulosť, čo sa patrične odráža aj v jeho architektúre. Katedrály, baziliky, kláštory, synagógy, radnica, meštianske domy, divadlá. Ukrajinci, Poliáci, Nemci, Rakúšania, Rusi a Židia, tí všetci tu zanechali svoju pečať. Mesto je podobne ako aj iné mestá bývalého ZSSR „utopené“ v zeleni parkov, záhrad a dlhých alejí. Po transfere východným Poľskom vstupujeme do prvej z pobaltských republík, Litvy. Všetky tri pobaltské štáty majú pomerne malú rozlohu a malý počet obyvateľov. Najväčšou a najľudnatejšou z nich je práve Litva. Na ploche 65 300 km² tu žije približne 3,5 mil. obyvateľov. V centre pozornosti lingvistov z celého sveta je litovský jazyk. Spolu s lotyšským patrí do baltickej skupiny indoeurópskych jazykov. Tvrdí sa, že litovčina má najbližšie k protoindoeurópskemu jazyku. Prvou zastávkou bolo druhé najväčšie mesto štátu, Kaunas. Je známe svojou stredovekou architektúrou, množstvom múzeí a zvonovými koncertmi. V medzivojnovom období sa stal Kaunas hlavným mestom nezávislej Litvy. Zaujímavosťou pešej aleje Slobody bolo jej vyhlásenie za beznikotínovú zónu ešte v roku 1990. Zákaz bol síce po desiatich rokoch zrušený, ale mnohí obyvatelia ho zo zvyku alebo z nostalgie dodržiavajú stále. Prichádzame do národného historického parku Trakai, kde sa vzájomne dopĺňajú prírodné krásy okolitých jazier a lesov s históriou. Staré sídlo litovských kniežat, celé postavené z červených tehál sa nachádza na všetkých prospektoch o Litve. Je kompletne zrekonštruované a hojne navštevované turistami. V Trakai žije dodnes turkická národnostná menšina Karaimov (cca. 100 obyvateľov) praktizujúca judaizmus. Ich predkovia sa presídlili na pozvanie litovského panovníka Vytautasa v 14. storočí z Krymu a dodnes si zachovávajú svoju kultúru a jazyk. Z Trakai sme si to namierili do hlavného mesta krajiny, Vilnius. 600 tisícová metropola (UNESCO) rozprestierajúca sa na sútoku riek Neris a Vilnia, má kozmopolitný charakter. Litovské, ruské, poľské, nemecké a židovské obyvateľstvo ho stáročia „modelovalo“ na svoj obraz. Keďže Litovci sú národ silne veriaci, odráža sa tento fenomén na každom kroku. Vilnius je doslova posiaty sakrálnymi stavbami. Pre pútnikov z Litvy a Poľska je svätým miestom Brána úsvitu s vzácnou relikviou tzv. Vilniuskej Madony s čiernou tvárou. Pred 2. svetovou vojnou tvorili až tretinu obyvateľstva mesta Židia. Po Varšave a New Yorku to bola tretia najväčšia komunita na svete a preto sa Vilnius nazýval Jeruzalém severu. V súčasnosti sa z pôvodných 105 synagóg zachovala iba jedna. Keďže sme geografická expedícia, nenechal nás ľahostajným geografický stred Európy (54° 54' s.š. a 25° 19' v. d.), ktorý sa nachádza neďaleko Vilnius. Mimochodom jeden z viacerých, pretože aj naše Kremické Bane sa hrdia takýmto prívlastkom. Cez ďalší z pobaltských štátov Lotyšsko smerujeme na sever a vstupujeme do Estónska. To je svojou rozlohou 45 227 km² a 1,4 mil. obyvateľov najmenším spomedzi pobaltských štátov. Krajina, v ktorej už platíme eurami patrí ale k ekonomicky najsilnejším. Zastavujeme sa v Tartu, meste so slávnou Tartuskou univerzitou, založenou švédskym kráľom Gustávom II. Adolfom v roku 1632. Bola to prvá univerzita založená na východ od Baltu. Blížime sa k ruskej hranici. Zopár odvážlivcov z výpravy sa vrhá do vôd Čudského jazera. Brodíme sa zo začiatku hustým ílovitým dnom, ale potom je to už neopísateľný zážitok. Vonku prší a je relatívne chladno, ale v jazere je fantasticky. Zážitok ešte umocnili pochúťky od miestnych rybárov ulovených priamo v jazere, ktoré sme si dali na brehu. Estónsko - ruské pomedzie sme si vychutnali v treťom najväčšom estónskom meste, Narve. Je to zaujímavý pocit stáť na brehu rovnomennej rieky a dívať sa na mohutné fortifikačné stavby. Na ľa-

vej, estónskej strane Hermanov hrad, na pravej, ruskej strane Ivangorod. Medzi nimi most, kde stoja desiatky ľudí, ktorí čakajú na vstup do jednej, alebo druhej krajiny. Kopírujeme brehy Fínskeho zálivu a vstupujeme do národného parku Lahemaa, ktorý bol vyhlásený v roku 1971 ako prvý na území ZSSR. Územím prechádzajú náučné chodníky. Jedným z nich sme kráčali popri mori aj my. Dívali sme sa na stovky bludných (eratických) balvanov, ktoré sú rozosiate pozdĺž celého pobrežia. Lesy, rašeliniská, vresoviská a mokrade, to sú ďalšie prvky krajiny, ktoré je možné v národnom parku vidieť, podobne ako vlky, medvede, rysy, bobry, losy a množstvo vtákov. Estónska metropola je našou predposlednou zastávkou. Tallin (UNESCO) je historickým klenotom medzi mestami Pobaltia. Vplyv Hanzy, najsilnejšieho obchodného zoskupenia miest severu Európy a to nie len v architektúre je zrejmé. Dokonca ešte v časoch bývalého ZSSR slúžili starobylé fasády sovietskym filmárom ako kulisy pri natáčaní scén z miest v západnej Európe. Punc historickej mesta je doplnený obyvateľmi oblečenými v dobových kostýmoch, ktorí lákajú návštevníkov ochutnať staré kulinárske špeciality, alebo si zakúpiť umelecké výrobky, vznikajúce priamo na hlavnom námestí. Z Tal-

linu sme sa vydali spoznávať ostrovný svet Estónska. Trajektom na ostrov Muhu a potom sypanou cestnou hrádzou už priamo na štvrtý najväčší ostrov Baltického mora, Saaremaa. Na ploche skoro 3000 km² tu žije 35 000 obyvateľov. Vďaka izolovanosti sa tu vyvinula svojská architektúra a folklór. Na ostrove sme si pozreli hlavné mesto Kuressaare so zachovalým biskupským hradom a expozície týkajúcej sa perzekúcií estónskeho obyvateľstva diktátorskými režimami, ktorá sa nachádza priamo v areáli hradobného systému. Typický ráz krajiny dopĺňajú otočné veterné mlyny v lokalite Angla. Prichádzame do dedinky, ktorá sa volá Kaali. Nachádza sa tu skupina deviatich impaktných kráterov. Najväčší z nich meria v priemere 110 metrov a má hĺbku 22 metrov. Svojimi rozmermi patrí na ôsme miesto vo svete. V strede je jazero, ktoré dodáva tomuto miestu osobitné mystické čaro. V minulosti bolo považované za sväté a slúžilo ako obetisko.

Opúšťame Estónsko a smerujeme znova do Lotyšska. Krajinou, ktorá má rozlohu 64 589 km² preteká 12 000 riek s celkovou dĺžkou 38 000 km. Podobne ako v Litve aj v Lotyšsku sú najstaršou časťou slovesného folklóru ľudové piesne. Ich počet je až neuveriteľný – 1,2 miliónov. Zastavujeme sa v historickom hanzovom meste Cēsis, v ktorom podľa legendy vznikla lotyšská červeno – bielo – červená vlajka. Akýmsi dvojníkom litovského hradu Trakai, je lotyšský hrad Turaida. Cenná stavba severskej tehlovej gotiky je situovaná do prostredia národného parku Gauja na svahu nad rovnomennou riekou. V blízkosti sa nachádza lyžiarske stredisko, čo vyznieva pri nadmorských výškach pobaltských štátov (maximálna v Estónsku 318 m n.m.) paradoxne, ale je to tak. Prichádzame do Rigy (UNESCO), ktorá je metropolou Lotyšska a zároveň najväčším mestom celého Pobaltia (vyše 700 000). Je kultúrnym, politickým, finančným a ekonomickým centrom regiónu. Architektúru mesta výrazne ovplyvnil tzv. Jugendstil (secesia) prichádzajúci z Berlína a Viedne za začiatku 20. storočia. S recesiou sa v meste na rieke Daugave prejavuje aj eklektizmus, robustný a dekoratívny štýl, ktorým sa stavali najluxusnejšie domy v meste. Hlavným predstaviteľom tohto štýlu bol architekt Michail Osipovič Eisenstein, otec slávneho filmového režiséra. Vstupujeme znova na územie Litvy. Prichádzame na miesto, ktoré má silnú duchovnú atmosféru. Hora krížov pri meste Šiauliai je umelo navrhnutý pahorok, pokrytý desiatkami tisícov drevených, kamenných a kovových krížov všakovakých tvarov a veľkostí. Vznik miesta sa viaže k roľníckemu povstaniu v roku 1831. Aj počas sovietskej vlády si zachovávalo svoj silný náboženský a národný charakter. V roku 1993 navštívil Horu krížov pápež Ján Pavol II a daroval jej vysoký kríž, ktorý môžu návštevníci vidieť hneď pri vstupe do areálu. Kúpili sme si ešte malé suveníry z jantáru, ktorý je symbolom Pobaltia a vybrali sa na našu poslednú lokalitu. Tou sa stala Kurská kosa – Neringa (UNESCO). Tento jedinečný prírodný fenomén tvorí polostrov dlhý 97 km. Široký je od 400 metrov do 4 kilometrov. Približne polovica patrí Litve, druhá zase Rusku (Kaliningradská oblasť). Najväčším lákadlom polostrova sú piesočné duny dosahujúce až 70 metrovú výšku. Značná časť je pokrytá lesmi, najmä borovicami, krovnicami a trávami. Pohľadom na Kuršský záliv v prístave Klaipėda sme sa symbolicky rozlúčili s Pobaltím a cez Poľsko sa vrátili domov.

Mgr. Anton Fogaš, PhD., vedúci zahraničných exkurzií
Katedra geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU
 Foto: autor, študenti

Tri v jednom

Po roku 1989 sa v Čechách, pravidelne v máji, vo Veľtržnom paláci v Prahe Holešoviciach, koná predajná výstava kníh s názvom Svět knihy. Na obrovskej ploche veľtržného paláca je množstvo stánkov štátnych i súkromných predajcov, ktorí vystavujú knihy, vydané za posledný rok. Predajnú akciu sprevádza množstvo sprievodných podujatí po celej Prahe.

V tomto roku bola výstava venovaná prekladu slovenskej poézie pre deti i dospelých. Slovenskí autori pre deti, básnici, prekladatelia i autori pôvodnej literatúry sa zúčastnili na besedách jednak vo Veľtržnom paláci, ale aj po celej Prahe. Rusínsku poéziu a kultúru, ako aj svoje preklady z ruštiny prezentoval v Prahe doc. PhDr. Valerij Kupka, CSc. z Inštitútu rusistiky, ukrajinistiky a slavistiky Filozofickej fakulty PU. Výstavu otvorili slovenský minister kultúry Marek Maďarič a minister zahraničných vecí Českej republiky Karel Schwarzenberg. Na otvorení sa zúčastnilo 30 bohemistov z celého sveta, ktorí boli VIP hosťami podujatia. Keďže sa dlhoročne venujeme výučbe a výskumu českej literatúry, bolo mi čťou, že som mohla na tomto veľkolepom podujatí reprezentovať slovenskú bohemistiku spolu s hosťami z Japonska, USA, Švajčiarska, Nemecka, Rakúska, Maďarska, Fínska, Ruska, Bieloruska, Bulharska, Poľska, Rumunska, Slovinska...

Súčasťou centrálného podujatia bol aj **Bohemistický seminár**, ktorý prebiehal paralelne s hlavným podujatím, od 12. do 17. mája. Konal sa najprv v Prahe. Účastníci navštívili výstavu o nemecky písanej českej literatúre, spojenú s informáciami o novinkách českej literatúry pre dospelých a deti, komikse a českých literárnych časopisoch. Ministerstvo kultúry ČR tieto prednášky publikovalo knižne a dostali ich všetci zúčastnení bohemisti, ktorí propagujú českú kultúru svojimi prekladmi, vedeckou prácou a publicistikou v zahraničí. Za zmienku stojí, že fínsky bohemista Eero Balk, ktorý ovláda 10 jazykov, sa zaujíma o rusínčinu, ovláda jej vojvodinský variant, pravidelne sleduje aj rusínske vysielanie Redakcie národnostno-etnického vysielania v Rádiu Patria RTVS. Rád sa preto stretol práve s doc. Valerijom Kupkom i s ostatnými účastníkmi, okrem

iných aj s čínskym disidentom, ktorý bol tento rok hlavným hosťom a rečníkom podujatia.

Ďalšie dva dni sa Bohemistický seminár presunul do Olomouca, kde tamojšia Univerzita Palackého usporiadala cyklus prednášok o najnovších knihách českej literatúry a o najnovších českých jazykovedných prácach. Na podujatí vystúpili aj viacerí bohemisti zo zahraničia s prehľadom prekladov českej literatúry do ich rodného jazyka. Keďže prof. L. Machala chodí pravidelne prednášať na našu univerzitu, ochotne nám poskytol texty svojich prednášok pre ďalšie vzdelávacie účely na našej fakulte.

Voľný čas v Prahe som využila na návštevu **Ústavu translitolgie Karlovej univerzity** v Prahe, s ktorým máme nadštandardné vzťahy. Svedčí o tom i fakt, že máme s týmto ústavom podpísanú bilaterálnu zmluvu v rámci programu Erasmus. V súčasnosti je v Ústave na trojmesačnom pobyte náš doktorand, Mgr. Slavomír Gál. Sprostredkoval mi stretnutie s riaditeľom Ústavu translitolgie KU v Prahe, doc. S. Rubášom, PhD., a PhDr. T. Svobodom, PhD., povereným prípravou programu EMT (European Master's in Translation). EMT je sieťou univerzít vzdelávajúci prekladateľov s istým stanoveným štandardom štúdia a získaných zručností a kompetencií. Keďže v tomto roku sa spolu s ďalšími translitolgickými pracoviskami budeme usilovať o vstup do tejto siete univerzít, považujem toto stretnutie za veľmi prínosné. Zapojenie sa do siete EMT považujem za mimoriadne dôležité nielen pre náš študijný odbor prekladateľstva a tlmočníctva, ale aj pre celú našu fakultu a univerzitu. Kolegovia z pražského Ústavu translitolgie mi dovolili nahliadnúť do materiálov, ktoré mali pripravené pre vstup do siete EMT pred tromi rokmi, no neboli prijatí kvôli tomu, že nesledovali uplatnenie svojich absolventov v praxi a nemali dostatočný počet prekladateľských programov, využívaných v prekladateľských firmách.

V tomto roku zavšíme prvý cyklus existencie nášho Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva, v ktorom vzdelávame prekladateľov a tlmočníkov v dvojkombinácii jazykov angličtina, nemčina, francúzština, donedávna španielčina, ruština, ukrajinčina. V tomto šk. r. pribudla maďarčina a v budúcnosti rátame

s poľštinou, v našom regióne potrebnou a perspektívnou. V novom akreditačnom cykle chceme otvoriť kombinácie so slovenčinou, keďže vo všetkých krajinách EÚ je materinský jazyk jazykom, do ktorého sa prekladá. Vyučovanie rodného jazyka v skrátenej podobe v rámci tzv. spoločného základu sa ukazuje ako nie celkom dostatočné. Stretnutie s českými kolegami malo pre nás veľký význam, keďže sme sa dozvedeli, ktorých chýb sa máme pri príprave materiálov vyvarovať. Kolegovia boli mimoriadne ústretoví a prisľúbili nám pomoc a spoluprácu, rovnako ako kolegovia z Banskej Bystrice. Spis pre Brusel je podobne rozsiahly ako akreditačné spisy, takže ho budeme pripravovať spoločne s akreditačným spisom odboru 2. 1. 35 Prekladateľstvo a tlmočníctvo.. Príprave na tento vstup predchádzala odborná príprava v Bruseli, na ktorej sa zúčastnila pred tromi rokmi prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc., tento rok PhDr. Miroslava Gavurová, PhD., poverená začleňovaním nášho pracoviska – Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva FF PU v Prešove do siete EMT. Som presvedčená, že prijatie do siete univerzít European Master's in Translation by bolo nezanedbateľným prínosom pre Prešovskú univerzitu v Prešove, prispelo by k jej pozitívnemu obrazu a dobrému reťomé nielen doma, ale aj v zahraničí.

Táto publikácia bola vytvorená v rámci realizácie projektu *Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra* na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc.
Foto: archív IPT FF PU v Prešove

Čínski kolegovia na katedre Geografie a regionálneho rozvoja

Katedru geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, 3. septembra 2013, navštívila delegácia zo Severozápadnej poľnohospodárskej a lesníckej univerzity z mesta Yangling (provincia Shaanxi) v Čínskej ľudovej republike.

Delegáciu viedol prof. Tong Yanan z Fakulty prírodných zdrojov a životného prostredia. Ďalšími členmi delegácie boli Dr. Liang Lianyou, Dr. Ji Puhui a PhD. študentka Hou Tingyu. Čínski vedci navštívili Slovensko v rámci bilaterálneho projektu APVV SK-CN-0022-12 „Potenciály akumulácie živín a uhlíka v poľnohospodárskych pôdach ako produkčný i environmentálny problém“. Cieľom projektu je okrem výmeny poznatkov, skúseností a metodických postupov pri sledovaní a vyhodnocovaní stavu a potenciálnej akumulácie i bilancie živín v poľnohospodárskych pôdach aj tvorba modelov a prognóz únosnej miery akumulácie uhlíka a živín v pôdach, ako aj experimentálne overenie vytvorených scenárov optimalizácie živinového režimu v pôdach v podmienkach modelového územia.

Po príchode delegácie na pôdu Katedry geografie a regionálneho rozvoja boli jej členovia stručne oboznámení vedúcim katedry doc. RNDr. Radoslavom Klamárom, PhD. o výskumnom zameraní katedry, ako aj o aktuálne riešených projektoch. Následne prof. Tong prezentoval pred členmi katedry prednášku na tému „Krajina čínskej Sprašovej plošiny“. Úvod prednášky bol venovaný stručným geografickým reáliám Číny. Postupne prešiel k charakteristike krajiny oblasti Sprašovej plošiny, najmä v provincii Shaanxi, domovskej provincii Severozápadnej poľnohospodárskej a lesníckej

Čínska delegácia na pôde katedry geografie

kej univerzity, kde Sprašová plošina zaberá väčšinu územia. Nosnou témou prednášky bolo poľnohospodárske využívanie krajiny v tejto oblasti a s tým súvisiace environmentálne problémy. V závere prednášky sa rozprúdila živá diskusia, počas ktorej prof. Tong ochotne odpovedal na otázky týkajúce sa predmetu prednášky, ako aj na všeobecné otázky o Čínskej ľudovej republike. Po prednáške previedli čínskych vedcov novými priestormi Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách, kde im boli predstavené nové zariadenia, ktoré Katedra geografie a regionálneho rozvoja začína využívať vo svojom geografickom výskume. Konkrétne išlo o bezpilotnú helikoptéru Scout B1 – 100 UAV s laserovým 3D skenerom Riegl LMS Q160. Týmto sa ukončila návšteva, ktorá bola výsledkom aktívnej spolupráce Katedry geografie a regionálneho rozvoja s Výskumným ústavom pôdoznanectva a ochrany pôdy a zároveň otvorila katedre nové možnosti vedeckej spolupráce s výskumnými pracoviskami v zahraničí.

RNDr. Štefan Koco, PhD.
Ing. Stanislav Torma, PhD.
prof. Tong Yanan
Foto: RNDr. Štefan Koco, PhD.

Detské leto na Fakulte športu PU

Členovia Fakulty športu PU v Prešove už po druhýkrát pripravili pre deti vo veku 6-11 rokov športovo-vzdelávací denný tábor „Športáčik“.

Viac ako sedemdesiat detí si malo možnosť počas piatich dní (15.-19. júla a 22.-26. júla 2013) vyskúšať množstvo netradičných športov (ringo, ringet, frisbee...) zábavných a poučných hier (Indiana Jones, Pif-Paf, elektrina), mohli sa zlepšiť v základných zručnostiach (hádzanie, behanie, plazenie...) a vypočuli si zopár zaujímavých prednášok o fungovaní svojho tela, o slovenských športovcoch, zdravej strave a základných anglických pojmoch používaných pri športe. Jedno dopoludnie sme venovali hrám v prírode a výletu na

prešovskú Kalváriu. Vedomosti a nadobudnuté zručnosti si športáčikovia overili pri „orientačnom behu“ v okolí Prešovskej univerzity v Prešove.

Celé dva týždne sa niesli v dobrej nálade, deti nadviazali množstvo priateľstiev a nás inštruktorov (Mgr. Lenka Tlučáková, PhD.; Mgr. Beáta Soušková; Bc. Petra Tomková, PhD.; Mgr. Pavol Čech; Mgr. Peter Kačúr; Bc. Róbert Štefko) vždy motivovali vymýšľať nové a nové kreatívne hry.

... a vraj deti sa hýbu málo..... ak im dáme možnosť a priestor, určite nás presvedčia o tom, že športovať sa dá aj zábavne, popritom sa nenúteno vzdelávať, a že pohyb je pre dieťa radosť.

Kolektív Športáčika, Foto: archív FŠ PU v Prešove

MEDAILÓN

prof. Karol Horák

1943 – narodil sa 13. septembra v Katarínskej Hute (okr. Lučenec). Rodičia: učiteľ Karol Horák (1914 – 1979) a Štefánia Horáková, rod. Záchejová (1917). Otec pochádzal zo Štefultova, matka z Banskej Štiavnice; Súrodenci: sestra Eva (1940), brat Dušan (1947); detstvo a mladosť prežíval v otcových pôsobiskách (Málinec, ale predovšetkým Teplá pri Banskej Štiavnici).

1949 – začal navštevovať Základnú školu v Teplej.

1954 – začal študovať na Osemročnej a po troch rokoch na Jedenástročnej strednej škole v Banskej Štiavnici; práca v otcovom dedinskom ochotníckom divadle (spočiatku bábkový, neskôr činoherný súbor); intenzívna športová činnosť (futbal).

1960 – maturita, absolvovanie prijímacích skúšok na Pedagogický inštitút v Banskej Bystrici, v tom istom roku na jeseň však začal študovať na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove (kombinácia: slovenský jazyk a literatúra – ruský jazyk a literatúra); počas štúdia sa začal zaujímať o umelecký prednes a vlastnú literárnu tvorbu; spolupráca s vysokoškolskými učiteľmi – s básnikom Františkom Andraščíkom, Imrichom Vaškom; účinkuje vo fakultnom Divadielku poézie a hudby ako herec, scenárista, dramaturg a režisér; prvé literárne pokusy publikoval v rozhlase (v kontakte s Marínou Čeretkovou-Gálovou), vo vysokoškolských časopisoch i v periodikách s celoslovenskou pôsobnosťou; účinkoval v Divadle poézie Na konečnej v Solivare, ktoré viedol Štefan Oľha; prvé vlastné režijné pokusy vo fakultnom divadle poézie.

1960 – 1967 – popredný amatérsky recitátor (účast na Hviezdoslavovom Kubíne, Wolkrovom Prostějove).

1964 – najlepší prednes básní Kennetha Fearinga a Artura Giovanittiho Dve básne, tiež Cena Slovenskej odborovej rady na 10. ročníku celoslovenskej súťaže v umeleckom prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín; najlepší prednes básne Jiřího Šotolu Na smrť Lamarckovu na 11. ročníku celoslovenskej súťaže v umeleckom prednese poézie a prózy na Hviezdoslavovom Kubíne.

1965 – ukončil štúdium na UPJŠ (učiteľstvo pre 9. – 11. ročník gymnázií a stredných škôl); od 1. septembra bol redaktor vysokoškolského univerzitného časopisu (spočiatku Prešovský vysokoškolský časopis, neskôr Spektrum) a pedagóg Katedry slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ Prešov; publikuje krátke prózy v Smene a Mladej tvorbe.

1965 – absolvuje základnú vojenskú službu v Bratislave a v Novom Meste nad Váhom.

1965 – pokračuje v redakčnej práci, preradenie na Ústav teórie a dejín umenia, estetiky pri Katedre pedagogiky dospelých a osvety, výučba kultúry hovoreného slova a disciplín z oblasti teatrológie. Aktívne pôsobí ako interpret, scenárista, režisér i umelecký vedúci Divadla poézie FF UPJŠ Prešov, súbor sa postupne prepracoval medzi popredné telesá amatérskej alternatívnej diva-

delnej kultúry vo vtedajšom Československu; spolu s členmi súboru založil tradíciu festivalu Akademický Prešov, ktorý sa postupne vyhranil na reprezentatívne podujatie umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska; vo fakultnom súbore preferuje predovšetkým formu divadla poézie, jeho inscenácie patria medzi umeleckú špičku spomínaného divadelného typu (Sachs: Samopašné hry a rýmovačky, Lermontov: Démon II., „V“ ako Válek). Experimentuje v oblasti osobitého generačného štylizovaného divadla, táto tendencia neskôr vyústi do pantomimických etúd Kópia a pohybovo-slovnej kreácie Džura; od roku 1974 s novou generačnou skupinou vysokoškolákov pokračuje v divadle alternatívneho typu so zmeneným názvom Študentské divadlo, v rozpätí troch rokov uvedie inscenácie nadväzujúce na výdobytky moderného európskeho divadla (Grotowski, Mejerchoľd a pod.). Inscenácia Tip-top biotop (1976) je umeleckou syntézou ďalšej vývinovej periódy spomínaného súboru.

1965 – externý dramaturg Divadla J. Záborského v Prešove; odovzdanie knihy siedmich próz Medzivojnový muž (Šantenie, Účet z préterita, Hmat, Sluch, Čuch, Chuť, Zrak) do vydavateľstva Slovenský spisovateľ. Napriek pozitívnym odborným posudkom a redakčnému spracovaniu rukopisu (B. Vilikovská) je vydanie knihy v dôsledku zmenenej spoločenskej situácie pozastavené; to viedlo k odklonu od literárnej činnosti smerom k divadlu, k tvorbe dramatických textov a ich realizácii predovšetkým v alternatívnom divadle.

1970 – redakcia Slovenského spisovateľa navrhla v roku 1970 vydanie iba časti knihy pod názvom Dve prózy (vyšla v roku 1974), publikácia však z ideových dôvodov nebola distribuovaná; manželstvo s Irenou Holčíkovou (nar. 1945), synovia Peter (nar. 1974) a Karol (nar. 1976).

1970 – 1977 – externý dramaturg Divadla J. Záborského v Prešove.

1974 – spolupráca na textových verziách odborných a beletristických diel s vysokoškolskými pedagógmi, jazykovedcom Jánom Sabolom a literárnym vedcom Albínom Baginom.

1974 – ponuka vydavateľstva Slovenský spisovateľ vytvoriť „realistickejšiu“ prózu než Medzivojnový muž, práca nad románovou novelou Cukor.

1977 – udelenie titulu PhDr. za obhájenie rigorózneho práce s názvom Náčrty. Prolegomena k téme Jozef Horák.

1977 – ponuka vydavateľstva Smena (Viera Handzová,

Jozef Gerbóc) prepracovať texty z proskribovanej knihy Dve prózy do „realistickejšej“ podoby. Dve novely Zánik dialektu a Kurz cudzieho jazyka vychádzajú nasledujúci rok v knihe Súpis dravcov.

1984 - začiatok dlhodobej spolupráce s dramaturgmi a režisérmi profesionálnych divadiel (Divadlo SNP Martin: dramaturg Martin Porubjak, neskôr dramaturg Peter Kováč a režisér Roman Polák), Poetický súbor Novej scény (dramaturg Jozef Mokoš - režisér Martin Kákoš) a rozhlasu (Košice: dramaturgovia Karol Jančošek a Štefan Kasarda a režisérka Hana Makovická; Banská Bystrica: dramaturg Štefan Šmihula a režisér Ladislav Flyža).

1987 - v Literárnovednom ústave SAV Bratislava obhájil dizertačnú prácu Vývinové problémy života a diela J. Horáka do roku 1950.

1994 - na FF UPJŠ Prešov obhájil habilitačnú prácu Významové a výrazové dominanty prózy J. Horáka.

1990 - dramaturg Divadla J. Záborského v Prešove (čiasťočný úväzok).

1990 - intenzívna spolupráca s profesionálnymi divadlami, úsilie prepojiť profesionálnych divadelných režisérov s alternatívnym divadlom prešovských vysokoškôľákov (Peter Scherhauser, Marián Kleis ml., Jozef Pražmári, Roman Polák, Blahoslav Uhlár, Rastislav Ballek, Richard Švéda, Jaroslav Sisák, Henrych Rozen, Lubica Hurajová, Ján Štrbák, Dušan Bajin, Michal Babiak, Valentín Kozmenko-Delinde).

1992 - 1994 - popri pôsobení na oddelení estetickej výchovy pri Katedre spoločenských vied FF UPJŠ v Prešove pôsobí aj na Katedre slovenského jazyka a literatúry tej istej univerzity. Oddelenie bolo v roku 1994 premenované na Katedru estetiky a vied o umení.

1998 - 2003 - vedúci literárno-dramatickej redakcie Slovenskej televízie (Štúdio Košice).

1998 - udelenie titulu profesor, inauguračná prednáška na tému Próza v premenách času (medzi sujetom a tézou).

1998 - 2003 - vedúci Katedry estetiky a vied o umení FF PU v Prešove, v roku 2004 jej tajomníkom.

1998 - účastník 4. ročníka čitateľského maratónu Bratislava - Praha Pocta slobode tvorby, ktorý bol organizovaný Jazzovou sekciou a Českým centrom 3. - 4. 10. 2001 v Bratislave.

2005 - vedúci Katedry kulturológie a zástupca riaditeľa Inštitútu estetiky, vied o umení a kulturológie FF PU v Prešove, krátky čas poverený jeho vedením (1. 2. 2007 až 15. 4. 2007).

V súčasnosti pôsobí na Inštitúte estetiky, vied o umení a kulturológie, kde prednáša okrem literárnych disciplín aj teóriu a dejiny drámy a divadla a je garantom študijného odboru Dejiny a teória divadla, študijného programu Dejiny a teória dramatických umení. Členstvá: Rada pre umeleckú činnosť Prešovskej univerzity v Prešove, Umelecká a vedecká rada Činohernej a Bábkarkej fakulty Vysoké školy múzických umení v Bratislave, Slovenský PEN klub, Klub nezávislých spisovateľov.

Hlavné témy, prípadne oblasti vedeckého výskumu a publikačná činnosť (výber): - na začiatku 60-tych rokov založil študentské divadlo Filozofickej fakulty UPJŠ (v ktorom pôsobil ako herec, dramaturg a režisér) a ktoré existuje pod jeho vedením dodnes ako Študentské divadlo FF PU v Prešove - je zakladateľom a riaditeľom festivalu Akademický

Prešov (v akademickom roku 2012 - 2013 sa uskutočnil 47. ročník)

Udelené Ocenenia prof. K. Horáka

1977 - Cena Vydavateľstva Slovenský spisovateľ za román Cukor

1979 - Prémia vydavateľstva Smena za pôvodnú prózu

1985 - Hlavná cena festivalu pôvodnej slovenskej drámy za stereohru Ucho (Piešťany)

1987 - Cena ministra kultúry SSR za Evanjelium podľa Jonáša (Záborského)

Prémia Slovenského literárneho fondu

1988 - Prémia Slovenského literárneho fondu za Cestu

1989 - Cena novinárskej kritiky Slovenského syndikátu novinárov

1991 - Literárna cena Spolku slovenských spisovateľov za Skazu futbalu v meste K

Prémia Slovenského literárneho fondu za Skazu futbalu v meste K

1993 - Prémia slovenského literárneho fondu za Nulový bod

1994 - Prémia Slovenského literárneho fondu za Apokalypsu podľa Janka (Kráľa)

1996 - Hlavná cena v súťaži o pôvodný národný program a profesionálny výkon v oblasti televíznej tvorby Telemúza '95 vyhlásenej Slovenskou televíziou Bratislava

2002 - Cena Klubu nezávislých spisovateľov Asociácie organizácií spisovateľov Slovenska

2006 - Zvláštna cena poroty 2. ročníka Festivalu inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy Nová dráma za objavnú dramaturgiu súčasnej drámy (Karol Horák: Spätné zrkadlo)

2008 - Cena predsedu Národnej rady SR za rozvoj kultúry a humanitného vzdelávania

2009 - Cena Festivalu pôvodnej slovenskej drámy za scenár rozhlasovej hry Faidrin syndróm

2010 - Cena rektora Prešovskej univerzity v Prešove

2011 - Cena starostu mesta Košice za dramatickú tvorbu, pedagogickú a vedeckú prácu

2013 - Cena Mestského zastupiteľstva Banská Štiavnica za záchranu kultúrneho dedičstva a rozvoj mesta Banská Štiavnica

Výber z tvorby:

Próza:

- Dve prózy (1974)

- Cukor (1977)

- Súpis dravcov (1979)

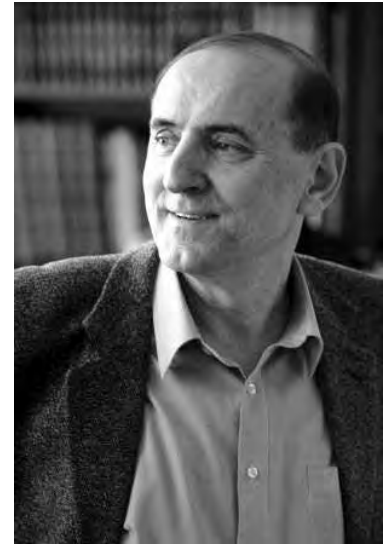
Divadelné hry:

- Džura (1971)

- Živý nábytok (1975)

- Tip-top biotop alebo Blšíneček (1976)

- Šu-šu-Šukšín (1980)

- Elementaristika (1981)
- Medzivojnový muž (1984)
- Inšpirácia alebo Sisyfos po slovensky (1985)
- Evanjelium podľa Jonáša (Záborského) (1987)
- Cesta (1988)
- Skaza futbalu v meste K. (1990)
- Nulový bod (1992)
- Európa! Ó, Európa... (1993)
- Apokalypsa podľa Janka Kráľa (1995)
- Nové pokušenie Antona (1995)
- ... príď kráľovstvo tvoje (1996)
- Svedectvo krvi (1997)
- Mesianistova hlava (2000)
- La musica (2001)
- Arbitráž (2002)
- A. I. Dobrjanskij (2003)
- Komorné hry, súborné vydanie hier (Chronosov zub, Arbitráž, La Musica, Spätné zrkadlo, Hrdzavý dážď, Vyššie, tam je srdce) (2004)
- Domov z plastelíny (Faidra, vertikálny rez) (2007)
- Buridanov osol (2009)

Televízne filmy, inscenácie a rozhlasové hry:

- Cukor (1984)
- Národný hriešnik (1995)
- Kurz jazyka (1981)
- Ucho (1985)
- Poetica Axiologica (1981)
- Nové pokušenie Antona (1989)
- Chronosov zub (2001)
- Hrdza (2004)

súbor ŠD FF PU po prezentácii fragmentov Džura a Živý nábytok (19. september 2013)

Vedecko-odborná publikačná činnosť (monografie):

- V ako Válek (1971)
- Slovo, gesto, pohyb (1978)
- Slovo, priestor, obraz, tvar (1981)
- Významové a výrazové dominanty prózy Jozefa Horáka (1992)
- Vzopätie (Formovanie spisovateľskej osobnosti Jozefa Horáka v preddebutovom období (1994)
- Medzi sujetom a tézou (1999)
- Od tézy k sujetu (2003)

Mgr. Jozefína Štefanská
Foto: archív prof. Karola Horáka
a IEVUK FF PU v Prešove

Životné jubileum prof. PhDr. Daniely Slančovej, CSc.

12. júla tohto roku sa významného životného jubilea dožila profesorka Daniela Slančová, významná slovenská jazykovedkyňa, vysokoškolská pedagogička, členka viacerých vedeckých a redakčných rád a komisií, v súčasnosti vedúca Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Milá kolegyňa,
v súčasnosti vedúca Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, významná slovenská jazykovedkyňa, členka viacerých vedeckých a redakčných rád a komisií, vysokoškolská učiteľka, školiteľka,
milá pani profesorka,
milá kamarátka,
milá Danká.

Napriek tomuto značne vyčerpávajúcemu enumeratívemu, faktograficky pôsobiacemu radu pociťujem istú neúplnosť pri opise toho, kto sa za týmto radom skrýva a koho by bolo azda najpriliehavejšie osloviť, parafrázujúc jedno z tvojich vedeckých diel, takto človek *autority* a *lásky*.

Autority ako atribútu odrážajúceho prirodzený rešpekt, ktorým disponuješ a ktorý je založený na tvojich osobnostných kvalitách i profesionálnej erudícii.

Lásky ako atribútu tvojho empatickeho nastavenia voči ľuďom, výrazu toho, že každý aspekt tvojej činnosti je preniknutý ľudským a osobnostným rozmerom.

V dnešnej dobe, keď sa heslami stali rast a efektivita, keď aj systém vysokoškolského vzdelávania podlieha evaluácii a vysokoškolský pedagóg je hodnotený podľa toho, koľko publikácií a štúdií napísal a nie podľa toho, koľko myslí a srdce zapálil pre svoj odbor, našťastie existuje stále istý počet učiteľov, ktorým pri vzdelaní a vedeckom pôsobení o niečo ide – o poznanie, reflexiu sveta, jeho výklad a o porozumenie tomuto svetu. Tu kdesi na tomto nerozsiahlom a neraz i trpenom okraji sa odohrávajú tie najkrajšie osobné vzťahy a tie najzaujímavejšie odborné posuny.

Jeden z takýchto príbehov som s tebou mohla zažiť aj ja ako tvoja študentka a neskôr kolegyňa a myslím, že aj mnoho ďalších kolegyň a kolegov. Dovolím si trochu pateticky konštatovať, že tvoje dielo a pôsobenie je potvrdením názoru, ktorý sformuloval známy český vedec Václav Cílek: „Skutočné problémy sveta je možné riešiť iba na tom zvláštnom rozhraní medzi exaktnou, racionálnou vedou a ľudskou múdrosťou.“ A ja si dovoľm dodať. Medzi autoritou a láskou.

Práve toto je moment, za ktorý sa Ti chcem spolu so svojimi kolegami z Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií poďakovať. Nech tieto príbehy pokračujú v tvojom profesionálnom i osobnom živote aj ďalej.

doc. Mgr. Martina Ivanová, PhD.
Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Životné jubileum profesora Jána Jungera

V uplynulých dňoch oslávil svoje okrúhle životné jubileum prof. PaedDr. Ján Junger, PhD. Profesor Junger sa narodil 16. 9. 1953 v Rožňave. V tomto roku oslavuje svoje 60. narodeniny.

Profesor Ján Junger je významným slovenským pedagógom pohybujúcim sa v oblasti telesnej výchovy a športu. V pedagogickej činnosti považuje za svoju srdcovú záležitosť výučbu predmetov zaoberajúcich sa problematikou „Metodológie vedeckej práce“ a „Teórie vied o športe“.

Po absolvovaní akejsi povinnej jazdy v podobe ukončenia základného a stredoškolského vzdelania začal svoje sny a ambície naplňovať vysokoškolským štúdiom na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove (predchodkyňa súčasnej Prešovskej Univerzity v Prešove), kde v roku 1978 získal titul Mgr. v študijnom programe telesná výchova – branná výchova. O tri roky neskôr (1981), po úspešnom obhájení záverečnej práce a rigorózneho skúšky, získal na tej istej inštitúcii pedagogický titul „doktor pedagogiky“ (PaedDr). Vo svojom ďalšom vzdelávaní pokračoval na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Karlovej v Prahe. Tu v roku 1987 získal vedeckú hodnosť „kandidát vied“ (CSc.). Popri svojej vedeckej a pedagogickej činnosti pokračoval aj v kariérnom raste, o čom svedčí aj postupné napredovanie v hierarchii titulov, kedy mu v roku 1993 bola na Fakulte telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského udelená vedecko-pedagogická hodnosť „docent“ a o osem rokov neskôr už na Prešovskej univerzite v Prešove, presnejšie na Katedre humanitných a prírodných vied, vedecko-pedagogická hodnosť „profesor“.

Kariéra pána profesora Jungera je úzko spätá s pôsobením na prešovskej academickej pôde. Sľubnú kariéru začal v roku 1979 na prešovskej pobočke Katedry telesnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika. Tu pôsobil do roku 1996 najskôr ako asistent, neskôr odborný asistent a nakoniec docent. Po ustanovení Prešovskej univerzity v Prešove, v roku 1994, zaujal miesto vedúceho katedry v novovznikajúcej organizačnej štruktúre Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV). Na tejto funkcii pôsobil až do roku 2004. V období od roku 1997 do roku 2003 zastával zároveň aj funkciu prodekanu FHPV PU. V čase vedenia Katedry telesnej výchovy mu v hlave skrsla myšlienka vytvorenia samostatnej štrukturálnej jednotky poskytujúcej vysokoškolské vzdelanie v oblasti telesnej výchovy a športu. Stal sa tak „otcom“ projektu vytvorenia fakulty s telovýchovným zameraním, ako opozície alebo konkurencie jedinej takto zameranej fakulty na Slovensku, Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave. Niekoľkoročná snaha sa nakoniec vyplatila a 23. 6. 2004 bola De jure De facto ustanovená nová organizačná jednotka Prešovskej univerzity v Prešove – Fakulta športu. Sprvoti bol prof. Junger poverený jej vedením, neskôr sa stal jej dekanom. Tento stav trval do roku 2012. V súčasnosti profesor Junger pôsobí aj naďalej na Fakulte športu PU a je ga-

rantom študijného odboru 8.1.2 šport a spolugarantom študijného odboru 1.1.3 3 učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov. Počas svojej kariéry absolvoval aj niekoľko stáží na renomovaných zahraničných inštitúciách, napríklad v Moskve, Bruseli, Gente, Prahe, New Yorku či Cambere.

Pôsobenie každého vysokoškolského pedagóga je neoddeliteľne spojené aj s vedecko-výskumnou činnosťou. Výnimkou nie je ani profesor Junger, ktorý bol počas svojho pôsobenia v univerzitných štruktúrach nositeľom niekoľkých grantov VEGA (vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR), KEGA (Kultúrna a edukačná grantová agentúra) a APVV (Agentúra pre podporu výskumu a vývoja). Vo výskumnej činnosti sa orientuje na problematiku telovýchovného pôsobenia v predprimárnej a primárnej edukácii. V súčasnosti je hlavným riešiteľom projektu APVV-0761-11 Telesný, funkčný a motorický rozvoj stredoškolskej mládeže v reflexii jej pohybovej aktivity, VEGA „Telesný, motorický a funkčný rozvoj detí predškolského veku v reflexii štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0“ a projektu KEGA „Návrh a tvorba tematických programov pre nové metódy a formy vzdelávania učiteľov telesnej a športovej výchovy“.

Sen menom Cambridge

Na návšteve u protinožcov

LOH Londýn 2012

Počas svojej dlhoročnej kariéry prešiel funkciami vo viacerých organizáciách. Za všetky spomeniem aspoň jeho zásluhy na založení Vedeckej spoločnosti pre telesnú výchovu a šport na Slovensku, bol prezidentom Slovenskej asociácie univerzitného športu, predseda organizačného výboru troch medzinárodných konferencií a predsedom organizačného výboru Akademických majstrovstiev sveta vo vodnom slalome a zjazdovke a členom mnohých ďalších organizačných výborov národných a medzinárodných športových podujatí. Rovnako sa aktívne zapája aj do fungovania viacerých domácich a zahraničných univerzít, kde bol, resp. je členom vedeckých rád (FTVŠ UK v Bratislave, Pedagogická fakulta UMB v B. Bystrici, Fakulta telesnej kultúry UP v Olomouci, Fakulta športovních štúdií MU v Brne, Wydział Wychowania fizycznego UR Rzeszow). Je autorom piatich učebných textov, viac ako 50 prác uverejnených v zahraničných odborných periodikách, viac ako 80 prác vydaných v domácich odborných periodikách a zborníkoch. Okrem toho je autorom aj deviatich monografií a odborných knižných prác.

Jedna z lások – lyžovanie

V osobnom živote je otcom dvoch synov a ako správny „telocvikár“ inklinuje k pohybovej aktivite všetkého druhu, no za najväčšie jeho lásky môžeme bez obáv označiť lyžovanie a tenis.

Tenisový turnaj US Open

To je len v krátkosti výpis činností, v ktorých je veľkým písmom zapísané meno profesora Jána Jungera.

K jeho životnému jubileu a do ďalších rokov života a činnosti mu celý kolektív kolegov praje všetko dobré, hlavne pevné zdravie a veľa entuziazmu a síl pri riešení pracovných povinností a životných nástrah.

Mgr. Pavol Čech
Foto: archív
prof. Jána Jungera

Životné jubileum profesora Sisáka

Významný slovenský germanista, pedagóg a vedec, prof. PhDr. Ladislav Sisák, CSc., oslávil svoje okrúhle jubileum. Narodil sa 24. augusta 1943 v Nechváľovej Polianke. V rokoch 1960-1965 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove odbor nemčina - ukrajinčina. V roku 1977 získal titul PhDr. obhajobou rigorózskej práce *Zu Sprache und Stil von Hans Marchwitzas Trilogie „Die Kumiaks“*. Kandidátsku dizertačnú prácu *Expresivita slova v nemčine a ukrajinčine. Názvy osôb* obhájil v roku 1983 a získal vedeckú hodnosť CSc. V rokoch 1987 bol najprv menovaný a následne v roku 2004 po predložení práce *Slovotvorba expresívnej nominácie* habilitovaný za docenta. Po prednesení inauguračnej prednášky *Slovotvorná analýza a jej teoretický potenciál* v roku 2006 bol prezidentom Slovenskej republiky vymenovaný za profesora v odbore všeobecná jazykoveda. Profesor Sisák smeruje svoje výskumné aktivity na nemeckú lexicológiu, sémantiku, slovotvornú analýzu a jej jazykovo-didaktickú hodnotu, napr. *Zur Stellung einer analytischen Wortbildungslehre im Zweitspracherwerb (Deutsch)* (1994), *Analytická dimenzia v slovotvorbe a jej teoretický potenciál* (2009), na otázky textu a vzťahu slovotvorby a textu v nemčine, napr. *Textkohäsion und -kohärenz durch Wortbildung im Deutschen* (2001), *Aspekte der textuellen Interpretation von NN-Komposita* (2002), *Lexikalisches Wissen und Textverstehen. Zur fremdsprachlichen Rezeption deutscher Texte* (2003), *Probleme der deutschen Wortbildung und der Wortbildungsanalyse aus rezeptiver Sicht* (2005), *Der Bau des Wortes im Deutschen. Morphemik und Wortbildung in Analysen* (2005), *Čo dáva nemecká slovotvorba textu a text slovotvorbe* (2007), ďalej na lexicografiu, napr. *Wortbildungen und Wortbildungsbeziehungen im einsprachigen Wörterbuch* (2000), *Die neuere allgemeinsprachliche deutsch-slowakische Lexikographie* (2003) a na porovnávací opis nemeckej a ukrajinskej slovotvorby, napr. v knižnej práci *Slovotvorba expresívnej nominácie. Nemecká a ukrajinské názvy osôb* 2002. Výskumom jednotiek lexikálno-sémantickej a slovotvornej roviny s dôrazom na javy

a vzťahy slovotvorne motivovaných (uzuálnych a neuzuálnych) nemeckých slov, ich nominačných a najmä textových funkcií prispel ku konzistentnému opisu a výkladu ich jazykových a komunikačných špecifik na pozadí novších poznatkov jazykovedy. Umožnilo mu to vysvetliť mnohé vlastnosti slovotvorných produktov z hľadiska prijímateľa nemeckého jazyka v slovenskom prostredí, dôležité pre percepciu, spracúvanie a interpretáciu jazykovej informácie.

Časť tvorby venoval profesor Sisák nemeckým okazionálnym slovám ako aj javom individuálnej lexicálnej kreativity a ich textovým funkciám *Ad hoc-Bildungen und ihre textuellen Bezüge* (2001), *Die Wortbildungsprodukte im Spannungsfeld zwischen Motivation und Demotivation* (2003), *Jazykové a kognitívne aspekty interpretácie a porozumenia okazionálnych výrazov* (2008), *Nemecké neuzuálne slová a predpoklady ich receptívneho spracúvania* (2012), ale aj tvoreniu slov v odbornom jazyku, napr. štúdie *Zur Analyse der Komposita auf -frei in der Fachsprache* (1993), *Einige Aspekte der Wortbildung und Textbildung in der Fachsprache Philosophie* (2002). Výsledkami skúmania podloženého teoreticky a metodologicky primeranými postupmi obohatil teóriu slovotvornej analýzy nemčiny a prispel k prehĺbeniu poznania vzťahu slovotvorby a textotvorby.

K významnému prekladateľskému počínu patrí jeho odborný knižný preklad autorov Jürgena Dittmanna a Claudie Schmidtovej *Úvahy o slove. Základy lingvistiky* z roku 2011, v nemeckom origináli *Über Wörter. Grundlagen der Linguistik*.

Popri vedecko-výskumnej činnosti sa profesor Sisák venoval aj pedagogickej činnosti, vyučoval najmä nemeckú lexicológiu, tvorenie slov v nemčine, nemeckú štylistiku, textovú lingvistiku, úvod do štúdia nemeckého jazyka, dejiny jazykovedy, komparatívnu jazykovedu, podieľal sa aj na výchove doktorandov.

Spätňý pohľad jasne napovedá, že Inštitút germanistiky PU v Prešove by sa bez súvislej, skoro štyri desaťročia trvajúcej spolupráce s prof. Sisákom nevyprofiloval do súčasnej podoby. Úspech, ktorý dosiahol,

spočíva v jeho osobných vlastnostiach, odbornosti i lojalite k pracovisku. Jeho osobný vklad do rozvoja slovenskej germanistiky predstavuje čosi trvalé. Nám všetkým, bývalým študentom a kolegom neostáva nič iné, iba vysloviť v okamihu životného jubilea vďaka za všetko minulé a na druhej strane sľúbiť, že naša činnosť bude do budúcnosti smerovať k rozvíjaniu dobrého mena prešovskej germanistiky a k nadväzovaniu na tie tradície, ktoré boli pred nami vytvorené. Pán profesor, ďakujeme za spoločné roky, želáme Vám všetko najlepšie k okrúhlemu jubileu, nech Vás neopúšťa pevné zdravie, životný optimizmus, želáme osobnú pohodu a naplnenie cieľov, ktoré ešte iste máte.

doc. PhDr. Martina Kášová, PhD.
Foto: archív Inštitútu germanistiky FF PU v Prešove

Vedeckovýskumný projekt APVV na Katedre špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove

Katedra špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove získala projekt podporovaný Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0851-12 Osobnostné a sociálne faktory školskej úspešnosti žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v podmienkach inklúzie (OSFa).

Otázka efektívnosti inklúzie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je napriek neustále prebiehajúcim odborným aj laickým diskusiám stále nezodpovedaná. Na Slovensku chýba systematický výskum, ktorý by komplexne skúmal prosperovanie, resp. neprosperovanie týchto žiakov v podmienkach inkluzívneho vzdelávania a ktorý by sa následne zameriaval aj na nevyhnutný proces ich inklúzie do spoločnosti. V ostatných rokoch sme na Slovensku zaznamenali nárast počtu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaných na základných školách (od roku 1996 do roku 2009 z 3 451 na 22 051 žiakov). V tejto súvislosti tím odborníkov z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, doc. PaedDr. B. Hlebová, PhD., doc. PhDr. M. Podhájecká, CSc., PaedDr. L. Hrebeňárová, PhD., PaedDr. S. Lištiak Mandzáková, PhD., PaedDr. V. Palková, PhD., Mgr. J. Žolnová, Ph.D., PhDr. T. Čekánová, Mgr. J. Kozárová, Mgr. J. Sop-

ková pod vedením Mgr. T. Dubayovej, PhD., vníma túto skutočnosť ako výzvu i cieľ – pokúsiť sa teoreticky ukotviť pojem školskej úspešnosti týchto žiakov a na základe aplikovateľného výskumu zdefinovať faktory, ktoré ju môžu pozitívne či negatívne ovplyvniť. Konkrétne rozpracovanie a opodstatnenie výskumného problému sa odrazilo v pozitívnom hodnotení návrhu projektu v odbore pedagogickej vedy a vo finančnej podpore počas doby jeho riešenia (01. 10. 2013 – 30. 04. 2016).

Riešitelia projektu vychádzajú z poznania, že vývin žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je špecifický v závislosti od daného postihnutia, či narušenia, preto sa u nich predpokladajú aj odlišnosti v sociálnom a osobnostnom vývine. Projekt OSFa sa v jednom zo svojich dvoch hlavných cieľov zameriava práve na analýzu a výskum tých osobnostných a sociálnych faktorov, ktoré facilitujú, resp. inhibujú proces edukácie, a tým ovplyvňujú školskú úspešnosť žiakov. V centre našej pozornosti budú predovšetkým koncepty: mentálna vulnabilita, resiliencia, copingové stratégie, komunikačné zručnosti a sociálne kompetencie. Vzhľadom na špecifickú daného výskumného súboru žiakov (žiaci so všetkými typmi špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb – žiaci s autizmom, s vývinovými poruchami učenia, s mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, s poruchami správania, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s viacnásobným postihnutím, žiaci so so-

ciálne znevýhodneného prostredia a nadaní žiaci) je potrebné zachytiť aj ich odlišnosti v kognitívnych funkciách a latentných učebných schopnostiach a následne ich porovnať so žiakmi intaktnej populácie.

Pre každého pedagóga je neustálo profesionálnou výzvou vytvoriť aj pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami také vzdelávacie podmienky, aby v nich žiaci mohli optimálne rozvíjať svoj potenciál. Viaceré odborné štúdie však ukazujú na to, že učitelia základných škôl na Slovensku sa necítia byť dostatočne pripravení poskytnúť týmto žiakom takú mieru odbornej podpory, ktorú potrebujú. Preto druhým cieľom projektu je vytvoriť výučbové materiály a kurz kontinuálneho vzdelávania pre učiteľov základných škôl v primárnom vzdelávaní, aby prostredníctvom nich získali nové poznatky i praktické skúsenosti na rozvíjanie komunikačných a sociálnych zručností žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a dokázali pre nich vytvoriť v škole prostredie akceptovania, porozumenia a spolupráce s intaktnými žiakmi. Predpokladáme, že naplnenie týchto cieľov prispieje k ozdraveniu vzájomných vzťahov, prijatiu inakosti a k rozvíjaniu asertívnej komunikácie, čo vnímame ako nevyhnutné východisko vzniku modernej inkluzívnej školy.

Mgr. Tatiana Dubayová, PhD.
zodpovedná riešiteľka

Foto: archív Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove

Spolupráca medzi slovenskými a českými vysokoškolskými pedagógmi

Fakultu manažmentu PU v Prešove navštívili 15. – 17. júla 2013 štyria českí spoluriešitelia projektu „Skúmanie sociálnych javov v kultúrnom kontexte – komparácia slovenských a českých vysokoškolských študentov“, ktorý je realizovaný v rámci slovensko-českej medzivládnej vedecko-technickej spolupráce.

Projekt APVV MVTS je orientovaný na skúmanie problematiky, ktorá má významnú súvislosť nielen so sociálnym kontextom, ale aj kultúrnymi podmienkami. Skúmané sociálne javy (sociálna inteligencia, emocionálna inteligencia, machiavellistická inteligencia a sociálny well-being) je možné interpretovať len so zohľadnením možných vplyvov kultúry a ňou podmienených noriem, postojov a hodnôt, ktoré je nevyhnutné zohľadniť pri realizovanom výskume. Získané údaje sú prínosné z hľadiska teoreticko-metodologického rozpracovania problematiky vybraných sociálnych javov, ako aj z hľadiska komparácie získaných výsledkov medzi vysokoškolskými študentmi v Slovenskej a Českej republike.

Návštevy na Fakulte manažmentu sa zúčastnili za českú stranu zodpovedná riešiteľka projektu Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D., prodekanka pre pedagogickú činnosť, Mgr. Jakub Hladík, Ph.D., riaditeľ Ústavu pedagogických vied, Mgr. Karla Hrbáčková, Ph.D., prodekanka pre tvorivú činnosť a Mgr. Pavla Andrysová, Ph.D., všetci z Ústavu pedagogických vied, Fakulty humanitných štúdií, Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

V priestoroch Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove sa 16. júla 2013 uskutočnil druhý jednodňový workshop, v rámci projektu APVV SK-CZ-0173-11, na ktorom sa zúčastnili štyria slovenskí riešitelia projektu z Fakulty manažmentu PU v Prešove a štyria českí riešitelia projektu z Fakulty humanitných štúdií UTB ve Zlíně. Hlavnou témou workshopu boli teoreticko-metodologické otázky skúmania sociálnych javov v rôznych kultúrnych kontextoch. Za slovenskú stranu rokovanie viedla zodpovedná riešiteľka projektu PaedDr. Zuzana Birknerová, PhD. a za českú stranu zodpovedná riešiteľka projektu Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D. Rokovanie a diskusia účastníkov prispeli k riešeniu teoreticko-metodologických otázok skúmania sociálnych javov v kultúrnom kontexte, predovšetkým z hľadiska vysokoškolských študentov. Zároveň boli v rámci workshopu obsahovo spresnené spoločné, medzinárodné výstupy z výsledkov realizácie uvedeného projektu.

Českých partnerov prijal aj dekan FM PU v Prešove prof. Ing. Dr. Róbert Štefko, Ph.D. Diskusia na tomto stretnutí súvisela so špecifikami sociálno-ekonomického rozvoja Slovenskej a Českej republiky. Keďže je doterajšia spolupráca veľmi úspešná, riešitelia podali žiadosť na pokračovanie projektu v rokoch 2014 a 2015.

PaedDr. Zuzana Birknerová, PhD., doc. PhDr. Miroslav Frankovský, CSc.

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku. /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov Prešovskej univerzity

Od mája 2010 prebieha v priestoroch Prešovskej univerzity v Prešove realizácia projektu financovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) „*Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov Prešovskej univerzity*“, ktorá je pokračovaním prvej veľkej rekonštrukcie Prešovskej univerzity v Prešove. Projekt sa realizuje v rámci Operačného programu Výskum a vývoj, Prioritná os 5: Infraštruktúra vysokých škôl, Opatrenie 5.1: Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu.

Financovanie projektu je zabezpečené zo zdrojov ERDF a z vlastných zdrojov Prešovskej univerzity v Prešove. Celkové oprávnené výdavky projektu sú **5 465 807,04 €**. Z toho z ERDF bude poskytnutých **4 645 935,98 €** a zo štátneho rozpočtu poskytnú **546 580,70 €**. Prešovská univerzita v Prešove zabezpečí 5 % vlastných zdrojov z celkovej sumy, čo predstavuje **273 290,35 €**. Ukončenie realizácie projektu je plánované na október 2013.

Vďaka projektu sa zrekonštruovala a zároveň zrealizovala nadstavba Severného krídla, vrátane rekonštrukcie telocvične v univerzitnej budove na Ul. 17. novembra 15, čím došlo k vybudovaniu komplexnej modernej univerzitnej budovy vhodnej na realizáciu kvalitného vzdelávacieho procesu. Zároveň, v rámci objektu Fakulty športu, ktorá je umiestnená v bloku B, sa zrealizovalo zateplenie a výmena okien. Rovnako k výmene okien a balkónových dverí došlo aj v jednej časti Študentského domova, v rámci objektu bloku C. Druhou časťou, na ktorú bol projekt orientovaný, bolo zabezpečenie novej IKT techniky pre potreby univerzity. Zakúpili sa servery a zariadenia pre CVT PU, FF PU, FHPV PU, PF PU, FM PU, pásková knižnica a softvér pre UK PU, zakúpenie klimatizačných zariadení a záložných napájacích zdrojov. Odborné učebne univerzity boli kompletne vybavené 413 plne multimediálnymi počítačmi.

Miesta realizácie projektu:

Ul. 17. novembra 1, 081 16 Prešov
Ul. 17. novembra 15, 081 16 Prešov
Ul. 17. novembra 13, 081 16 Prešov
Ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov
Konštantínova 16, 080 01 Prešov
Partizánska 1, 080 01 Prešov
Masarykova 15, 080 01 Prešov
Exnárova 36, 080 01 Prešov
Plzenská 7, 080 01 Prešov
Námestie mládeže 2, 080 01 Prešov

Rekonštrukcia bývalého ŠD na Ul. 17. novembra 13 (súčasná Fakulta športu)

Rekonštrukcia budovy na Ul. 17. novembra 15 pre potreby Prešovskej univerzity v Prešove

Mgr. Ivana Micheľová a Mgr. Denisa Porembová
Oddelenie rozvoja a projektov zo ŠF, Foto: archív PU v Prešove

Dostavba areálu FM PU

Ďalším projektom z veľkých infraštruktúrnych je „Dostavba areálu FM PU“ ITMS: 26250120059. Tento projekt sa začal v roku 2012 a je už tretím projektom, ktorý sa realizuje v rámci Operačného programu Výskum a vývoj, Prioritná os 5: Infraštruktúra vysokých škôl, Opatrenie 5.1: Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu.

Financovanie projektu je zabezpečené zo zdrojov ERDF a z vlastných zdrojov Prešovskej univerzity v Prešove. Celkové oprávnené výdavky projektu sú 3 919 892,77 €. Z toho z ERDF bude poskytnutých 3 331 908,85 € a zo štátneho rozpočtu poskytnú 391 989,28 €. Prešovská univerzita v Prešove zabezpečí 5 % vlastných zdrojov z celkovej sumy, čo predstavuje 195 994,64 €.

Termín ukončenia realizácie aktivít projektu je naplánovaný do roku 2015.

Miesta realizácie projektu: Ul. Biskupa Gojdiča 2, 08001 Prešov

Sládkovičova 23, 08001 Prešov

Konštantínova 16, 08001 Prešov

Projekt je rozdelený na dve časti na stavebnú a IKT časť. Podľa toho sú rozdelené aj aktivity.

Aktivity projektu:

1.1. Učebne IKT – Aktivita je zameraná na realizáciu dodávky a inštalácie moderného počítačového vybavenia odborných učební, ktoré je nevyhnutné pre podporu súčasných, ako aj zavedenie nových a perspektívnych výučbových metód s použitím IKT prostriedkov a internetu. Štandardné technické vybavenie, ktoré sa bude realizovať cez túto aktivitu, pozostáva z doplnenia a inovácie plne multimediálneho počítača, ktorý tvorí základné vybavenie odborných učební. Všetky zariadenia IKT techniky boli už dodané a nainštalované a aktivita bola úspešne ukončená. Výstupom aktivity je vytvorenie dvoch nových špičkových učební IKT v dvoch nezávislých objektoch GTF a GKS.

2.1 Dostavba FM PU – Aktivita je zameraná na realizáciu obstarávania, dodávky stavebných prác na dostavbu areálu Fakulty manažmentu PU. Ide o úplne novú budovu, ktorá bude prepojená s pôvodnou budovou Fakulty manažmentu PU. Táto aktivita je v prvej fáze, t.j. prebieha verejné obstarávanie na stavebné práce.

Mgr. Ivana Micheľová a Mgr. Denisa Porembová, Oddelenie rozvoja a projektov zo ŠF
Foto: archív PU v Prešove

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku. /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Prezentácia Kompetenčného centra znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách pokračuje

„Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách“, ITMS kód projektu 26220220155, v zastúpení projektovej manažérky projektu prof. RNDr. Evi Michaeli, PhD. a ďalších odborných pracovníkov projektu RNDr. Moniky Ivanovej, PhD. a RNDr. Štefana Koca, PhD., usilovne pracujú na realizácii aktivít projektu, ktoré sú upravené v Zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Súčasťou ich práce na projekte je plnenie merateľných ukazovateľov a výstupov jednotlivých aktivít potrebných pre úspešné plnenie cieľov projektu.

V dňoch 10. až 13. júna 2013 sa riešitelia kompetenčného centra, RNDr. Monika Ivanová, PhD. a RNDr. Štefan Koco, PhD., zúčastnili medzinárodnej konferencie v tureckom meste Kemer s názvom „GEOMED 2013 - The 3rd International Geography Symposium“, kde prezentovali výsledky z oblasti hodnotenia antropogénnych vplyvov na stabilitu krajiny. Príspevok na konferencii mal názov „The evaluation of anthropogenic impact on the geological stability of landscape“.

Ďalšou prezentáciou centra bola účasť na celoslovenskej akcii „Noc výskumníkov 2013“ dňa 27. septembra 2013 v Košiciach s názvom „3D BODKY“. Pod vedením RNDr. Koca, PhD. a ďalších pracovníkov Katedry geografie a regionálneho rozvoja na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, boli predstavené možnosti využitia laserového skenovania zemského povrchu a objektov nachádzajúcich sa na ňom, ako aj proces spracovania získaného bodového poľa pre analýzu prírodných javov spätých so zemským povrchom v geografickom výskume, prostredníctvom ukážky plnoautomatickej bezpilotnej helikoptéry Scout B1 - 100 UAV s integrovaným laserovým skenerom, pričom účastníci akcie si mohli vyskúšať ovládanie bezpilotnej helikoptéry na počítačovom simulátore.

RNDr. Štefan Koco, PhD. pri prezentácii plnoautomatickej bezpilotnej helikoptéry

O bezpilotnú helikoptéru bol veľký záujem

Budúci výskumníci Prešovskej univerzity v Prešove?

PhDr. Zuzana Birošová, manažér publicity
Foto: archív PU v Prešove

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

„Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku. /
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.“

Ďalší projekt na Prešovskej univerzite v Prešove, financovaný zo štrukturálnych fondov Európskej únie

Na Prešovskej univerzite v Prešove sa začal od 1. júna 2013 realizovať ďalší projekt z Operačného programu Výskum a vývoj, v prioritnej osi 2 Podpora výskumu a vývoja, Opatrenie 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe, s názvom „*Univerzitný vedecký park TECHNICOM pre inováčné aplikácie s podporou znalostných technológií*“, ITMS kód projektu 26220220182. Časový harmonogram projektu je naplánovaný na 24 mesiacov, od 1. júna 2013 do 30. júna 2015.

Hlavným žiadateľom o nenávratný finančný príspevok a zároveň hlavným partnerom projektu je Technická univerzita v Košiciach, ktorá bude realizovať tento projekt v súčinnosti s partnerom 1: Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a partnerom 2: Prešovskou univerzitou v Prešove. Celkové oprávnené výdavky na realizáciu aktivít projektu predstavujú spolu sumu 41 735 688,04 Eur, pričom Prešovská univerzita ako partner 2 získala v rámci svojho rozpočtu finančnú podporu vo výške 4 500 133,34 Eur.

Odborná činnosť TECHNICOMu je zastrešovaná odbornými pracovníkmi z Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity a Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity. Projektovým manažérom projektu je doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. a hlavným garantom odbornej aktivity 3.7 v projekte je prof. RNDr. Marián Reiffers, DrSc.

V rámci tohto projektu sa bude realizovať výstavba novej budovy pre Prešovskú univerzitu s názvom „UNIPOLAB“, ktorá sa bude nachádzať vo vysokoškolskom areáli univerzity. Celá budova je naprojektovaná ako nízkoenergetická a inteligentná budova, ktorá bude súčasťou komplexu Univerzitného vedeckého parku TECHNICOM. Súčasťou prác na UNIPOLABE bude aj vybudovanie laboratórnej infraštruktúry, ktorá bude vybavená vysokokvalitnými prístrojovými a laboratórnymi zariadeniami, ktoré umožnia zabezpečiť realizáciu základného a aplikovaného výskumu a vývoja v rámci Vedeckého parku TECHNICOM a ktorá zároveň zabezpečí rozvoj vedecko-výskumnej oblasti na Prešovskej univerzite.

PhDr. Zuzana Birošová, manažér publicity

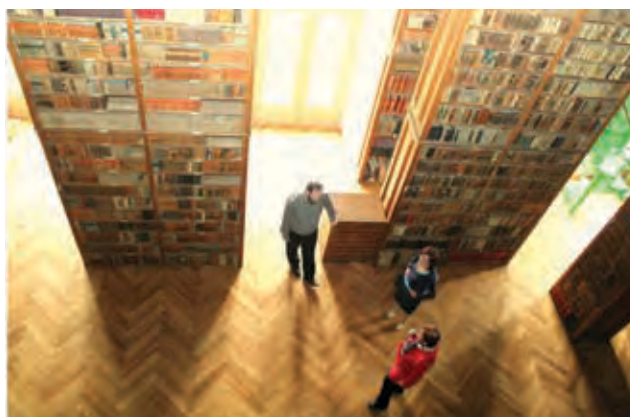
Unikátna knižnica v Jasove ako priestor realizácie projektu APVV

Grantový projekt APVV-0482-11 vznikol na pôde Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií (BERG) Technickej univerzity v Košiciach a na jeho realizácii participuje ako spoluriešiteľské pracovisko aj Katedra knižničných a informačných štúdií (v rámci Inštitútu slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií) na Filozofickej fakulte PU v Prešove.

Grantová úloha je zameraná na problematiku digitalizácie a jej čiastočnej realizácie v jedinečnej knižnici (v kontexte knižníc na Slovensku), ktorá sa nachádza v obci Jasov neďaleko Košíc.

Členkami realizačného tímu, ktorý sa postupne usiluje naplniť ciele grantového projektu, sa stali doc. PhDr. Marta Germušková, CSc., PaedDr. Martina Petříková, PhD., a externá doktorandka Mgr. Naďa Čeklovská. Prvý z cieľov, ktorý sa usilovali splniť riešiteľky grantovej úlohy v roku 2012 a v prvej polovici roku 2013, sa spájal s prípravou návrhu katalógu na digitalizáciu vybranej časti knižného fondu. Knižnica je výnimočná nielen skladbou svojho knižničného fondu, ale aj veľkým počtom kníh. Jasovská knižnica sa nachádza v priestoroch kláštorného komplexu patriaceho premonštrátom. Kanonickú rehoľu premonštrátov založil sv. Norbert už v roku 1120 v údolí Prémontré (vo francúzskej diecéze Soissons) a jeho komunita rehoľníkov prijala regulu sv. Augustína.

Premonštráti, ktorí podľa zásad svojho osnovateľa, spájajú kláštorný duchovný život s pastoračnou činnosťou vo farnostiach, prišli na slovenské územie v 12. storočí, pričom najznámejšie opátstva vznikli v Kláštore pod Znievom, v Lelesi, v Šahách a v už spomenutom Jasove. Ku kláštorom ako hodnoverným miestam, na ktorých sa overovala pravosť listín a dokumentov, patrili aj archívy a knižnice. Rovnako to bolo aj s kláštornou knižnicou v Jasove. Predpokladá sa, že ju začali budovať už v druhej polovici 13. storočia. Napriek tomu, že sa jej zbierky rozdelili po zrušení rehoľného rádu Jozefom II. v roku 1787, dnešná kláštorná knižnica, ktorú začali budovať po roku 1802, obsahuje okolo 100 000 zväzkov kníh. Knižničný fond (podľa slov tamojšieho knihovníka a výpomocného duchovného v kostole Najsvätejšej trojice Alberta Ivana Petreje) pozostáva v aktuálnom čase z tzv. domácej knižnice, ktorá sa nachádza v hlavnej sále na predĺženej hlavnej osi kostola sv. Jána Krstiteľa v premonštrátskom kláštornom komplexe, a z dovezených knižničných fondov. Tie boli do Jasova premiestnené v 50-tych a 60-tych rokoch 20. storočia z Matice slovenskej, a to v rámci záchrany likvidovaných cirkevných a šľachtických knižníc. Podobným spôsobom sa to realizovalo aj po nezhodnej revolúcii, konkrétne v roku 1991. Domáci knižničný fond v premonštrátskej knižnici v Jasove bol po roku 1986 zoradený podľa jednotlivých odborov označených veľkými písmenami A - L (teológia, filozofia, história, prírodné vedy, matematika, klasická literatúra...) a bibliograficky sa začal spracovávať až od roku 2000. Knižničný fond privezený do jasovskej knižnice v 50-tych a 60-tych rokoch zahŕňa premonštrátske fondy kláštornej knižnice, knižničné fondy z premonštrátskych gymnázií v Košiciach (do roku 1919 a od roku 1939 do roku 1944) a v Rožňave (do roku 1919, od roku 1939 do roku 1944), ďalej osobnú knižnicu jasovského priora Alfonza Novotného, knižničný fond ďalších cirkevných inštitúcií (napr. z Knižnice minoritov zo Spišského Štvrtka, Knižnice minoritov z Levoče, Knižnice rožňavského diecézneho seminára), ďalej z Knižnice československého premonštrátskeho gymnázia v Košiciach, či ostatné fondy, ktoré boli prevezené do Jasova z knižníc cirkevných i verejných osôb. Knižničný fond privezený do tunajšej knižnice po roku 1991 ob-

sahuje aj knihy z premonštrátskych fár v Jasove, Debradi, Poproči a Rudníku.

Od roku 1998 je unikátna knižnica v Jasove v správe rádu premonštrátov. Z dôvodu reštaurovania fresiek, ktoré sú považované za skvosty aj v rámci európskeho kultúrneho dedičstva, bol jej knižničný fond neprístupný a až po roku 2000 ho začali pracovníci knižnice znovu umiestňovať do políc. Z výnimočných kníh, ktoré sú súčasťou knižničného fondu, možno spomenúť aspoň niektoré: Orbis sensualium pictus, Biblia Hebraica, Novum Missale Romanum, Ordinis Praemonstratensis Annales, či Psalterium Romanum.

Plnenie cieľov grantového projektu APVV-0482-11 sa spája hlavne s aktuálnou potrebou digitalizácie knižníc, aby aj bežní ľudia mohli spoznávať výnimočné kultúrne dedičstvo minulosti prostredníctvom internetu. Riešiteľky grantovej úlohy sa preto usilujú o digitalizáciu aspoň časti knižného fondu umiestneného v tejto unikátnej knižnici, konkrétne ide o digitalizáciu zaujímavých knižných exemplárov a starých tlačí, aby bolo možné na základe selekcie materiálu podľa tematických oblastí navrhnuť katalóg pre digitalizáciu knižničného fondu. Vlastnej digitalizácii predchádzalo nielen štúdium informačných materiálov, ktoré sa týkali stratégie digitalizácie implementujúcej na národnej úrovni princípy a ciele iniciatívy Európskej komisie i2010 s názvom Digitálne knižnice a projekt Európskej digitálnej knižnice, ale aj rozširovanie poznatkov o pracovných postupoch pri digitalizácii a ich aplikácii v praxi.

Na záver treba dodať, že k neskorobarokovej stavbe kláštorného komplexu, ktorá je jednou z najväčších sakrálnych umelecko-architektonických pamiatok na Slovensku, patrí aj nádherná baroková záhrada (naväzujúca na architektúru kláštora) a jednou z jej nebotanických dominant sú aj barokové kamenné slnečné hodiny. Nie je preto zarážajúce, že práve kvôli týmto vzácnym umeleckým hodnotám z minulosti prichádzajú na tieto miesta aj slovenskí a zahraniční návštevníci.

Jasovská knižnica predstavuje nádherný priestor a obrovský knižný „koncentrát“ poznania nielen našej histórie, literatúry, filozofie, kultúry, teológie, či prírodných vied, ale je zároveň aj dôkazom významných počínov (nielen) našich predkov v rôznych oblastiach ľudského poznania a múzického snaženia. Vzťah súčasníkov k národnému dedičstvu a ku kultúrnym pamiatkam minulosti bude vždy avízom toho, ako si ctíme tých, ktorí tvorili dejiny nášho myslenia, poznania, kultúry a cirkevných pohybov.

PaedDr. Martina Petříková, PhD.

doc. PhDr. Marta Germušková, CSc.

Mgr. Naďa Čeklovská

Foto: Mgr. Naďa Čeklovská

APVV - Subjektívne hodnotenie kvality života

MVK Sociálne procesy a osobnosť 2013

Skutočnosť, že čas plynie rýchlo a ne-návratne, možno vnímať neustále, v rôznych kontextoch, za rôznych okolností, a ako som si práve uvedomila, dokonca aj prostredníctvom periodicky opakujúcich sa konferencií. Ešte mám v čerstvej pamäti ako som pred rokom informovala čitateľov časopisu NA PULZE o konaní sa XV. ročníka medzinárodnej konferencie Sociálne procesy a osobnosť 2012 a dnes môžem konštatovať, že už aj jej XVI. ročník - konaný 23. - 25. 9. 2013 v Kongresovom centre Akadémie vied ČR v Zámockom hoteli Třešť - patrí minulosti. Spomínané časové hľadisko sa dokonca objavilo aj v tematickom podtitule terajšieho ročníka podujatia s názvom „Včera, dnes a zajtra“, v duchu ktorého sa niesli rôzne prezentované prednášky, pozvané sympóziá či postery. Referujúci tak mali príležitosť k istému zamysleniu a obzretiu sa za doterajšou prácou, zhodnoteniu vlastných výskumných výsledkov a ponúknutiu vízií smerom do budúcnosti, čo bolo zaiste inšpiráciou nielen pre nich samotných, ale aj pre ostatných účastníkov.

Úvodné slovo a otvorenie konferencie patrilo jednému zo zakladateľov tradície stretávania sa a výmeny vedeckých skúseností, poznatkov a názorov českej i slovenskej komunity psychológov, prof. Marekovi Blatnému. S využitím humoru a svojrázneho pútavého štýlu rozprávania sprevádzaného grafickou prezentáciou privítal všetkých účastníkov a ponúkol rýchly exkurz dejinami podujatia od jeho vzniku až po súčasnosť. Zároveň oboznámil prítomných so štruktúrou, náplňou a harmonogramom tohtoročnej konferencie.

Samotný program bol rozvrhnutý do dvoch konferenčných dní a pozostával z deviatich sympózií, v rámci ktorých boli jednotlivé prednášky prezentované v českom, slovenskom aj anglickom jazyku. Išlo najmä o výsledky vyplývajúce z riešení grantových úloh, domácich a medzinárodných longitudinálnych či prierezových štúdií jednotlivcov a výskumných tímov. Ďalšie prednášky, zoskupené do troch samostatných blokov, boli z oblasti psychologickej osobnosti, emócií, psychológie zdravia, ošetrovateľstva, školskej psychológie, tvorivosti, ale aj neuropsychológie a psychometrie. Súčasťou konferencie bola tiež posterová sekcia, do ktorej bolo prihlásených viac ako 60 príspevkov s rôznorodým zameraním.

Podobne ako v predošlých ročníkoch, mal aj tento rok zastúpenie Inštitútu psychológie FF PU v Prešove, konkrétne prostredníctvom príspevkov troch členov riešiteľského kolektívu

projektu APVV-0374-10 - Subjektívne hodnotenie kvality života: reliabilita a validita merania - Doc. Babinčáka, Dr. Kačmárovej a Dr. Mikuláškovvej. V súlade s cieľmi grantového projektu pre rok 2013 boli členmi riešiteľského kolektívu realizované výskumné štúdie a časť zistení, ktoré z nich vyplývali boli prezentované práve na tejto medzinárodnej konferencii. V nasledujúcom texte stručne priblížim zamerania a výsledky, ku ktorým sa v týchto výskumoch dospelo.

Doc. Babinčák skúmal vzťah medzi iracionálnymi presvedčeniami, kvalitou života a spokojnosťou dospelých osôb, pričom iracionálne presvedčenia boli konceptualizované dvojako: 1. ako iracionálne presvedčenia neurotického typu na základe Ellisovej racionálno-emočnej behaviorálnej teórie, 2. ako kultúrne špecifické iracionálne presvedčenia charakteru povier. Analýzou údajov potvrdil súvislosť medzi iracionálnymi presvedčeniami a kvalitou života i životnou spokojnosťou, avšak vzťah kultúrne špecifických iracionálnych presvedčení voči kvalite života nebol zistený. V inej štúdiu sa venoval overeniu vzťahu medzi hodnotením subjektívnej kvality života v jej jednotlivých oblastiach a hodnotením významnosti týchto oblastí. Pre väčšinu z 201 respondentov platilo, že minimálne v polovici položiek dotazníka označili identické hodnotenie kvality i významnosti danej oblasti života. Možným vysvetlením je prispôbovanie hodnotenia významnosti oblastí života aktuálnej situácii osoby. Ide však o predbežné zistenia, ktoré si vyžadujú ďalšie preskúmanie a hlbšiu analýzu.

Ďalší z cieľov, uskutočnený Dr. Mikuláškovou, sa týkal prekladu a overenia faktorovej štruktúry i psychometrických vlastností vybraného nástroja na zisťovanie kvality života osôb so schizofréniou (SQLS). Spolu s týmto nástrojom bola overená aj faktorová štruktúra dotazníka Subjektívne hodnotenie kvality života (SHKZ) skonštruovaného prof. Džukom. Na výskume sa zúčastnilo 90 osôb s diagnózou schizofrénie vo veku 18-92 rokov. V súlade s očakávaním bola potvrdená trojfaktorová štruktúra nástroja SQLS, zahŕňajúca psychosociálnu oblasť, oblasť energia/motivácia a vedľajšie účinky. Výsledky faktorovej analýzy SHKZ poukázali na existenciu 3 významných oblastí kvality života osôb so schizofréniou, a to: kognitívnej, spirituálnej a environmentálnej. Autorka štúdie tak poukázala na vhodnosť využitia oboch nástrojov pri skúmaní subjektívne hodnotenej kvality života pacientov so schizofréniou.

Dr. Kačmárová referovala o možnostiach skúmania kvality života pomocou tradičného (dotazníkového), a tiež individualizovaného postupu u seniorov v období ranej staroby. Analýzou dvoch odlišných postupov dospela k záveru, že tak v dotazníkovom meraní ako aj pri využití individualizovaného postupu bolo zdravie dominujúcou oblasťou kvality života seniorov. K ďalším významným oblastiam vyplývajúcim z tradičného skúmania a faktorovej analýzy patrila: kognitívno-psychická, environmentálna, spirituálna a sociálna oblasť. Keďže individualizovaný postup umožňuje výber a ohodnotenie dôležitých oblastí samotnému respondentovi, k najdôležitejším oblastiam kvality života (okrem zdravia) seniori zaradili aj rodinu, finančné zabezpečenie, duchovný život, záľuby a pod. Obidva postupy možno využívať samostatne alebo komplementárne, tak pre výskumné účely ako aj pre potreby praxe.

Okrem príspevkov členov riešiteľského kolektívu APVV sa problematika kvality života objavila aj v prednáškach iných účastníkov konferencie, čo je dôkazom toho, že ide o tému, ktorej je naozaj venovaná neustála pozornosť. Pre náš výskumný tím boli tieto príspevky o to zaujímavejšie, že sa týkali skupiny osôb so schizofréniou a osôb v seniorskom veku. To nám zároveň umožnilo realizovať osobné vzájomné konfrontácie zistení s týmito výskumníkmi i praktikmi, výmene skúsenosti z hľadiska zberu alebo spracovania údajov, či diskutovať o možnostiach ďalšieho smerovania výskumov. Ako tieto nové poznatky a informácie dokážeme využívať si budeme môcť overiť napríklad aj o rok, v ďalšom ročníku konferencie, ktorá sa bude - ako to už z tradície vyplýva - konať na Slovensku a na ktorú sme už teraz boli všetci srdečne pozvaní.

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0374-10.

PhDr. Monika Kačmárová, PhD.
Foto: archív Inštitútu psychológie FF PU

Od doktorandov doktorandom – alebo prečo sa zúčastňovať na konferenciách

Skúsenosti a rady doktorandov psychológie podporovaných APVV na konferencii v Olomouci

„Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. LPP-0099-09“.

Dvaja doktorandi doktorandského štúdia na Inštitúte psychológie Vladimír Čema a Marcel Martončík, ktorých štúdium bolo podporované agentúrou APVV (projekt LPP-0099-09) nám porozprávali o svojich skúsenostiach z účasti na konferencii doktorandov konanej v Olomouci v máji 2013. Obidvaja doktorandi, v rámci svojich dizertačných prác, vytvorili diagnostické nástroje na zisťovanie latentného učebného potenciálu (V. Čema) a profesijných záujmov (M. Martončík). Aké boli ich skúsenosti z vyššie uvedenej konferencie?

Zúčastnili sme sa na konferencii PhD Existence III, ktorá sa konala 20. – 21. 5. 2013 v Olomouci, v priestoroch Umeleckého centra Konvikt a zúčastnilo sa na nej zhruba 80 študentov z Českej i Slovenskej republiky.

Ako prvé nás uchvátili priestory, v ktorých sa konala samotná konferencia no i ostatné objekty patriace Univerzite Palackého. Nádherná baroková budova bývalého jezuitského konviktu je jednou z najstarších súčastí univerzity v Olomouci a prednášať v tejto budove je nezapodnuteľný a len ťažko opísateľný pozitívny zážitok.

V prvom rade treba povedať, že na konferencii nemožno nazerať ako na relatívne jednoduchý prostriedok získavania kreditov, pre postup do ďalšieho ročníka štúdia. V konferenciách je nutné vidieť predovšetkým možnosť nadviazať nové vzťahy, možnosť prediskutovať niektoré problematiky svojho výskumu s výskumníkmi či študentmi iných škôl a vypočuť si prednášku od známych svetových odborníkov v danej oblasti.

Každý z nás sa pri písaní dizertačnej, či diplomovej práce, alebo pri vypracovávaní projektu k dizertačnej práci, dostal či dostane do bodu, kedy nevie ako pokračovať, resp. nepozná na niektoré otázky odpovede, neviesť najšť lepšie alternatívy, riešenia či východiská z daného stavu. Samozrejme, základným oporným bodom je vždy školiť. Ten nasmeruje študenta smerom, ktorým, ak pôjde, mal by najšť správne, respektíve vhodné riešenie. Smer ukáže školiť, no samotnú cestu musí prejsť študent sám. Aj v našom prípade bol neoceniteľnou oporou náš školiť prof. PhDr. Jozef Džuka, CSc., ktorý nás vždy nielen nasmeroval správnym smerom, ale poskytol nám mnoho cenných rád, nápadov či návrhov. Nie každý má šťastie na takého školiť, a nemôže sa naňho obrátiť s každým problémom, resp. požadovať riešenie. Niekedy však aj napriek usilovnej práci a vytrvalému uvažovaniu to riešenie neprichádza, a preto je vhodné využiť potenciál iných, podobne zmýšľajúcich osôb z rovnakého vedného odboru. A tu je možné vidieť neoceniteľné pozitívum vedeckých konferencií. Konferenčný príspevok by preto nemal byť len akýmsi súhrnom či zhrnutím Vašej doterajšej práce, ale mal by obsahovať aj otázky pre publikum a prezentovať tie problémové oblasti, na ktoré by ste chceli získať od publika odpovede. Pri prezentovaní príspevku je v prednáškovom mieste prítomných zvyčajne okolo 15 poslucháčov. V diskusii tak môžete dostať na každú otázku alebo podnet približne 10 odpovedí, prípadne návrhov na riešenie vášho problému.

Takto tomu bolo aj v prípade M. Martončíka pri vypracovávaní intervenčnej časti diagnostického nástroja. V rámci diskusie padlo od poslucháčov niekoľko hodnotných návrhov, ktoré boli neskôr využité pri modifikácii nástroja. Od študentov doktorandského štúdia sa predpokladá, že po skončení štúdia budú pokračovať v svojej akademickej

kariére a stanú sa prínosom vo vedeckej oblasti daného odboru. To znamená, že budú výskumne aktívni a určitým spôsobom vo svojom odbore posunú hranicu súčasného poznania. Veda už dávno nie je o solitéroch. V súčasnosti je zvykom, že na riešenie vedeckých problémov sa podieľajú celé výskumné tímy, minimálne dvojice či trojice výskumníkov. Konferencie sú tak ideálnou možnosťou, ako nadviazať kontakt s ľuďmi, ktorí sa venujú rovnakej problematike ako Vy, prípadne problematike, ktorá Vás zaujíma či zaujala a na ktorej riešení by ste sa chceli podieľať. Každého z nás na konferencii v Olomouci detailnejšie zaujalo minimálne desať tém. O mnohých sme dovtedy nemali ani vedomosť, že sa im niekto výskumne venuje, respektíve, že sa to dá skúmať. Súvisí to v prvom rade s rozmanitosťou záujmov človeka. Len málo jedincov má len jeden záujem. Od vysokoškolsky vzdelaných ľudí sa očakáva, že oblastí, ktoré ich zaujímajú, bude viac, a práve tam budú smerovať svoje výskumné snaženie. Práve účasti na konferenciách pomáhajú rozšíreniu vedeckého obzoru a získavaniu nových oblastí záujmu. Samozrejme, svoje poznanie a prehľad možno rozširovať aj štúdiom literatúry, no konferencia má pridanú hodnotu v tom, že máte možnosť sa s autorom o téme osobne porozprávať, nadviazať bližší pracovný kontakt, prípadne sa aj spolupodieľať na riešení nejakého problému. Na tento účel slúžia aj neformálne stretnutia ešte pred samotným začatím konferencie a po nej.

Práve neformálne stretnutia po konferencii zohrali významnú úlohu pri obhajobe dizertačnej práce V. Čemu, ktorá sa konala tri mesiace po konferencii. Na tomto neformálnom stretnutí padlo neuveriteľné množstvo otázok a nápadov, pozitívnych, ale aj negatívnych hodnotení. Otázky, ktoré spochybňujú výsledky, sú vždy nelichotivé, no následné nápady na vylepšenie boli prekvapivo nápomocné. Na niektoré otázky a pripomienky autor v danom momente samozrejme odpoveď nenájde. Na nasledujúcich pár dní, či týždňov ho však zamestná hľadanie odpovede, prípadne vysvetlenia. To vysvetlenie už samozrejme nie je pre účastníkov konferencie, ale pre samého seba. Ak sa človek snaží, odpoveď sa nájde vždy a presne tak to bolo aj v tomto prípade. V čom teda pomohlo neformálne stretnutie po konferencii? Takmer všetky pripomienky a otázky z konferencie zazneli aj na obhajobe dizertačnej práce, kde už neprekvapili – skôr potešili.

Mgr. Vladimír Čema, PhD.
Inštitút psychológie, FF PU v Prešove
Foto: ilustračné

Slovenská lingvistiká – registrovo, zážitkovo a ľudsky

Pod jesenný Prešov sa stal 16. a 17. septembra 2013 dejiskom medzinárodnej vedeckej konferencie *Registre jazyka a jazykovedy* konanej pri príležitosti vý-

znamného životného jubilea **prof. PhDr. Daniely Slančovej, CSc.** Ako uviedla jedna z hlavných organizátorov podujatia, doc. PaedDr. Jana Kesselová, PhD., táto konferencia voľne nadväzovala na sériu prešovských konferencií o jazyku a jazykovede. A tak sa vidy prepísali do epístol, epíštoly sa transformovali do metamorfóz a tie sa funkčne využili v registroch.

Kým v exteriéri sa postupne striedali všetky poveternostné registre, v interiéri, uprostred záplavy posledných tohtoročných slnečníc, sa odohrávali búrlivé diskusie, debaty a polemiky popredných slovenských, českých, poľských, maďarských i ukrajinských lingvistov a literárnych vedcov o jednotlivých jazykových registroch – a ešte o všeličom inom, čo s reflexiou jazyka súvisí. Plenárne rokovanie otvorila jubilantka príspevkom, ktorý syntetizoval jej doterajší výskum športového komunikačného registra a ktorý bol miestami aj alúziou na bádateľské aktivity viacerých prítomných hostí. O zmysle komunikácie následne uvažoval prof. PhDr. Juraj Dolník, DrSc. a úvodný blok príspevkov uzavrel prof. PhDr. Jozef Sipko, CSc. lingvokulturologickým návodom na verifikáciu toho, či je jubilantka v kontexte (slovenskej) lingvistiky skutočnou osobnosťou. Humornú tonalitu tohto príspevku po krátkom občerstvení vystriedal vážny tón ďalších štyroch plenárnych referátov, ktorých autormi boli prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc., prof. PhDr. Pavol Žigo, CSc., prof. PhDr. Ivor Ripka, DrSc. a prof. PhDr. Slavomír Ondrejovič, DrSc. Popoludní sa pôvodne jednoliaty konferenčný prúd rozdelil do troch paralelne prebiehajúcich sekcií: sociolingvistickej, štylisticko-literárnej a registrovej. Prvý deň konferencie vyvrcholil slávnostnou recepciou. 17. septembra sa tri paralelné sekcie otvorili znova, avšak už s odlišným tematickým zameraním. Zazneli v nich príspevky, reflektujúce slovenčinu v kontaktoch, jazyk médií i synchrónne a diachrónne aspekty jazykového výskumu; výraznejšia pozornosť bola venovaná jednej z jubilantkiných výskumných domén, detskej reči (túto sekciu – harmonizovane – viedla práve jubilantka), a svoje zastúpenie na konferencii si našla aj pragmalingvistika, kognitívna a korpusová lingvistika.

Spontánna srdečnosť, slzy, spomienky – tri podstatné komponenty konferencie na počesť profesorky Slančovej. Veď každý z účastníkov tohto vedeckého podujatia má pani profesorku začo ďakovať. A má jej začo ďakovať aj slovenská jazykoveda ako celok. Prínajmenšom za to, že ju robí zážitkovou, príťažlivou a ľudskou.

Mgr. Martina Bodnárová, PhD.

Foto: AV štúdio CCKV PU v Prešove

Fakulta športu PU v Prešove organizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu „Diagnostika v športe 2013“

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa 19. a 20. septembra 2013 uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia *Diagnostika v športe 2013*, ktorej garantom bolo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Spoluorganizátorom konferencie bola Fakulta športu PU v Prešove, Štátna vysoká odborná škola v Krosne, Katedra telesnej výchovy Rzeszowskej univerzity, Národné športové centrum v Bratislave a Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport. Zúčastnili sa na nej odborníci z univerzít v USA, Poľsku, Česku a Slovensku, zástupcovia športových združení a organizácií, ako aj sektoru zdravotníctva.

Rokovanie medzinárodnej vedeckej konferencie *Diagnostika v športe 2013* prebiehalo v troch sekciách: Diagnostika v školskej telesnej výchove, Diagnostika vo výkonnostnom a vrcholovom športe a Diagnostika nešportujúcej populácie. V prvý deň konferencie odzneli referáty a koreferáty pozvaných odborníkov v troch sekciách. V sekcii Diagnostika v školskej telesnej výchove predniesol hlavný referát *Overovanie výkonnostných štandardov: teória a prax* prof. Weimo Zhu, PhD., University of Illinois, USA a koreferát *Diagnostika ľudskej motoriky – problémy a tendencie* predniesol prof. Joachim Raczek z AWF z Katovic. V sekcii Diagnostika vo výkonnostnom športe zaznel hlavný referát *Diagnostika vo vrcholovom športe – skúsenosti s využitím fyziologických laboratórnych testov*, autorom ktorého bol doc. MUDr. Jan Heller, PhD. z FTVS UK Praha a koreferát *Problémy hodnotenia a interpretácie výsledkov výskumov vo vrcholovom športe* predniesol prof. Grzegorz Juras, PhD. z AWF z Katovic. V sekcii Diagnostika nešportujúcej populácie predniesol hlavný referát prof. Wladimir Lyakh, PhD. z AWF Krakov s názvom *Diagnostika koordinačných schopností populácie v spektre ontogenézy*. Autorom koreferátu *Telesná záťaž v dennom poriadku detí predškolského veku* bol prof. Ján Junger, PhD. z domácej Fakulty športu PU v Prešove. Prvý deň konferencie bol zavŕšený príjemným spoločenským večerom sprevádzaný pestrým kultúrnym programom v priestoroch prešovského hotela Polo. Počas druhého dňa medzinárodnej konferencie sa v dopoludňajších hodinách uskutočnila prehliadka posterových prezentácií účastníkov a následne prebehlo rokovanie v jednotlivých odborných sekciách. Oficiálny program medzinárodnej vedeckej konferencie *Diagnostika v športe 2013* bol zakončený slávnostným obedom účastníkov, ktorí spontánne vyjadrili organizátorom spokojnosť s odbornou, ako aj organizačnou stránkou zabezpečenia významného vedeckého podujatia.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.
Foto: archív Fakulty športu PU v Prešove

Slovo, gesto, pohyb, obraz, tvar či divadelné teleso (Karol Horák)

„Patrí k našim profilovým dramatikom. (...)Predovšetkým zaujímavosťou svojho filozofujúceho pohľadu na beh sveta a človeka v ňom, pohľadu, ktorý je však zaostrovaný objektívom dôverných znalostí domáceho slovenského prostredia, a to všetko znásobené osobitosťou a samostatnosťou umeleckého podania. V ňom je obsiahnutý nielen Horák literát, prozaik a dramatik, ale aj Horák divadelník, režisér, tvorca niekdajších malých javiskových foriem; Horák literárny a divadelný teoretik; nielen Horák umelec, ale aj filozof a znalec slovenskej histórie“, napísal o Karolovi Horákovi jeho priateľ, dnes už nebohý Ján Jaborník (odborník slovenského a českého divadla, dokumentarista, historik, divadelný kritik, vysokoškolský pedagóg, bývalý vedúci Oddelenia dokumentácie Divadelného ústavu Bratislava).

I keď sa september nesie v duchu doznievajúcich vysokoškolských prázdnin, ten 19. sa zapísal do dejín Prešovskej univerzity v Prešove ako deň, kedy sa konala medzinárodná vedecká konferencia, ktorá bola organizovaná pri príležitosti okrúhleho životného jubilea prof. PhDr. Karola Horáka, CSc. (realizovaná pod záštitou Inštitútu estetiky a vied o umení FF PU).

Na prešovskej alma mater sa zišla slovenská divadelná a literárna špička, priatelia, známi, ale i študenti. Spoločným menovateľom stretnutia bolo bezpochyby vyjadriť hold a úctu prof. Horákovi. Jeho zásluhy, tak vo vedeckom, ako aj pedagogickom svete, sú obrovské a každý zúčastnený prefaľ, v istom čase a na istom mieste, svoju cestu s tou Horákovou.

Konferencia bola rozdelená do niekoľkých blokov, v ktorých sa odborníci venovali Horákovej tvorbe z viacerých aspektov. Z teatrologického, literárneho, jazykovedného, a čo pokladám za najhodnotnejšie, z osobného, ktorý tvorili spomienky „všehodruhu“. Od profesijných, až po individuálne stretnutia, príbehy, zážitky. Reminiscencie žiakov, kolegov, dramaturgov, scenáristov, režisérov a odborníkov potvrdili fakt, že profesor je syntetik a vlásočnice rozmanitých priateľstiev siahajú do všetkých kútov našej krajiny i za jej hranice. Program lemovali i divadelné produkcie popoludní v Študentskom divadle FF PU, kde herci uviedli fragmenty kultových hier Živý nábytok; Džura. V produkciách sa predstavili aj herci, ktorí už nie sú študentmi, ale svojou prítomnosťou potvrdili to, čo sa o študentskom súbore vo všeobecnosti vie, vernosť, úctu a rešpekt voči svojmu učiteľovi. To demonštrovali obe herecké zoskupenia. Jedno tvorili aktuálni a druhé bývalí herci, ktorí vo svojom návrate potvrdili, že študentské divadlo je školou života, z ktorej mnohí ťažšia dodnes v individuálnych aktivitách, no nezabudli vyjadriť vďaka za túto osobitú „akadémiu“ vo svojej kolektívnej gratulácii. Vo večerných hodinách sme sa presunuli z akademickej univerzitnej pôdy na umeleckú – MS DAD Prešov, kde uviedli profesionálni herci hru La Musica. Bodkou celodenného programu bola gratulácia riaditeľa DAD Mariána Marka a členov súboru, s ktorými prof. Horák pracuje dlhodobo. Komplexne jednotlivé bloky vytvorili jedinečný obraz o človeku, o ktorom sa dá povedať mnoho.

Z jednotlivých príspevkov uvedených na konferencii bol vytvorený zborník (Slovo, gesto, pohyb, obraz, tvar. Ed. M. Pukan – E. Kušnírová), ktorý je vzácnou pamiatkou na toto podujatie a zároveň svojimi črtami výstižne opisuje i osobnosť Karola Horáka. Ako povedal Al-

bert Einstein hodnota človeka nie je v tom, čo urobil pre seba, ale pre iných. Je nezvyčajné a zriedkavé vidieť vracaf sa študentov na miesta, ktoré opustili pred vyše dvadsiatimi rokmi, avšak 19. septembra prišli za jediným cieľom stretnúť toho, kto ich motivoval, učil, kresal a nakoniec o množstve úspešných študentov prof. Horáka svedčia mená, s ktorými sa stretávame v profesionálnych divadlách, rozhlase, médiách a v rôznych ďalších kultúrnych inštitúciách dodnes.

Konferencia však nebola bilancovaním, jej primárnou úlohou bolo vytvoriť jedinečný moment, spoločne vyjadriť pocit vďaky a uznania. Roman Polák (divadelný režisér, umelecký šéf činohry SND Bratislava) pri svojom prejave predniesol návrh, ktorý je možné interpretovať i ako netradičný dar. Neuchopiteľný, no o to cennejší, a v chronotope budúcnosti predstavuje výzvu pre dramatika - napísanie hry, ktorá by mohla byť v ďalšej divadelnej sezóne uvedená v národnom divadle, to je jasný signál toho, že prof. Horák má pred sebou kus práce, ktorá je výzvou a pre nás očakávaním.

„Je záhadou, ako sa stamodiaľ zvrchu môžeš pozerať tak, že my ostatní Ti do očí hľadíme, ako rovný s rovným sa s nami rozprávaš, a predsa si tak vysoko. A čo ťa tam vynieslo? Talent, práca, zotrvačnosť, vnútorný nepokoj...“, povedala o Karolovi Horákovi Dagmar Podmaková (divadelná historička, kritička, bývalá šéfredaktorka Slovenského divadla, predsedníčka III. komory Snemu SAV, predsedníčka Snemu SAV, Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV Bratislava).

Karol Horák je dramatik, prozaik, vedec, ale v prvom rade pedagóg, je zakladateľom študentského divadla a myšlienky súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov, no v prvom rade je to človek, akých je dnes stretnúť skôr raritou ako bežným javom. Skromný a pracovitý, s čistou dušou, osobitým vtipom, charizmou, cez ktorú dobíja študentské srdcia. Som rada, že i mne patrí titul „Horáková študentka“.

Ďakujeme pán profesor.

Mgr. Jozefína Štefanská
Foto: archív prof. Karola Horáka
a IEVUK FF PU v Prešove

PhDr. Jaroslav Rezník – generálny riaditeľ Tlačovej agentúry Slovenskej republiky blahoželať svojmu učiteľovi prof. Karolovi Horákovi, CSc. k jubileu a odovzdal mu dar s jeho portrétom

Plávanie - Veda v praxi 2013

Na pôde Prešovskej univerzity v Prešove sa 10. októbra 2013 uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia s názvom „Plávanie - Veda v praxi 2013“. Organizátorom konferencie bola Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove a spoluorganizátormi boli Rzeszowska univerzita v Rzeszowe a Slovenská plavecká federácia.

Konferenciu viedla Mgr. Viera Smerecká, PhD., predsedníčka organizačného výboru konferencie. V úvode privítala zástupcu organizátorskej inštitúcie, dekana Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove doc. PaedDr. Pavla Ružbarského, PhD., ktorý bol zároveň aj predsedom medzinárodného vedeckého výboru konferencie. Za spoluorganizátorov konferencie zástupcu Rzeszowskej univerzity v Rzeszowe a člena vedeckého výboru dr. hab. prof. nadzw. Slaweka Drozda, prof. UR a manažéra reprezentácie Slovenského plaveckého zväzu Mgr. Ivana Šuleka. Medzi ďalších členov vedeckého výboru konferencie patrili uznávaní vedeckí pracovníci v oblasti plaveckých športov prof. PaedDr. Yveta Macejková, PhD. a prof. PhDr. Milan Turek, PhD. Medzinárodnú konferenciu otvoril dekan Fakulty športu PU v Prešove doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD., ktorý vyjadril potešenie zo záujmu o konferenciu.

Program podujatia bol rozdelený na tri hlavné časti, a to časť pozvaných prednášok, rokovanie a workshop. Na konferencii sa zúčastnilo spolu 35 zástupcov: vedeckí pracovníci a odborníci z radov vysokých škôl, ich absolventi, ktorí sa venujú trénerskej profesii v oblasti plaveckých športov a študenti Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove. Z pozvaných prednášok a registrovaných príspevkov bude zostavený recenzovaný vedecký zborník, nesúci názov konferencie „Plávanie - Veda v praxi 2013“.

Mgr. Viera Smerecká, PhD., Foto: archív FŠ PU v Prešove

Študenti FM PU v Prešove sa zapojili do projektu MAYLO - Labour Market and Youth

Prečo? Pretože MY sa staráme! Nielen o seba a o svoje problémy, ale aj o spoločnosť, krajinu a cestu akou sa uberáme. A práve to bol dôvod, prečo sme sa spojili a pod vedením študentky Kristíny Hanečákovej zorganizovali projekt Maylo, ktorý bol financovaný prostredníctvom grantového programu Mládež v Akcii a podporený Martinom Kardošom CEO, CSI Leasing, Inc. a Ing. Katarínou Orolínovou, Villa Siesta, Nový Smokovec. **Hlavnou témou projektu bol trh práce a mladí ľudia.** Chceli sme upozorniť na tento problém a nájsť nové, kreatívne riešenia. Kríza urobila v Európe svoje a na horší ekonomický vývoj doplatili práve mladí ľudia vo veku do 25 rokov. Kým pred piatimi rokmi, v novembri 2007, bol nezamestnaným každý piaty mladý človek, dnes ide už o každého

tretieho mladého Európana. Slovensko má v rámci štátov Európskej únie piatu najvyššiu nezamestnanosť mladých ľudí. Horšie sú na tom už len krajiny ako Grécko, Portugalsko, Španielsko a Taliansko.

Okrem Slovákov sa na projekte zúčastnili aj študenti z Talianska, Poľska, Rumunska a Českej republiky. Spolu sme vytvorili skupinu aktívnych, kreatívnych a komunikatívnych mladých ľudí, túžiacich po niečom viac, s množstvom myšlienok a názorov. Vďaka rôznorodosti zúčastnených krajín sme sa dostali k informáciám o stave zamestnanosti mladých ľudí aj v iných krajinách. Projekt sa konal od 22. 9. - 28. 9. 2013 v Prešove. Počas celého týždňa sme sa všetci aktívne zúčastnili prednášok s rektorom Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovičom, PhD. a PhDr. PaedDr. Martinou Ferencovou, PhD. Taktiež sme absolvovali množstvo workshopov, navštívili Úrad práce v Prešove, v Poprade. V závere týždňa naše kroky viedli do podnikov VEREX-ELTO, a.s., Lear Corporation Seating Slovakia, s.r.o., Konfekcion E - SK, s.r.o., kde nás sprevádzal Ing. Daniel Rušín, PhD. Hlavným cieľom týchto aktivít bolo lepšie pochopenie súčasnej situácie na trhu práce mladých ľudí. Až po získaní všetkých ponúknutých informácií sme si skutočne uvedomili, že situácia je vážna, ba priam kritická. Spoločnými diskusiami sme sa snažili dospieť k návrhom na jej zlepšenie. Myslíme si, že práve mládežnícka výmena a neformálne vzdelávanie môže mladým ľuďom v tomto smere pomôcť. (Členovia slovenského tímu: Bc. Martina Kočišová, Bc. Dominik Legáth, Mgr. Tomáš Bačinský, Bc. Kristína Hanečáková a Mgr. Jana Dolníková).

Bc. Kristína Hanečáková, Foto: archív FM PU

Ošetrovateľský kongres svetových rozmerov v Prahe

Sigma Theta Tau International Honor Society of Nursing organizovala 22. - 26. júla 2013 celosvetový kongres. Táto organizácia bola založená v roku 1922 v Indianapolis v štáte Indiana, USA. Zakladatelia zvolili meno z gréckeho slova Storgé, Tharsos a Timé, čo znamená láska, odvaha a česť. Poslaním tejto organizácie je podporovať vzdelávanie a profesionálny rozvoj sestier. Víziou tejto organizácie je vytvoriť globálnu komunitu sestier s využitím vedomostí a doterajších skúseností pre zlepšenie zdravia vo svete. 24. Medzinárodný kongres tejto organizácie, zameraný na výskum v ošetrovatelstve, sa konal v Prahe, Hoteli Hilton. Nosnou myšlienkou kongresu bolo vzájomnou spoluprácou preklenúť priepasť medzi ošetrovateľským výskumom a praxou. Kongres trval päť dní.

Posterovú prezentáciu malo 238 účastníkov a niekoľkonásobný počet ústnych aktívnych prezentácií. Účastníci kongresu si mohli vybrať s bohatej ponuky programu a vytvoriť si tak vlastný program najzaujímavejších prezentácií. V každej sekcii prednášok boli maximálne traja prednášajúci, čo dávalo priestor pre bohatú diskusiu a dialóg o súčasných problémoch a poznatkoch v oblasti výskumu v ošetrovatelstve. Rokovacím jazykom bol anglický jazyk. Mali sme možnosť poznať kolegov zaoberajúcich sa podobnou problematikou. Konferenčné poplatky sme mali hradené Kultúrnou a edukačnou grantovou agentúrou KEGA. Prínosom takýchto odborných podujatí sú nové podnety pre vedecko-výskumnú činnosť v odbore ošetrovatelstvo, a zároveň stimulom pre zdokonaľovanie sa v konverzácii v cudzom jazyku. Súčasťou kongresu bola prezentácia mesta Hongkong ako zaujímavej turistickej destinácie, pretože nasledujúci rok 25. kongres sa bude konať práve v Hongkongu. Doc. PhDr. Elena Gurková, PhD. vystúpila s prednáškou pod názvom: Job satisfaction and Subjective Well-being Among Czech and Slovak Nurses. Príspevok formou posterovej prezentácie autorov: PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., PhDr. Ľudmila Majerníková, PhD., PhDr. Iveta Ondriová, PhD., bol pod názvom: Family as a Key Element in Nursing Care for Alzheimer Disease Patient. Abstrakty oboch príspevkov sú uverejnené vo: Virginia Henderson International Nursing Library.

PhDr. Terézia Fertaľová, PhD., Foto: archív FZO PU v Prešove

The Lancaster Pragmatics Summer School: 30 Years of Pragmatics at Lancaster

Pri príležitosti 30. výročia publikovania práce G. Leecha *Principles of Pragmatics* (1983) na univerzite v Lancasteri (Veľká Británia) sa 13.-14. júla 2013 uskutočnilo podujatie, ktorého cieľom bolo ohliadnutie sa k počiatkom lancaster-skej pragmatickej školy, predstavenie aktuálnej vedeckej činnosti jej súčasných reprezentantov a poskytnutie pohľadu priamo do dielne školy stojacej na čele vplyvného prúdu aktuálneho svetového pragmatického výskumu.

Kľúčová osobnosť súčasnej pragmatiky Geoffrey Leech obhájil vo svojom vystúpení pretrvávajúcu opodstatnenosť vlastného vkladu do jej formovania a potvrdil svoj zásadný vplyv na konštituovanie tzv. druhej vlny zdvorilostného výskumu v modernej socio-pragmatike postavenej na filozofickom odkaze H.P.Gricea.

Vystúpenia ostatných rečníkov predstavili značný tematický záber a metodologickú diferencovanosť súčasného pragmatického výskumu spätého s ich štúdiom resp. po-

bytom na univerzite v Lancasteri, medzi ktorými zreteľne dominovala téma socio-pragmatickej zdvorilosti, ktorú na tri desaťročia zásadným spôsobom formovalo práve jubilejné dielo a jeho autor.

Dvojdňovú prezentáciu aktuálnej tvorby a myslenia svetovej pragmatickej elity (Jonathan Culpeper, Ken Turner, Jenny Thomas, Helen Spencer-Oatey, María Elena Placencia, Dawn Archer, Derek Bousefield, Claire Hardaker) viedol Jonathan Culpeper, v súčasnosti jeden z trojice šéfredaktorov periodika *Journal of Pragmatics*, vlajkovej lode svetovej pragmatiky.

Cenná odborná skúsenosť z podnetného stretnutia s poprednými osobnosťami pragmatického výskumu bola umocnená pôsobivým zážitkom z inšpiratívneho prostredia špičkovej britskej univerzity umiestnenej do rurálneho prostredia odľahlej časti anglického vidieka, no preniknutého duchom nielen všade sa pripomínajúcej histórie, ale pre pragmatiku osobitne aj odkazom filozofa J. L. Austina, ktorý sa tu narodil.

Účasť na podujatí bola umožnená vďaka prostriedkom grantu KEGA 006PU-4/2011, ktorý riešia vedeckovýskumní pracovníci IAA FF PU v Prešove.

Z tohto medzinárodného seminára vyplynuli konkrétne formy budúcej spolupráce, ktoré pre IAA FF PU v Prešove znamenajú rozšírenie vedeckovýskumnej a vzdelávacej platformy pre jej pracovníkov na kvalitatívne vyššej úrovni. Znamená to zvýšenie kreditu na medzinárodných fórach pre Prešovskú univerzitu v Prešove ako takú a pre vyučujúcich zaujímavý zdroj aktuálnych a moderných informácií pre študentov PU v Prešove.

doc. PhDr. Milan Ferenčík, PhD.

doc. PaedDr. Alena Kačmárová, PhD.

Inštitút anglistiky a amerikanistiky, FF PU

Foto: archív IAA FF PU v Prešove

Ako sa diskutovalo medzi katedrami pedagogiky

V priestoroch Fakulty humanitných a prírodných vied v Prešove sa 15. mája 2013 konal metodologický seminár, ktorý usporiadala Katedra pedagogiky FHPV PU v Prešove s názvom „Aktuálne otázky pedagogického výskumu“.

Metodologický seminár bol orientovaný na cieľovú skupinu študentov a doktorandov katedier pedagogiky, ako aj ďalších študentov PU. Jeho hlavným cieľom bolo oboznámiť účastníkov s témami, priebežnými výsledkami a závermi magisterských a dizertačných prác spadajúcich do oblasti pedagogického výskumu.

Seminár svojim príhovorom otvorila PaedDr. PhDr. Martina Kosturková, PhD., ktorá vyjadrila presvedčenie, že získaná skúsenosť z prezentovania odborného príspevku na seminári a následná diskusia s odborníkmi z katedry, môže mať pre účastníkov seminára nenahraditeľný prínos pre ich osobnostný rast, ako aj pre ich ďalšiu vedecko-výskumnú prácu. Príhovor bol takisto venovaný spomienke na metodológa a výskumníka z Katedry pedagogiky FHPV – prof. PhDr. Milana Daráka, CSc., ktorý by v tomto roku so svojimi priateľmi a rodinou oslávil okrúhle výročie 60 rokov.

Následne sa ujala slova doc. PhDr. Marta Černotová, CSc., ktorá oboznámila zúčastnených s priebehom metodologického seminára. Zhostila sa nielen úlohy moderátorky, ale aj úlohy odbornej garantky. Túto úlohu zastával spolu s ňou aj Mgr. Peter Fudaly, PhD. Na seminári sa zúčastnila i doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD. z Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU v Prešove, ktorá v mene svojom i svojich doktorandov vyjadrila poďakovanie za možnosť zúčastniť sa na takejto forme spolupráce medzi fakultami a príbuznými katedrami.

Účastníci seminára predstavili tému, vlastný pohľad na projekt, výber a realizáciu metód výskumu, ako aj výsledky svojich magisterských a dizertačných prác. Po každom vystúpení nasledovala diskusia, ktorá autorom poskytla reflexiu o použitých metodologických prístupoch a postupoch.

Mgr. Ivan Ropovik, PhD., vedecký pracovník Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie, PF PU v Prešove vystúpil s príspevkom: *Exekútívne funkcie ako prediktor schopnosti učiť sa princípom riešenia problémov*, kde ukázal – okrem iného – že pre pedagogický výskum má znalosť štatistických postupov a znalosť cudzích jazykov svoj nenahraditeľný prínos. Obdobne túto schopnosť preukázala i ďalšia prezentujúca – Mgr. Marta Filíčková, interná doktorandka Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU v Prešove, ktorá predstavila svoj príspevok na tému: *Výučba zručnosti čítať v anglickom jazyku vo svetle kognitívnych prístupov*.

Mgr. Tina HUDÁKOVÁ, interná doktorandka Katedry pedagogiky FHPV PU v Prešove, vystúpila s inšpiratívnym príspevkom: *Reflexia kvality pregraduálnej prípravy učiteľov v adaptačnom období začínajúcich učiteľov*, čo vyústilo i do vskutku zmysluplnej diskusie o pedeutologickej problematike. Rovnako svojím prejavom zaujal i Bc. Jaroslav Sarna, študent magisterského štúdia na FHPV PU v Prešove, ktorý odprezentoval svoj príspevok: *Vzťah študentov k ich budúcnému povolaniu* a následne predstavil časopis *Moja obec v detailoch* s podtitulom *Mozaika výchovy a vzdelávania*, ktorého je sám šéfredaktorom a kde publikuje i výsledky svojho prieskumu. Na záver vystúpila so svojím príspevkom: *Postoje stredoškóľakov ku konzumácii alkoholu* Bc. Renáta SABOLOVÁ, študentka magisterského štúdia na FHPV PU v Prešove, ktorá ukázala, že táto problematika patrí medzi aktuálne aj dnes.

Na metodologickom seminári bolo možné vidieť široké spektrum prác (kvalitu poznatkov z oblasti metodológie) – od „hotového“ doktoranda, t.j. mladého vedeckého výskumníka, cez doktoranda blížiacieho sa k obhajobe, doktoranda plánujúceho výskum, až po študentov magisterského štúdia pripravujúcich sa na obhajobu svojich diplomových prác.

Vyjadrujeme úprimné presvedčenie, že metodologický seminár splnil svoj cieľ – poskytol študentom oporný bod, priestor na dialóg o vlastnej téme a výskume. Zvlášť mladší študenti a študentky si uvedomili najmä nutnosť poznania cudzieho jazyka, znalosť ktorého rozširuje možnosti práce so širokým spektrom literatúry, a v neposlednom rade nutnosť štatistického vzdelania, ktoré žiaľ našim študentom pedagogiky chýba. Aj s prihliadnutím na uvedené bola adresovaná časť záverov metodologického seminára i vedeniu Katedry pedagogiky FHPV PU v Prešove, ktoré by mohlo navrhnúť isté zmeny v študijnom programe denného i doktorandského štúdia.

Mgr. Mária Dupkalová, PhD.

Mgr. Imrich Ištvan, PhD.

Katedra pedagogiky FHPV PU v Prešove

Foto: Mgr. Imrich Ištvan, PhD.

Etické problémy a výzvy postihnutia

Problematika postihnutia sa stáva čoraz aktuálnejšou a diskutovanejšou témou vo filozoficko-etickom diskurze súčasnosti. Svedčia o tom rôzne filozofické štúdie, ktoré sa venujú tejto téme, zaujímavé vedecké podujatia, workshopy, v ktorých nechýba ani etická dimenzia danej problematiky.

Jedným z významných podujatí tohto typu bol aj medzinárodný kongres s názvom *Ethical challenges of disability*, ktorý sa konal 10. - 13. apríla 2013 v Štrasburgu. Podujatie sa konalo pod záštitou predsedu Európskeho parlamentu Martina Schulza, generálneho tajomníka Rady Európy Thorbjørna Jaglanda, ministerskej delegátky pre osoby so zdravotným postihnutím Marie Arlette Carlotti a vice-prezidentky Európskej komisie a komisárky zodpovednej za spravodlivosť, základné práva a občianstvo Viviane Reding. Bolo organizované Európskym centrom vzdelávania a výskumu v etike (The European Centre for Teaching and Research in Ethics - CEERE) ako pokračovanie dlhoročnej tradície sympózií, ktoré sa venovali otázkam zomierania (2006), transplantácii orgánov (2007), prenatálnej smrti (2009) a starnutiu (2011).

Tohtoročný kongres sa začal úvodným stretnutím 10. apríla a program tejto udalosti bol naozaj bohatý a veľmi podnetný. Počas troch dní trvania kongresu sa vystupujúci vo svojich prednáškach venovali témam, ako napríklad postihnutie a život s postihnutím, integrácia, inklúzia, ekonomické aspekty postihnutia, snaha žiť normálny život, medicínsky progres versus nové problémy a mnohé iné.

Každý deň bol tematicky rozdelený a zameraný na určitú centrálnu problematiku. Prednášky prebiehali po celý deň a boli simultánne tlmo-

čené do francúzskeho, nemeckého a anglického jazyka, a taktiež do posunkovej reči. Ako je vidno, na základe riešených tém, hlavnou črtou tejto udalosti bola interdisciplinárna, to znamená, že sa neriešili iba etické reflexie postihnutia, ale mnoho odbor-

ných prezentácií sa venovalo prepojeniu postihnutia a ekonomiky, vzdelávania, výskumu, ľudských práv, psychológie, atď. Tomu zodpovedali aj spoločenské oblasti, ktorých predstaviteľmi boli jednotliví zúčastnení odborníci, môžem spomenúť napríklad za oblasť psychológie profesora Roberta Flynna z Kanady, ktorý sa vo svojom príspevku sústredil na Wolfa Wolfensbergera a jeho vnímanie etiky postihnutia a života ľudí s postihnutím, ďalej za oblasť filozofie možno spomenúť napríklad profesora etiky Waltera Lescha z Katolíckej univerzity v Louvain (Belgicko) s príspevkom o reciprocite, rešpekte a sociálnej filozofii venujúcej sa problematike postihnutia. Mikkel Bundgaard, ktorý na kongrese reprezentoval Dánsku asociáciu pre ľudí s postihnutím, sa sústredil primárne na ekonomické aspekty postihnutia. Vo svojom odbornom príspevku hovoril o význame pozitívnej diskriminácie ľudí s postihnutím a význame práce pre sebaúčtu jednotlivcov s postihnutím. Spojitosť ekonomickej stránky s problematikou kvality života vo svojom príspevku zdôraznil profesor etiky z univerzity vo Viedni, Sigrid Müller. Problematike postihnutia, schopností a práv ľudí s postihnutím sa venoval Oliver Lewis, ktorý je riaditeľom advokátskeho centra pre mentálne postihnutých v Budapešti.

Posledný deň kongresu bol venovaný vystúpeniam na tému medicínskeho progresu v postihnutí, ktorý je možné hodnotiť pozitívne, no zároveň reprezentuje zdroj nových otázok a problémov. V rámci tejto témy boli reflektované mnohé podnetné otázky, ako napríklad reflexie o práve rodičov mať dieťa s postihnutím (P. Meiners), príspevky zamerané na problematiku starnutia ľudí

s postihnutím (S. Carnein), predimplantačnú diagnostiku ako zmenu prístupu k ľuďom s postihnutím (E. Schockenhoff), otázky týkajúce sa predčasne narodených novorodencov (J. Wyatt), a mnohé iné.

Na kongrese sa aktívne zúčastnilo viac ako 30 pozvaných zástupcov z celého sveta, ktorí rokovali v hlavných sekciách a ďalších 32 zúčastnených dostalo možnosť prezentovať svoje odborné príspevky počas workshopov, ktoré prebiehali v rámci tretieho dňa trvania kongresu. Títo zúčastnení tak dostali šancu prezentovať svoje príspevky pred odborníkmi z rôznych spoločenských oblastí a z rôznych krajín. Ich vystúpenia boli rozdelené do ôsmich tematických okruhov a prebiehali v dvoch paralelných sekciách. Riešená tematika bola nepochybne zaujímavá, a taktiež obsahovo bohatá, keďže ponúkala vystúpenia venujúce sa rôznym aspektom a problémovým otázkam postihnutia. Prednesené odborné príspevky sa zamerali na tieto zaujímavé témy: sexuálny a citový život ľudí s postihnutím, teologické úvahy o postihnutí, aktívny život ľudí s postihnutím, nové technológie a postihnutie, etické aspekty postihnutia, bezbrannosť verzus schopnosť ľudí s postihnutím, práca a vzdelávanie ľudí s postihnutím, pojem postihnutia. Vedeckou komisiou bol akceptovaný aj môj abstrakt a dostala som príležitosť prezentovať svoj príspevok v rámci jedného z workshopov, ktorý sa venoval etickým aspektom postihnutia. Moje vystúpenie sa venovalo reflexiám o mentálnom postihnutí a schopnosti slobodného rozhodovania sa u jednotlivcov s mentálnym postihnutím.

Veľké množstvo pasívnych účastníkov tejto udalosti doplnilo interdisciplinárne zázemie kongresu a zároveň poukázalo na fakt, že problematika postihnutia je veľmi dôležitou témou ako v etike a filozofii, tak aj v psychológii, medicíne, ekonomike, pedagogike, sociológii a oblasti ľudských práv. Rozhovory a diskusie prebiehali v závere jednotlivých sekcií, no pokračovali taktiež počas prestávok, kde mali zúčastnení možnosť prezrieť si aj príspevky vo forme posterov, ktoré boli venované taktiež rôznym prístupom k problematike postihnutia.

Mgr. Júlia Klembarová
Foto: Inštitút filozofie a etiky FF
PU v Prešove

Diskusie a analýzy o etickom myslení minulosti a súčasnosti

Katedra etiky a etickej výchovy (Inštitút filozofie a etiky, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove) zorganizovala v závere letného semestra zaujímavé vedecké podujatie. Bola ním 12. medzinárodná konferencia cyklu Etické myslenie minulosti a súčasnosti pod názvom Súčasné etické teórie, ktorá sa konala 22. - 23. mája 2013 v priestoroch Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove.

Ciele konferencie sa niesli v záujme analyzovať a zhodnotiť vývoj etickej teórie druhej polovice 20. storočia, zvlášť vo vzťahu k podobnostiam a rozdielom vo vývoji pred rokom 1989 a po páde železnej opony v krajinách strednej a východnej Európy, v porovnaní s ostatnými časťami sveta. Vývoj etických teórií (napr. utilitaristickej a deontologickej etiky, ale aj výrazný rozvoj analytickej etiky, fenomenologickej etiky, existencialistickej etiky, etiky cnosti, personalistickej etiky a pod.) v danom období výrazne ovplyvňovali politické a ideologické pomery, čoho dôsledkom je napríklad fakt, že do roku 1989 oficiálne existovala a rozvíjala sa iba marxisticko-leninská etika. Neskôr, v 90-tych rokoch minulého storočia, však postupne dochádzalo k rozvoju aplikovanej a profesijnej etiky (bioetika, hospodárska etika, environmentálna etika, medicínska etika, ošetrovateľská etika, učiteľská etika, etika verejnej správ a pod.). Vedecký garančný tím konferencie si teda stanovil za cieľ skúmať jednotlivé aspekty rozvoja etického myslenia minulosti s presahom do súčasnosti. Aby sme porozumeli prítomnosti a odhadli aspoň predbežný vývoj a dôsledky, treba sa obzrieť aj do minulosti a objektívne kriticky situáciu zhodnotiť. Obsahovo široké tematické zameranie konferencie bolo dôvodom bohatého záujmu filozofov a etikov nielen zo Slovenska, ale aj z Česka, Poľska, Maďarska, Turecka a Grécka. Príspevky sa dotýkali poznávania etiky súčasnosti a nedávnej minulosti, etických teórií 20. storočia a súčasnosti, ako aj aplikovaných a profesijných etík 20. storočia a súčasnosti. Skúmali sa príčiny vzniku, okolnosti postupného rastu etickej teórie, aplikovanej či profesijnej etiky v strednej a východnej Európe do a po roku 1989, rozvádzali sa faktory, ovplyvňujúce ich rozmach, uvažovalo sa (aj polemicky) o skutočnom alebo len teoretickom účinku etiky v jednotlivých oblastiach spoločenského života. Dvojdnové konferenčné hodnotenie vývoja etického myslenia v druhej polovici 20. storočia tak prinieslo zaujímavé pohľady vyše 50-tich účastníkov konferencie, pričom sa rokovalo paralelne v dvoch sekciách, v slovenskom a anglickom jazyku.

Úvodné príspevky sa venovali problematike slovenskej etiky súčasnosti a nedávnej minulosti. Prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc. Vo svojom príspevku s názvom *Marxisticko-leninský humanizmus v slovenskej filozofii a etike (1948-1989)* skúmal apologetické chápanie marxisticko-leninského humanizmu u predstaviteľov slovenskej filozofie a etiky v období rokov 1948-1989. Venoval sa aj kritickému postoju k marxisticko-leninskej filozofii a etike, ktorý sa čiastočne objavoval v období uvoľňovania spoločensko-politickej a ideologickej situácie v bývalom Československu v 60-tych rokoch 20. storočia. V druhom príspevku (*A Development of Non-Utilitarian Consequentialist Ethics*), s ktorým vystúpil v rámci anglickej sekcie, sa autor zamerával na vývoj konzekvencializmu ako jednej z najvýznamnejších etických teórií súčasnosti, s primár-

ným dôrazom na problémy a prekážky vo vývoji neutilitaristického konzekvencializmu.

Prof. PhDr. Viera Bilasová, CSc. sa prostredníctvom svojho príspevku s názvom *Formovanie moderného étosu na Slovensku (v druhej polovici 20. storočia)* venovala analýze základných otázok filozofie a etiky moderných dejín Slovenska v kontexte dejín Euró-

py. Uvažovala o tom, čím Slovensko prispelo k rozvoju európskych hodnôt humanizmu, slobody, demokracie a spravodlivosti, pričom formulovala pozitívny prístup k etike dejín Slovenska. Vo vystúpení otvorila aj otázky týkajúce sa hraníc morálnych kompromisov v etike dejín a potreby ich objasňovania tak, aby sa nestali zdrojom historického oportunitizmu, ktorý bráni v rozvoji demokratického étosu.

Odborným príspevkom prof. Petra Jemelku s názvom *Andrej Širácky* sa poslucháči mali možnosť oboznámiť s konkrétnym ambivalentným osobným príbehom typickým pre filozofiu a etiku na Slovensku v období 2. polovice 20. storočia. Autor počas vystúpenia súhrne reflektoval dielo výrazného predstaviteľa marxistickej filozofie, pričom sa osobitne zamerával na environmentálne aspekty jeho práce.

Prof. PhDr. Zlatica Plašienková, CSc. sa zamýšľala nad vybranými etickými úvahami slovenského historika filozofie T. Münza v príspevku s názvom *Reflexia vybraných etických úvah T. Münza v česko-slovenskom týždenníku Mosty*. Svoju pozornosť tak precízne venovala tematizovaniu filozoficko-etickej problematiky na stránkach česko-slovenského časopisu *Mosty*, do ktorých T. Münz pravidelne prispieval v rokoch 1992 - 2005.

O tom, že téma konferencie zaujala, svedčia jednotlivé príspevky, ktoré odzneli v rámci paralelných sekcií. V prejavoch účastníkov odzneli názory na Peircov projekt evolučnej lásky, hovorilo sa o probléme relativizmu, o liberalizme a komunitarizme v práve a v etike, evolučnej psychológii, sociálnej etike, podnikateľskej etike, etike v zdravotníctve, bioetike, ošetrovateľskej etike, ľudských právach, učiteľskej a akademickej etike, etike zvierat, etike verejnej správ. Neobišla sa ani téma etiky zodpovednosti, otázky personalistickej etiky, problém významu etickej teórie v súčasnej sociológii. Kriticky sa hodnotil vývoj etických teórií (najmä utilitarizmu a konzekvencializmu). A to je len zlomok inšpiratívnych vystúpení.

Počas diskusií v sekciách a v rámci voľných chvíľ počas trvania konferencie sa zúčastnení utvrdzovali o potrebe reflexií o súčasných etických teóriách a rovnako o význame skúmania vývoja jednotlivých typov aplikovanej etiky, či už na Slovensku, alebo vo svete. Takisto rezonovala potreba systematického rozvoja aplikovaných etík aj v súčasnosti a snaha o prepojenie a dialóg s odborníkmi danej oblasti aplikovanej či profesijnej etiky. Zastúpenie účastníkov z rôznych krajín pozitívne ovplyvnilo vedecké rokovanie, ale aj osobné rozhovory. Medzinárodný kontext otvoril viaceré pohľady, rezonovali odlišné platformy, čo bolo vnímané ako pozitívum.

Gabriela Platková Olejárová
Inštitút filozofie a etiky, FF PU v Prešove
Foto: archív Katedry etiky a etickej výchovy

Vedecká konferencia o stave a perspektívach profesijných etík

Katedra etiky a etickej výchovy, Inštitút filozofie a etiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, 17. - 19. septembra 2013, organizovala 13. medzinárodnú vedeckú konferenciu z cyklu *Etické myslenie minulosti a súčasnosti s názvom Etika v profesiách*. Miestom, kde sa odohrávalo toto zaujímavé vedecké podujatie, boli Kúpele Smerdžonka v Červenom Kláštore v Pieninách, kam pricestovalo takmer 50 účastníkov zo Slovenska, Česka, Poľska, aj Ukrajiny.

Cieľom konferencie bola deskripcia, analýza a komparácia aktuálnych teoretických, ako aj praktických problémov jednotlivých profesií, v rámci ktorých dochádza k rozvoju jednotlivých profesijných etík v súčasnosti. Odborné príspevky sa zameriavali na filozoficko-etické otázky, sociologické analýzy, etické kódexy, všeobecne na rôzne problémy a dilemy v profesijných etikách.

Plenárne rokovanie otvoril prof. PhDr. V. Gluchman, CSc. s príspevkom *Sociálna relevantnosť profesijnej etiky*, ktorý bol zameraný na analýzu troch hlavných oblastí profesijnej etiky, a to na sociálno-etickú rovinu, teda axiologický rozmer profesie, rovinu individuálnej etiky, pod ktorú patrí mravný subjekt a nároky, ktoré sa na neho kladú v rámci danej profesie a treťou oblasťou bolo chápanie etických kódexov. Príspevok sa vzťahoval nielen k stavu profesijnej etiky na Slovensku, ale dotýkal sa aj Českej republiky a Poľska. Prof. PhDr. M. Nemčeková, CSc. vo vystúpení *Niekoľko poznámok ku kritériu mravnosti v profesijnej etike* poukazyvala predovšetkým na aktuálnu potrebu rozvíjania citlivosti profesionálov voči morálnym problémom. Prof. PhDr. O. Sisáková, CSc. uviedla príspevok pod názvom *Etický potenciál sociológie práce Richarda Sennetta*, v ktorom analyzovala možnosti adaptácie ľudí na deficit sveta práce v kontexte kultúry, ktorá neposkytuje trvalejšie inštitucionálne vzory. Podstatným bol prínos Richarda Sennetta pre profesijné etiky v zmysle podmienok a možností hodnotového zakotvenia ľudí v konfliktnom svete sociálnych nerovností. Mgr. J. Kalajtziadis, PhD. sa v príspevku *Deskripcia stavu profesijnej etiky v českej republike* zamerl na analýzu publikácií venovaných profesijnej etike vo viacerých oblastiach, ako sú medicínska, učiteľská, hospodárska a oblasť verejnej správy. O *Etickom kódexe vedeckej inštitúcie* prednášala doc. PhDr. E. Smolková, CSc., pričom zdôraznila metodiku a princípy tvorby etických kódexov vedeckých inštitúcií.

Konferencia pokračovala rokovaním v sekciách. V sekcii

ošetrovateľskej etiky a lekárskej etiky zazneli zaujímavé a podnetné výzvy a úvahy o etike v ošetrovateľskej praxi či medicíne. Nevynechala sa ani analýza kódexu lekárskej etiky a v širšom kontexte sa diskutovalo sa o etike zvierat a veterinárnej etike. Konferenčné príspevky boli zamerané aj na oblasť podnikateľskej a manažérskej etiky s dôrazom na nevyhnutnosť etickej reflexie v podnikaní, resp. v hospodárstve. Ďalšie odborné vystúpenia sa venovali etickým otázkam učiteľskej profesie a akademickej etiky, pričom prednášajúci sa venovali morálnym dilemám v práci učiteľa a etickému rozhodovaniu. Širokú škálu profesijných etík doplnili príspevky z profesijnej etiky novinára, policajnej etiky, profesijnej etiky vojaka, právnickej etiky. Téma etiky v profesiách prináša mnohé živé a inšpirujúce diskusie v súčasnosti s dôrazom na praktické aplikácie priamo v praxi jednotlivých profesií za účelom ich rozvoja. Konferencia - *Etika v profesiách* - realizovaná v rámci projektu *Stav a perspektívy profesijnej etiky na Slovensku* (APVV-0432-10) a zároveň pod záštitou *Centra bioetiky UNESCO na PU v Prešove*, bola hodnotená ako úspešná, ako pre odborníkov z oblasti etiky, tak aj pre odborníkov z oblasti profesií.

Mgr. Eva Demjanová

Foto: archív Katedry etiky a etickej výchovy
Inštitút filozofie a etiky FF PU v Prešove

Sacrum a príroda - ekoturistika

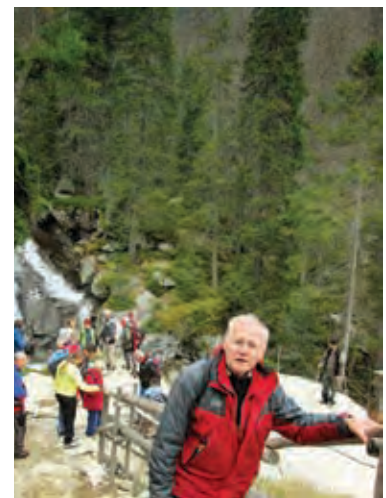
Trojročnú tradíciu na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty má konferencia s názvom *Sacrum a príroda*. Organizuje sa v spolupráci s Pápežskou univerzitou Jána Pavla II. v Krakove a tentoraz, 27. - 28. septembra 2013, mala táto medzinárodná vedecká konferencia prívlastok - ekoturistika. Ekoturistika je spojenie pojmov turistika a ekológia. Je zameraná na poznávanie prírodných rezervácií, národných parkov, chránených kultúrnych oblastí takým spôsobom, aby tieto štátom chránené miesta neboli prostredníctvom cestovného ruchu poškodzované. Ide o formu turistiky, ktorá je ohľaduplná k životnému prostrediu a zároveň jeden z najrýchlejšie rozvíjajúcich sa typov cestovania, pretože človek dnešnej modernej doby túži mať viac nezávislosti. Tento typ cestovania mu takýto pocit umožňuje.

Účastníkov konferencie pozdravil Mons. SEODr. Milan Lach, SJ, pomocný biskup prešovský. Úvodné slová konferencie patrili predstaviteľom oboch fakúlt. Ks. prof. dr. hab. Maciej Ostrowski, prorektor Pápežskej univerzity Jána Pavla II. a Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., dekan GTF PU sa prihovorili domácim aj zahraničným účastníkom. Príspevky predniesli pedagógovia z oboch fakúlt, zástupcovia Tatranského národného parku a tiež doc. ThDr. Juraj Spuchlák, PhD., riaditeľ rádia Lumen.

Zahraniční hostia absolvovali krátku exkurziu krásami Prešova. Navštívili aj kňazský seminár v Spišskej Kapitule, kde

bola pre nich pripravená omša v latinskom obrade v poľskom jazyku.

Druhý deň konferencie sa niesol v turistickom duchu. Účastníci sa autobusom odviezli do Tatier, kde si mali možnosť vybrať z dvoch trás. Ľahšiu trasu tvorila prechádzka Starý Smokovec - Hrebienok - Vodopády Studeného potoka - Tatranská Lesná a náročnejšiu s pomocou lanovky Tatranská Lomnica - Skalnaté pleso - Zamkovského chata - Vodopády Studeného Potoka - Tatranská Lesná. Treťou možnosťou bola návšteva Podtatranského múzea v Poprade, kde si účastníci mohli vychutnať prehliadku múzea a film z dielne Tatranského národného parku.

PaedDr. Silvia Nováková

Foto: Julian Šlusarczyk

Fakulta manažmentu PU v Prešove má nový vedecký časopis

Na pôde Fakulty manažmentu PU v Prešove odštartoval nový vedecký časopis **Mladá veda / Young Science**. Časopis je predovšetkým určený pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov z rôznych vedných odborov, ktorí majú záujem publikovať aktuálne výsledky svojich teoretických či aplikovaných výskumov formou vedeckej štúdie. Miesto tu nájdú aj recenzie najnovších odborných publikácií, ktoré sa aj takouto formou dostanú do povedomia ostatným mladým výskumníkom. Mladá veda je recenzovaným časopisom a pre knižnice na Slovensku sa uvádza do kategórie ADF (Vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch). Tak ako redakčná rada, tak aj redakcia má medzinárodné zloženie. Časopis vychádza dvakrát v roku, v jarnom a jesennom termíne, s rôznymi rubrikami, od spoločenských vied, cez prírodné, technické, až po lekárske. V prípade, že sa nazbiera viacero článkov z jedného odboru alebo na jednu tému, redakcia plánuje vydať špecializované číslo mimo naplánovaných vydaní. V prípade záujmu na publikovaní, resp. inom podieľaní sa na tvorbe a príprave vedeckého časopisu Mladá veda, navštívte webstránku časopisu www.universum-eu.sk/mladaveda

Branislav A. Švorc, šéfredaktor

Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Fakulta manažmentu PU

Druhé číslo vedeckého časopisu Špeciálny pedagóg

V týchto dňoch vychádza na Katedre špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove 2. číslo (v rámci 2. ročníka) vedeckého časopisu **ŠPECIÁLNY PEDAGÓG** s podtitulom *Časopis pre špeciálnopedagogickú teóriu a prax*.

Čo Vám v ňom ponúkame? Najprv aktuálne teoretické a vedeckovýskumné štúdie zamerané na sprostredkovanie najnovších progresívnych trendov v odbore špeciálna pedagogika v domácom i zahraničnom kontexte, a to so zameraním na oblasť kognitívnej stimulácie komunikačnej a čitateľskej kompetencie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v edukačnom procese (J. Sopková, B. Hlebová), na identifikovanie rozdielov v komunikačných a sociálnych interakciách u žiakov s ťažkým mentálnym postihnutím v edukačnom procese na špeciálnych základných školách a v domovoch sociálnych služieb (L. Hrebeňárová), na recepciu umenia ako facilitátora v procese inklúzie (K. Pančocha, P. Sochor), na možnosti evalvácie dramaterapeutického procesu (L. Czereová, M. Valenta), ako aj na postavenie asistenta pedagóga vo vybraných zahraničných výskumoch (Z. Němec). Spoločným menovateľom

vedeckých štúdií je nielen aktuálnosť skúmanej špeciálnopedagogickej problematiky, ale aj ich podnetnosť pre ďalšie vedeckovýskumné zameranie i pedagogickú prax. V tomto zmysle je inšpiratívna aj Vanderbiltova posudzovacia škála ako jedna z možností diagnostikovania žiaka s ADHD (syndróm poruchy pozornosti spojenej s hyperaktivitou) učiteľom a rodičom (T. Dubayová, E. Chovanová) s naznačenou koncepciou tvorby nového modifikovaného diagnostického nástroja. Obohatením druhého čísla časopisu Špeciálny pedagóg je aj zaujímavý rozhovor s assoc. prof. Berit Groven (J. Kožárová), ktorá pôsobí v odbore špeciálna pedagogika na **Dronning Mauds Minne Høgskole for barneha-gelærerutdanning** v Trondheim v Nórsku, a ktorá už v rokoch 2009 – 2011 spolupracovala s Pedagogickou fakultou PU v Prešove v rámci riešenia medzinárodného výskumného projektu *NIL-II-022-d Professional ethics as a part of professional competence of supporting professions*. Neodmysliteľnou súčasťou časopisu sú aj zaujímavosti z odboru špeciálna pedagogika (T. Dubayová), recenzie nových kníh, knižné novinky, ako aj po-

zvánka na jednu zaujímavú zahraničnú medzinárodnú konferenciu. Členovia redakcie časopisu **Špeciálny pedagóg** sú presvedčení, že aj druhé číslo svojím obsahom upúta svojich čitateľov z radov učiteľov i študentov akademickej i širšej pedagogickej obce a súčasne vytvorí nový priestor na ich vzájomnú komunikáciu.

doc. PaedDr. Bibiána Hlebová, PhD.
vedúca redaktorka

Nová štvorstranná vedecká spolupráca v rámci projektu: Enhancing competitiveness of V4 historic cities for tourism development

Úvodnou medzinárodnou konferenciou na pôde našej univerzity sa 24. - 27. júna 2013 oficiálne začala štvorstranná vedecká spolupráca medzi pracovníkmi Katedry geografie a regionálneho rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove a geografmi z Katedry Sociálnej geografie a regionálneho plánovania Univerzity v Debrecíne (Maďarsko), z Inštitútu geografie a priestorových vied Jagelonskej univerzity v Krakove (Poľsko), Inštitútu geografie a regionálneho rozvoja Univerzity Wroslav, Katedry geografie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (Česká republika) a Inštitútu turizmu, regionálneho rozvoja a cudzích jazykov Károly Róbert College v Gyöngyösi (Maďarsko).

Konferencia pod názvom: *Enhancing competitiveness of V4 historic cities for tourism development* bola úvodným stretnutím zo série pripravovaných podujatí a výskumných aktivít v rámci riešenia medzinárodného vedeckého projektu financovaného z Vyšehradského fondu – *Strategic Grant – Internal Cohesion of the Visegrad Group (no. 31210067)*. Cieľom stretnutia bolo prezentovať doterajšie vedecké výsledky v oblasti regionálneho rozvoja a geografie turizmu. V rámci odborného programu sa členovia riešiteľského tímu stretli v rámci oficiálneho prijatia na radnici v Levoči s vedúcim Oddelenia cestovného ruchu a rozvoja mesta Levoča Ing. Ivanom

Dunčkom, s ktorým rokovali o problémoch a možných riešeniach rozvoja cestovného ruchu v meste. Vzhľadom na zameranie výskumného snaženia na problematiku potenciálu historických miest ako dôležitého, ale doposiaľ nedostatočne využitého predpokladu pre rozvoj turizmu, bolo súčasťou terénneho výskumu aj osobné stretnutie a diskusia o aktuálnych prioritách rozvoja Spišskej diecézy v Spišskej Kapitule s J. E. Mons. Štefanom Sečkom, spišským diecéznym biskupom. Predmetom rozhovoru bolo najmä naše najväčšie pútnické miesto na Slovensku – Mariánska hora v Levoči, ktoré na nachádza na území diecézy a je neodmysliteľnou súčasťou pútnického turizmu.

Nemenej zaujímavým pre zahraničných hostí bola aj sprievodná exkurzia východným Slovenskom, ktorú rovnako ako celé podujatie zorganizovali RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD., prof. RNDr. René Matlovič, PhD. a Mgr. Janka Kolesárová.

Viac informácií o projekte, ako aj fotografie z podujatia nájdete na: <http://www.unipo.sk/en/faculty-of-humanities-and-natural-sciences/geography/historiccities/workshop>

RNDr. Kvetoslava Matlovičová, PhD.
Foto: archív Katedry geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU

Nie je CAT ako cat

O členstve študijného programu 2.1.35 Prekladateľstvo a tlmočníctvo na FF PU v sieti EMT a o zakúpení programov CAT na FF PU

Keďže vedenie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (FF PU) si dobre uvedomuje perspektívnosť odboru prekladateľstva a tlmočníctva v jednotlivých jazykových špecializáciách vyučovaných na fakulte, viacerými projektmi podporuje rozvoj tohto študijného odboru a jeho ďalšie napredovanie. Popri nedávnom vybavení dvoch tlmočnických laboratórií najmodernejšími tlmočnickými kabínami s 24 samostatnými tlmočnickými miestami je ďalším podporným projektom zakúpenie licencií na tzv. CAT programy (CAT – computer assisted translation).

Aj pri tejto iniciatíve, investovať do kúpy najmodernejšieho prekladateľského softvéru, sa potvrdilo naše presvedčenie, že len spoluprácou pedagógov a študentov možno úspešne zachovať a ďalej šíriť dobré meno Filozofickej fakulty PU. Na začiatku totiž stála bakalárska práca študenta odboru prekladateľstva a tlmočníctva, Matúša Jožia (IPARM), ktorá na podklade dotazníka konštatovala jednak absenciu vedomostí študentov tohto odboru v oblasti prekladu s asistenciou počítača a súčasne ponúkla riešenie v podobe detailnej komparácie viacerých CAT programov, ktorých výučba by tento negatívny stav zvrátila.

Na základe výsledkov tejto analýzy sa na **Inštitúte prekladateľstva a tlmočníctva FF PU** rozbehla iniciatíva zabezpečiť najnovší a najkvalitnejší softvér aj pre študentov prekladateľstva a tlmočníctva na FF PU. Ako dva najkvalitnejšie CAT nástroje sa ukázali programy MemoQ a SDL Trados. Sme preto veľmi radi, že sa nám podarilo zapojiť našu almu mater ako druhú slovenskú univerzitu (po Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici) do prestížneho akademického programu firmy SDL, **SDL Academic Program**.

Toto členstvo zabezpečilo pre našu univerzitu, osobitne pre Filozofickú fakultu, okrem ďalších výhod aj výraznú finančnú zľavu na zakúpenie 13 licencií produktu tejto firmy, programu **SDL Trados Studio 2011 Professional (Network)**, ktorými sa komplexne vybavilo jedno prekladateľsko-tlmočnické laboratórium (m. č. 170).

Vďaka pochopeniu vedenia Filozofickej fakulty PU sa tak študenti prekladateľstva a tlmočníctva na FF PU budú môcť pripravovať na špičkovom softvéri používanom vo viacerých európskych inštitúciách v Bruseli i Luxemburgu, vo väčšine prekladateľských agentúr a takisto na popredných svetových translátologických vzdelávacích inštitúciách, ktoré chcú poskytnúť svojim absolventom kvalitné vzdelanie a dobrú prípravu pre trh a prax. Rovnako parametre tohto produktu umožňujú jeho využitie pri koncipovaní viacjazyčného Slovníka viac-slovných pomenovaní, hlavného výstupu grantu APVV-0342-11 **Slovník viac-slovných pomenovaní (lexikografický, lexikologický a komparatívny výskum)**, ktorý sa realizuje na FF PU a z ktorého sa takisto zabezpečovalo finančné krytie tejto ambiciózne investície.

Na Inštitúte prekladateľstva a tlmočníctva FF PU sme

takisto radi, že v záujme variability podpísal rektor Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD. zmluvu so spoločnosťou Kilgray, ktorá takisto vyvíja CAT nástroje pre prácu prekladateľa. Výsledkom tejto zmluvy je členstvo v ich akademickom programe **Kilgray Academic Programme**, ktorý zabezpečí Filozofickej fakulte PU možnosť získať za veľmi výhodných podmienok ďalších 13 licencií ich špičkového programu **MemoQ Translator Pro**. Po tejto akvizícii by tak mala Filozofická fakulta PU disponovať **26 licenciami** najnovších CAT programov. Navyše, súčasťou podpísanej zmluvy je okrem iných výhod aj dohoda o poskytnutí **25** individuálnych ročných študentských licencií pre študentov na vzdelávacie účely, ktorá študentom umožní prácu s programom MemoQ aj doma.

Motiváciou Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva i jeho domovskej Filozofickej fakulty pri získavaní najmodernejších technológií pre prácu prekladateľa je jednak úsilie o kvalitnú prípravu absolventov odboru prekladateľstva, ale takisto aj naša snaha o zapojenie sa do siete **EMT (European Master's in Translation)**. Projekt EMT je partnerstvo medzi Európskou komisiou a univerzitnými pracoviskami, ktoré ponúkajú magisterské štúdium prekladateľstva. Hlavným cieľom tohto projektu je vytvoriť kvalitatívne štandardy pre študijné programy prekladateľstva, ktoré dostanú po splnení požadovaných kritérií vo vzdelávaní prekladateľov certifikát kvality EMT. Tie univerzity, ktoré dosiahnu požadované kritériá, sa stávajú členmi tzv. **EMT network**, siete EMT univerzít. Nielenže môžu používať prestížne označenie EMT, ale takisto aj viaceré ďalšie výhody.

Cieľom EMT siete je zabezpečiť, aby čoraz väčší počet translátologických študijných programov bol založený na získaní praktických kompetencií študentov prekladateľstva. Profil prekladateľa, ktorý absolvuje univerzitu s členstvom v EMT, sa sústreďuje predovšetkým na praktické zručnosti prekladateľov a tlmočníkov, ktoré od nich po absolvovaní univerzitného

vzdelávania požaduje trh. V dlhodobej perspektíve je cieľom EMT siete posilniť status prekladateľov v rámci Európskej únie.

Zo Slovenska je súčasťou tejto siete len Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, aj tej však členstvo zverejnením novej výzvy v tomto roku 2013 končí a musí sa uchádzať o členstvo v EMT nanovo; členstvo v EMT network totiž nie je trvalé, ale univerzita musí pri každej novej výzve dokladovať splnenie požadovaných kritérií. Tento rok majú ambíciu uchádzať sa o členstvo v EMT sieti okrem FF PU a nitrianskej UKF aj bansko-

bystrická Univerzita Mateja Bela a bratislavská Univerzita Komenského. Termín podania prihlášky a splnenia kritérií na členstvo v EMT sieti univerzít je **16. december 2013**.

Zabezpečenie výučby CAT programov v študijnom programe prekladateľstva a tlmočníctva je splnením jedného z dôležitých kritérií pre vstup do tejto siete. Medzi požiadavky EMT kladené na kompetencie prekladateľa je totiž „schopnosť zvládnuť počítačom podporovaný preklad a terminologické databázy, ako aj štandardný softvér na office-automatizáciu.“

Sme preto nesmierne radi, že sa vďaka pochopeniu pána dekana Filozofickej fakulty PU, prof. PhDr. Vasilu Gluchmana, CSc., spolupráci a maximálnemu úsiliu PhDr. Eriky Adamovej, tajomníčky FF PU, a v neposlednom rade aj porozumeniu pána prodekana pre vzdelávaciu činnosť a doktorandské štúdium na FF PU, doc. Mgr. Martina Ološtiaka, PhD., zodpovedného riešiteľa APVV projektu **Slovník viac-slovných pomenovaní**, podarilo zabezpečiť pre odbor prekladateľstva a tlmočníctva špičkový výučbový softvér.

PhDr. Miroslava Gavurová, PhD.

Foto: archív Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva FF PU

Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove a Dni nezábudiek 2013

Duševné zdravie predstavuje základnú hodnotu života. Stále však stúpa počet ľudí s duševnými poruchami. Duševné ochorenie v súčasnosti prestáva byť tabuizovanou témou a vníma sa ako každé iné ochorenie, ktoré vyžaduje včasnú diagnostiku, liečbu a v neposlednom rade aj účinnú prevenciu. **Liga za duševné zdravie SR si kladie za cieľ meniť postoje slovenskej verejnosti a znižovať stigmatizáciu ľudí s duševnými poruchami. Tohtoročná informačná kampaň pre verejnosť je zameraná na duševné zdravie detí.** Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia organizuje Liga informačnú kampaň, na zvyšovanie povedomia slovenskej verejnosti o duševnom zdraví. Súčasťou kampane je celonárodná Zbierka DNI NEZÁBUDIEK, ktorá sa realizuje za účelom zbierky na projekty, ktoré pomáhajú ľuďom s duševnými poruchami. Liga za duševné zdravie už desať rokov informuje počas kampane ľudí o dôležitosti duševného zdravia, ale ukazuje sa, že prevenciu treba začať u detí. Preto tohtoročná verejná zbierka je venovaná práve prevencii duševných ochorení u detí.

Desiate výročie celonárodnej zbierky „Dni nezábudiek“ sa konalo aj v uliciach mesta Prešov, od 20.9 – 24.9. 2013. Študenti 2. a 3. ročníka v odbore ošetrovatelstvo Fakulty zdravotníckych odborov PU v Prešove sa zúčastnili na zbierke v priebehu troch dní. Podarilo sa im vyzbierať 503,05 Eur. Peniaze, získané zbierkou, budú použité na podporu nových projektov, ktoré budú pomáhať našim deťom:

- školenia učiteľov o duševnom zdraví detí
- zippy's friends projekt pre deti vo veku 5 – 7 rokov

- okrúhle stoly o duševných poruchách u detí na webovej stránke LDZ SR
- interaktívne stretnutia so psychológom u stredoškolákov
- prieskum o duševnom zdraví s Nadáciou Orange
- výstava výtvarných prác detí a dospelých s duševnými poruchami V Galérii 19 v Bratislave
- dobudovanie siete služieb ako sú denné stacionáre, chránené dielne, rehabilitačné centrá podľa potrieb regiónov

PhDr. Andrea Šuličová, PhD.

PhDr. Zuzana Šimová, PhD.

Foto: archív Katedry ošetrovatelstva FZO PU v Prešove

Vínna turistika – projekt W.I.N.E. vo Varšave

V hlavnom meste Poľska sa 27. – 30. septembra 2013 konalo prvé stretnutie programu LEONARDO DA VINCI Partnerstvá, pod názvom W.I.N.E. (Wine In Northeastern Europe: improving winegrowers' marketing skills in the field of wine tourism). Na tomto prvom stretnutí sa zúčastnilo 17 zástupcov zo šiestich krajín Európy (Poľsko, Slovensko, Česko, Chorvátsko, Taliansko a Nemecko). Vedúci projektu Mgr. Michal Knežo poznámenal, že „je zameraný na identifikovanie dobrých praktík na poli marketingu vínného turizmu v zúčastnených partnerských krajinách a ich využitia ako základu pre malých a stredných pestovateľov viniča a výrobcov vína“.

Okrem odborných prednášok účastníci absolvovali aj exkurzie v okolí mestečka Kazimierz Dolny v troch viniciach maloproducentov vína. Tie pripravil Mag. Aleksander Sucharda PL, špecialista na problematiku vínného turizmu v Poľsku. Prvou navštívenou bola 25 árová vinica Solaris, založená v roku 2004 v Opole Lubelskie. Jej majiteľ Maciej Mickiewicz sa pre jej založenie rozhodol na základe absolvovania poznávacích ciest vo viniciach na severe Rakúska. Druhou vinicou bola 65-árová vinica Maja v meste Kowala. Majiteľ Zbigniew Kwiaton (bývalý poľnohospodársky inžinier) vyrába šumivé vína klasickou metódou a v budúcnosti ich chce turistom ponúknuť ako miestnu špecialitu. Tretia navštívená - Vinica Mały Młynek (Bronowice), bola majiteľom Marekom Kwaśniakom založená v roku 2003, na ploche 1 hektára. On má ambíciu prilákať turistov predovšetkým z blízkeho, turisticky atraktívneho malebného mestečka Kazimierz Dolny. Zo Slovenska sa na prvom stretnutí projektu W.I.N.E. zúčastnila RNDr. Jana Mitříková, PhD. z Katedry turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Druhým zástupcom bol výrobca vína Marián Boršoš z Kráľovského Chlmca. Ten na 18. ročníku prestížnej súťaži vín MUVINA 2013 získal za Lipovinu neskorý zber 2012 cenu prednostu ObÚ v Prešove za Najlepšie biele víno z tokajskej odrody. V súťaži vín Tokaj 2013 získal za Lipovinu neskorý zber 2011 zlatú medailu a zároveň sa stalo šampiónom svojej kategórie, za Lipovinu neskorý zber 2012 zlatú medailu a za Furmint neskorý zber 2011 striebornú medailu. V súťaži Galicyjski konkurs win 2013 v Poľsku získal za Lipovinu neskorý zber 2012 striebornú medailu. Väčšinu z týchto vín mali účastníci počas spoločenského večera možnosť degustovať a ich kvalitu ocenil aj Mag. Ing.agr. Velimir Korak HR, výrobca vína z regiónu Plešivica, ktorý bol vyhlásený v roku 2008 za najlepšieho producenta vína v Chorvátsku aj Željko Suhadolnik, šéfredaktor chorvátskeho časopisu o víne *Svijet u čaši*. Tretím slovenským zástupcom bol Ing. Vladimír Mitřík, začínajúci pestovateľ hrozna a člen Someliárskeho klubu v Prešove, založeného Ing. Dušanom Hažírom pri Múzeu vín v Prešove a Mgr. Michal Knežo, bývalý úspešný absolvent FM PU, predseda občianskeho združenia Mohyla a vedúci projektu W.I.N.E. Nemôžeme opomenúť skutočnosť, že spolupráca Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU v Prešove s Mgr. Michalom Knežom bola nadviazaná už pred dvoma rokmi na základe jeho aktivít orientovaných na oblasť cestovného ruchu a jeho rozvoja v rámci európskych vzdelávacích projektov. Od roku 2011 s ním na projekte zameranom na Vidiecky turizmus a agroturizmus v európskych krajinách spolupracovala aj prodekan FM PU v Prešove pre zahraničné vzťahy PhDr. Daniela Matušíková, PhD.

Najbližšie stretnutie účastníkov projektu W.I.N.E. sa bude konať 22. – 24.11.2013 na Morave, vo februári 2014

v talianskom Benátsku, v máji 2014 v okolí chorvátskeho Zagrebu, v auguste 2014 v slovenskom Tokaji a v októbri 2014 v Nemecku. Záverečné stretnutie je plánované na 15.6.2015 v Poľsku, kedy budú diskutované výsledky čiastkových stretnutí, definované závery celého projektu a predložené návrhy pre kooperáciu v oblasti vínnej turistiky všetkých participantov tohto medzinárodného projektu.

RNDr. Jana Mitříková, PhD.

Foto: archív autorky

Úvodné stretnutie účastníkov projektu W.I.N.E. v centre Inštitútu pre zjednotenú Európu vo Varšave (zľava Mgr. Michal Knežo SR, RNDr. Jana Mitříková, PhD. SR, Marián Boršoš SR, Mag. Ing. hort. Ivana Rendulić Jelušić HR, Senior Associate Expert pre rozvoj vidieka župy Zagreb, Ing. Vladimír Mitřík SR, Mag. oec. Ivana Herceg HR – riaditeľka turistickej kancelárie v Jastrebarsku, Mag. Ing. agr. Velimir Korak HR, v roku 2008 vyhlásený za najlepšieho producent vína v Chorvátsku)

Exkurzia vo viniciach Macieja Mickiewicza Solaris v Opole Lubelskie (zľava: Marián Boršoš SR, Michal Knežo SR, Tereza Vorlová ČR, Jan Hauser ČR, Jana Mitříková SR, v pozadí Željko Suhadolnik HR)

Prehliadka mestečka Kazimierz Dolny (talianski účastníci z regiónu Veneto/Benátsko)

Letná univerzita na PU

Na Katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU v Prešove sa 24. júna až 7. júla 2013 konala letná univerzita pod názvom „Vyšehrad & Ukrajina: letná univerzita geografie a regionálnej politiky“, ktorá bola spolufinancovaná Medzinárodným vyšehradským fondom. Na Letnej univerzite sa zúčastnilo celkovo 36 študentov z 5 krajín, a to z Maďarska - Debrecín (3 študenti), Českej republiky - Ostrava (6), Poľska - Przemysl, Czestochowa (7), Ukrajiny - Užhorod (8) a Slovenska - Prešov (12).

V rámci prvého týždňa študenti absolvovali sériu odborných prednášok venujúcich sa problematike regionálnej politiky, cezhraničnej spolupráce a euroregiónom, regionálnym inovačným systémom, klastrovej politike a transformácii postsocialistických miest, ktoré predniesli 13 lektori z univerzít a odborných pracovísk z Maďarska, Česka, Poľska a Slovenska. Na konci tohto teoretického bloku študenti, v rámci svojich prezentácií, predstavili univerzity, na ktorých študujú a regióny a mestá odkiaľ pochádzajú.

Druhá časť letnej univerzity bola orientovaná smerom k praxi, kde študenti, v rámci troch domácich a jednej zahraničnej exkurzie, spoznali regióny východného Slovenska a problematiku ich rozvoja ako aj regióny v juhovýchodnej časti Poľska (Przemysl a okolie) a západnej časti Ukrajiny (Lvov a okolie). Študenti tak mali možnosť „z prvej ruky“ spoznať špecifiká a osobitosti navštívených regiónov ako aj ich spoločné črty a niekedy aj podobné problémy, ktoré ich navzájom spájajú.

Hlavným cieľom letnej univerzity bolo rozšíriť a prehĺbiť spoluprácu vzdelávacích inštitúcií krajín vyšehradskej skupiny a Ukrajiny prostredníctvom spoločného vzdelávania, zdieľaním know-how a dobrej praxe v geografii, priestorovom plánovaní, v regionálnom rozvoji a re-

Privítanie účastníkov letnej univerzity

Účastníci na zahraničnej exkurzii

gionálnej politike. Realizovaný projekt by mal prispieť k lepšej vzájomnej spolupráci v regióne strednej Európy a priniesť nové nápady pre spoločný výskum a vzdelávacie projekty zúčastnených univerzít.

Viac informácií o projekte a letnej univerzite nájdete na: <http://www.unipo.sk/fakulta-humanitnych-prirodných-vied/geografia/GRPSU>.

doc. RNDr. Radoslav Klamár, PhD., Ing. Vladimír Benč
Foto: Ing. Vladimír Benč

Úspechy akordeonistov Prešovskej univerzity

V študijnom programe Učiteľstvo hudobného umenia (1.1.3) na Katedre hudby IHVU Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (PU) v Prešove je jedným z kľúčových predmetov hra na hudobnom nástroji. Študenti, ktorých hlavným hudobným nástrojom je akordeón, sa každoročne pripravujú na *Medzinárodný festival euromusette – goldentango mladých akordeonistov venovaný pamiatke Michaela Ganiana in memoriam* v Rajeckých Tepličiach. Tento rok sa 29. a 30. mája uskutočnil už 12. ročník tohto súťažného festivalu, na ktorom nechýbali ani študenti PU v Prešove. Medzinárodný festival hostil tento rok 150 súťažiacich, nielen zo Slovenska, ale i Poľska a Českej republiky. Umelecké výkony hodnotila porota v medzinárodnom zložení: prof. Irena Medňanská (SK), Ladislav Horák (ČR), Jörgen Sundqvist (Švédsko), prof. Paweł Paluch (Poľsko), prof. Miroslav Dymon (Poľsko), Damien Pons (Francúzsko).

Súťažilo sa v ôsmich, prevažne sólových kategóriách. Repertoár tvorili skladby tanečného charakteru (musette vals, tango, samba, swing, boogie-woogie, bossa nova,...), ktoré sú v súčasnej dobe veľmi obľúbenou voľbou nielen pre interpretov, ale aj poslucháčov. Naši študenti sa predstavili v VII. kategórii, ktorá je určená pre študentov učiteľských fakúlt – študijný program hudobné umenie (bez absolvovania 4-ročného alebo 6-ročného konzervatória). Okrem povinných skladieb interpretovali i voľný program, ktorý bol v súlade s podmienkami súťaže a korešpondoval s tanečným žánrom. Súčasťou festivalu bol večerný koncert, na ktorom sa predstavil študent záverečného ročníka magisterského štúdia **Bc. Peter Stripaj**, (dnes už Mgr.), ktorý v sprievode ďalších hudobných nástrojov a svojich kolegov (kontrabas, klavír, akordeón) s veľkým úspechom odohral celý rad technicky a výrazovo náročných skladieb. Výsledky sú-

Záber z večerného koncertu prešovských študentov pod vedením Petra Stripaja

ťaže mnohých potešili a motivovali do ďalšej umeleckej činnosti, ktorá nepochybne vplyva na rozvoj osobnosti a formuje odbornú stránku budúcich pedagógov. Výsledky súťaže za akad. rok 2012/2013:

Zlaté pásmo:

Keselica Kamil (2.ročník Bc. štúdia)
Kováčová Lívia (2. ročník Bc. štúdia)
Bc. Stripaj Peter (2. ročník Mgr. štúdia)

Strieborné pásmo:

Dzurovčinová Lenka (2. ročník Bc. štúdia)

Bronzové pásmo:

Bača Patrik (1. ročník Bc. štúdia)

Mgr. Renáta Bartková, PhD.
Foto: archív KHu IHVU FF PU

Astronóm a „Poézia ľudskej duše“

Vernisážou v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice PU v Prešove, 5. 9. 2013, začala netradičná výstava fotografií ľudských tvárí z viacerých miest sveta, pod názvom *Poézia ľudskej duše*. Ich autorom je povoláním vedec – astronóm RNDr. Vojtech Rušin, DrSc., ktorého pôsobiskom je Astronomický ústav Slovenskej akadémie vied v Tatranskej Lomnici. Vystavované fotografie vznikli pri jeho početných vedeckých expedíciách. Kurátorom výstavy bol Mgr. Jaroslav Ondo, PhD. z Katedry výtvarného umenia a výchovy, Inštitútu hudobného a výtvarného umenia FF PU v Prešove. Výstava potrvá do 27. 10. 2013. **Mgr. Kamila Urmaničová, Foto: archív UK PU**

Šesť poznámok, prečo sa mi výstava „Poézia ľudskej duše“ páči

Poznámka prvá. Maľovať, či nie? Títo portrétovaní ľudia sa čímsi podobajú na tváre, ktoré fotil škót D. O. Hill pred 170 rokmi ako predlohy pre svoj nový obraz. O obraze sa dnes hovorí málo, fotografické portréty však žijú a budú žiť ďalej.

Poznámka druhá. A. Lichtwark zdorazňoval, že je málo čo v umení tak obdivované ako fotografický portrét a tým nás dobrý fotograf presúva z oblastí estetických dištinkcií do sociálnych funkcií. (W. Benjamin)

Poznámka tretia. Cítim, že tieto portréty oslobodzujú zobrazovaných od aury, ktorá je dosť nebezpečnou zásluhou určitej vlny mladej fotografie. (W. Benjamin) Dnes

pracujú celé tímy na „oarovaní“ pánov a dám, ktoré sú si isté, že „auria“. Napríklad na billboardoch pri cestách. Poznámka štvrtá. Autor dnešnej výstavy naplnia priestor medzi aparátom a človekom na zábere „kontinuálnym tajuplným zážitkom“: „kde skončí zachytenie tohto momentu?“ Aha tu!

Poznámka piata. B. Brecht za všetkých odporcov fotografie v jej začiatkoch vykrikoval: „je to len reprodukcia reality!“ (W. Benjamin) Mýlil sa. Radi sa dívame na reálnych, reálne milých reprodukovaných nádherných ľudí.

Poznámka šiesta. Takmer pred sto rokmi bolo povedné: „...nie ten, kto nebude ovládať písmo, ale fotografiu stane sa analfabetom budúcnosti“ (L. M. Nagy) Pán Vojtech Rušin vie písať a aj majstrovsky pracuje s fotoaparátom a hlavne vie čítať svoje obrázky a teší sa im. Ja sa s najväčšou úctou pridávam k možnosti nahliadnuť do tvárí ľudí a čítať verše ich duší.

jaro ondo

Grécko štetcom (srdcom) Jána Bartka

V Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove (UK PU), počas vernisáže výstavy 2. 10. 2013, predstavil výtvarník Ján Bartko svoju kolekciu 47 obrazov pod názvom *Grécko - za duchom krajiny*. Pozvanie organizátorov, teda Inštitútu gréckeho jazyka a kultúry PBF PU v Prešove, UK PU v Prešove a samotného autora, prijali aj Jeho Excelencia Nicolas Panagiotis Plexidas, veľvyslanec Helénskej republiky v SR, Jeho vysokopreosvietenosť Rastislav, Arcibiskup prešovský a Slovenska i Anna-Maria Panajotakopoulou, poradkyňa veľvyslanca Helénskej republiky v SR. Hostí privítal rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., spolu s dekanom PBF PU v Prešove prof. ThDr. Jánom Šafinom, PhD. a riaditeľom Inštitútu gréckeho jazyka a kultúry PBF PU v Prešove doc. ThDr. Štefanom Šakom, PhD., ktorý slávnostné otvorenie výstavy moderoval. Výstava potrvá do 27. 10. 2013.

Príhovor kurátora výstavy nájdete na stránke napulze.unipo.sk.

Mgr. Kamila Urmaničová
Foto: archív UK PU

Jeho Excelencia Nicolas Panagiotis Plexidas,
veľvyslanec Helénskej republiky v SR

Futbalová miniliga PU už pozná svojich víťazov

Na multifunkčnom ihrisku PU sa 27. 5. 2013 konalo záverečné vyhodnotenie 1. ročníka futbalovej miniligy PU, na ktorom sa zúčastnili okrem zástupcov mužstiev aj dekan Fakulty športu doc. PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD. a vedúci katedry edukológie športov PaedDr. Juraj Mihalčín PhD. Spoločne vyjadrili spokojnosť s priebehom miniligy a vyzdvihli, že miniliga vznikla na podnet z radov študentov Fakulty športu. Prisľúbili, že do budúcnosti budú aj naďalej podporovať túto myšlienku. Po úvodnom slove prišlo na rad vyhodnotenie, kde z tretieho miesta, s počtom bodov 18 sa radoval tím FILO FK v zložení: kapitán Matej Lipovský, ďalej Pavol Migaš, Tomáš Holienčín, Peter Fabián, Lubomír Kočiš a Lukáš Tököly. O 3 body viac, s počtom bodov 21 sa umiestnilo mužstvo ČUDLÍKOV, na čele s kapitánom Vladimírom Voroňákom, ďalej mužstvo tvorili hráči ako Lukáš Vandžura, Lukáš Figura, Marian Virčík, Ján Sitár, Daniel Demčák, Peter Jurov, Cyril Vasil' a Milan Sovík. Prvé miesto si v jubilejnom prvom ročníku miniligy vybojovali TIGRI CZ, ktorých viedol kapitán Raduz Tóth, tím bol zložený z hráčov Jozef Gmitro, Patrik "Stalone" Kuchár, Lukáš Mišen-

ko, Martin Počurek, Boris Drexler, Daniel Štuller, Tomáš Eliáš, Peter Herstek a Tomáš Dorin. Mužstvo TIGRI CZ mali po odohratí ôsmich zápasoch rovnaký počet bodov ako druhé mužstvo ČUDLÍCI, avšak o ich záverečnom víťazstve rozhodol vzájomný zápas, ktorý TIGRI CZ vyhrali 12:9 a tím si vybojovali aj putovný pohár dekana Fakulty športu.

Záverečná tabuľka:

1. Tigri CZ	8 záp.	21 b
2. Čudlíci	8 záp.	21 b
3. Filo FK	8 záp.	18 b
4. Corleone	8 záp.	12 b
5. Unipo	8 záp.	12 b
6. Vajco	8 záp.	12 b
7. Kefka	8 záp.	6 b
8. Bojare	8 záp.	3 b
9. Drunk	8 záp.	0 b

Tešíme sa záujmu študentov PU o miniligu a veríme, že tento ich zápal ich neopustí, a bude aj naďalej pokračovať v ďalších semestroch a časom sa miniliga stane tradíciou PU. Ďalej dúfame, že študenti si uvedomia, že pohybová aktivita má na ich organizmus pozitívny vplyv a tento koníček si udržia aj po ukončení štúdia na Prešovskej univerzite v Prešove. Veď aj to je poslaním Fakulty športu.

Miniliga týmto nekončí, naopak už teraz začal druhý ročník, ktorý sa bude opäť niesť v duchu fair play a ktorého víťazov spoznáme približne v polovici novembra. Môžete nás sledovať na našej facebookovej stránke: univerzitná futbalová miniliga PU.

Tomáš Kravec, študent FŠ
foto: Ondrej Rychnavský

Družstvo PU v Prešove vybojovalo 2. miesto na Univerzitnom behu 2013

Družstvo bežcov Prešovskej univerzity v Prešove zložené zo študentov Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove, pod vedením PhDr. Marcela Nemca, PhD., vybojovalo cenné 2. miesto na II. ročníku Univerzitného behu, ktorý sa uskutočnil ako sprievodné podujatie 90. ročníka Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach, prvú októbrovú nedeľu. Zloženie družstva: Jozef Majer, Jakub Herstek, Patrik Kuchár, Veronika Dugasová, Martina Šamudovská.

PhDr. Marcel Nemeč, PhD.
Foto: archív FŠ PU v Prešove

Najdôležitejšie je rozhodnutie empatického srdca

V rámci **Študentskej kvapky krvi**, ktorá odštartovala 14. 10. a potrvá do 15. 11. 2013 sa uskutočnil odber krvi pre študentov a zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove, 16. 10. 2013, v priestoroch UNIPOCENTRA PU.

Heslom tohtoročnej Študentskej kvapky je **Nemusíš robiť nič.**

Spolu 68 darcov krvi z radov študentov i zamestnancov vyjadrili empatiu voči tým, ktorí túto vzácnu tekutinu potrebujú, veď pár litrov prúdi v každom z nás. Akcia sa veľmi vydarila, o čom svedčí aj spokojnosť lekára NTS, MUDr. Mikuláša Hudáka: „Som rád, že každým rokom rastie počet prvodarcov, ale prichádzajú aj tí, ktorí darujú krv pravidelne. Vyjadrujem veľkú vďaku a obdiv všetkým, ktorí sa odhodlajú pre tento krásny čin.“

A za nás, naše pracovisko UNIPOCENTRA PU, posielame všetkým darcom jedno veľké **ĎAKUJEME.** ☺

Mária Krištofová

Foto: archív UNIPOCENTRA PU

Zabývaní! „Už len“ študovať

Začiatok nového akademického roka na Prešovskej univerzite v Prešove sa poväčšine nesie v euforickej nálade, doznievaním „prázdninového“, dovolenkového a oddychového obdobia a v duchu pozitívnych očakávaní od nastávajúceho semestra. Ale začiatok nového semestra však so sebou prináša aj množstvo úloh a povinností. Pre študentov – členov Študentskej internátnej rady (ŠIR) nastáva začiatok, lepšie povedané predzačiatok školského roka hneď v prvý septembrové dni. Samozrejme ich činnosť prebieha nepretržite celý rok, dokonca aj cez prázdniny. Najdôležitejšou a najviditeľnejšou úlohou ŠIR je ubytovávanie študentov v priestoroch študentských domovoch Prešovskej uni-

verzity v Prešove. Každý ubytovaný študent prešiel cez ich stanovište, kde mu bola pridelená konkrétna izba a poskytnuté prvotné informácie o bývaní v týchto zariadeniach. Prešovská univerzita v Prešove spravuje a poskytuje ubytovanie v štyroch prevádzkach: Nový internát – Ul. 17. novembra 11, Starý internát – Ul. 17. novembra 13, Námestie mládeže 2 a Exnárova 36, v ktorých je spolu ubytovaných vyše 1 900 študentov. Po tomto dôležitom kroku, čakajú členov ŠIR ďalšie dôležité úlohy, medzi ktoré patria najmä dohľad nad dodržiavaním domového poriadku, skvalitňovanie podmienok života ubytovaných študentov, ako i zabezpečovanie poriadku a vykonávanie kontrolnej činnosti. Členovia ŠIR sú stále k dispozícii pre všetkých ubytovaných študentov a kedykoľvek sa študenti môžu na nich obrátiť, či už s problémami, pripomienkami alebo svojimi návrhmi.

Všetkým ubytovaným študentom prajú členovia ŠIR, spolu s riaditeľom Študentského domova Mgr. Františkom Martinkom úspešný akademický rok, príjemné bývanie a „pestrý internátny život“.

Mgr. Peter Kulan

delegát Študentskej rady vysokých škôl SR

člen ŠIR PU

Foto: autor

Prví absolventi na FZO PU

Anestéziológia a intenzívna starostlivosť v povolani sestra

Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností získala akreditáciu pre

realizáciu špecializačného štúdia v odbore anestéziológia a intenzívna starostlivosť (č. D 001) pre povolanie: sestra. Ide o špecializačný odbor, ktorá vychádza z medicínskeho odboru anestéziológia a intenzívna medicína. Zaoberá sa komplexnou ošetrovateľskou starostlivosťou o kriticky chorých, u ktorých hrozí zlyhanie, zlyháva alebo zlyhala funkcia jedného alebo viacerých orgánov či orgánových systémov a zahŕňa aj anestetickú starostlivosť pri vykonávaní diagnostických a liečebných výkonov. Toto špecializačné štúdium je určené pre sestry s ukončeným I. alebo II. stupňom vysokoškolského bakalárskeho alebo magisterského študijného programu v študijnom odbore ošetrovateľstvo (Bc., Mgr.), s ukončeným vyšším odborným vzdelaním v odbore diplomovaná sestra a s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním v odbore sestra. Kľúčovým kritériom pre prijatie je trojročná ošetrovateľská prax v odbore anestéziológia a intenzívna starostlivosť.

Špecializačné štúdium trvá 1,5 roka. Pozostáva z praktickej a teoretickej časti, pričom praktické vzdelávanie má prevahu. Teoretická príprava trvá 4 týždne. Odborná prax je realizovaná vo výučbovom zdravotníckom zariadení – FNŠP J. A. Reimana v Prešove, na oddelení anestéziológie a intenzívnej medicíny a trvá 6 týždňov. Z uvedeného počtu uchádzač absolvuje 2 týždne na lôžkovom oddelení výučbového pracoviska, 2 týždne na operačnej sále a ambulantnej časti výučbového pracoviska a 2 týždne na lôžkovom oddelení anestéziológie a intenzívnej medicíny, operačnej sály vlastného klinického pracoviska.

Lektorský zbor pre teoretickú časť tvoria lekári a vysokoškolskí pedagógovia so špecializáciou v odbore anestéziológia a intenzívna starostlivosť a ošetrovateľstva v tomto odbore.

Garant špecializačného štúdia – doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH. – zodpovedá za kvalitu odbornej časti výučby a dozerá na jej priebeh, predkladá návrhy na pracoviská, ktoré spĺňajú podmienky akreditácie pre realizáciu výučby odboru, posudzuje odbornú časť, schvaľuje plnenie študijného programu podľa podmienok pracoviska a individuálnych možností študenta. Posudzuje, či študent splnil podmienky stanovené akreditovaným študijným programom a rozhoduje, či sa študent môže podrobiť špecializačnej skúške.

Sestra v špecializačnom štúdiu svoju praktickú činnosť zaznamenáva do záznamníka výkonov (tzv. lo-

gbook). Vykonáva ju podľa nariadenia garanta štúdia a organizačným pokynom vzdelávacej inštitúcie. Do záznamníka v chronologickom poradí zapisuje počet, frekvenciu a rozsah zdravotných výkonov a iných odborných aktivít, v rámci špecializačného štúdia. Absolvent špecializačného štúdia je priebežne hodnotený garantom špecializačného

štúdia, každý semester - obdobie 6 mesiacov, pričom sa hodnotí splnenie plánovaných teoretických a praktických cieľov, ako aj pokroky vo vzdelávaní.

Špecializačné štúdium sa končí špecializačnou skúškou pred komisiou. Skúška pozostáva z praktickej a teoretickej časti a jej súčasťou je obhajoba písomnej práce. Tému písomnej práce schvaľuje garant špecializačného štúdia. Podmienkou realizácie špecializačnej skúšky je absolvovanie predpísanej praxe a stanovených výkonov uvedených v minimálnom štandarde pre špecializačný študijný program.

Úspešní absolventi špecializačného štúdia získavajú po vykonaní špecializačnej skúšky diplom o špecializácii v súlade s Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 269/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory diplomov o špecializácii, certifikátov a osvedčení o príprave na výkon práce v zdravotníctve. Získanie špecializácie v spomínanom odbore oprávňuje absolventky štúdia používať profesijný titul „sestra špecialistka“, zároveň je absolventka spôsobilá pre výkon špecializovaných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestry v odbore anestéziológia a intenzívna starostlivosť.

Prvýkrát v histórii FZO PU v Prešove sa 5.3. 2013 konala na pôde KAIM FNŠP J. A. Reimana špecializačná skúška v študijnom programe v špecializačnom odbore Anestéziológia a intenzívna starostlivosť. Členmi komisie boli doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH. (garant študijného programu), doc. PhDr. Mária Zamboriová, PhD. (garant špecializačného programu z inej vzdelávacej inštitúcie – UPJŠ Lekárska fakulta, Ústav ošetrovateľstva), MUDr. Ľubomíra Romanová, PhD., MUDr. Erika Palenčíková, PhDr. Daniela Rybárová, PhD., PhDr. Ľudmila Miženková, PhD. a lektorky pre praktickú časť - Mgr. Marta Mačejovská a Mgr. Mária Pekárová. V tento deň potvrdilo teoretické vedomosti a praktické zručnosti pre svoje pôsobenie v praxi sestry špecialistky 10 študentov: Mgr. Gabriela Dadejová – Talpašová, Bc. Ľubomír Giňovský, Bc. Lucia Iľašová, Bc. Mária Kapcová, Beáta Kmecová, dipl. s., Mgr. Renáta Miheličová, Martina Nemergutová, Bc. Ľuboslava Pažinová, Bc. Martina Prusáková a Magdaléna Šašalová.

PhDr. Daniela Rybárová, PhD.
doc. PhDr. Ľubica Derňárová, PhD.
Foto: archív FZO PU v Prešove

O medzinárodnom štípendijnom programe pre študentov špeciálnej pedagogiky na PF PU

Študenti študijného odboru špeciálna pedagogika na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, v rámci svojej pregraduálnej vysokoškolskej prípravy, získavajú kvalifikáciu na výchovu a vzdelávanie detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ku ktorým patria aj deti/žiaci s poruchami autistického spektra. Ide o široké spektrum diagnóz, s ktorými sa budúci špeciálni pedagógovia môžu vo svojej pedagogickej praxi stretnúť čoraz častejšie. Dlhoročnú tradíciu a bohaté skúsenosti so starostlivosťou a edukáciou detí/žiacov s poruchami autistického spektra majú vo svete najmä Spojené štáty americké, preto sme na Katedre špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove s potešením uvítali ponuku na spoluprácu s vedením a pracovníkmi *Andersonovho centra pre autizmus (Anderson Center for Autism)* v meste Staatsburg v štáte New York.

Jednou z foriem spolupráce je aj výzva *Andersonovho centra pre autizmus* pre našich študentov špeciálnej pedagogiky, aby už v tomto akademickom roku 2013/2014 využili medzinárodný štípendijný program, v rámci ktorého môžu v ňom počas 12 mesiacov získavať skúsenosti s prácou s deťmi s poruchami autistického spektra. Cieľom medzinárodného štípendijného programu je na základe participácie pri vzdelávaní a starostlivosti o dieťa/žiaka s poruchou autistického spektra získať aj nové poznatky a skúsenosti pre prácu s dospelou osobou s poruchou autistického spektra, tiež oboznámiť sa s novými alternatívnymi prístupmi pri riešení ich problémového správania a možnej nápravy, ktoré môžu absolventi medzinárodného študijného programu využiť v procese edukácie osôb s poruchami autistického spektra aj na Slovensku.

Andersonovo centrum pre autizmus v meste Staatsburg v štáte New York je organizácia, ktorá od svojho založenia (v roku 1924) poskytuje širokú sieť sociálnych a edukačných služieb pre deti a dospelých s poruchami autistického spektra v národnom i nadnárodnom kontexte. O spomínaný medzinárodný štípendijný program, s ktorým má *Andersonovo centrum pre autizmus* už viac ako dvadsaťročné skúsenosti, môžu požiadať študenti s ukončeným bakalárskym stupňom štúdia nielen v odbore špeciálna pedagogika, ale aj v odbore psychológia, ošetrovatelstvo, sociálna práca a v ďalších príbuzných odboroch. Záujemcovia o tento medzinárodný štípendijný program (nielen z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove) môžu kontaktovať členov Katedry špeciálnej pedagogiky PF PU v Prešove alebo priamo koordinátorku medzinárodného štípendijného programu Lauru Taylor (LauraTaylor@acenterforautism.org) z *Anderson Center for Autism* v New Yorku. Viac informácií o medzinárodnom štípendijnom programe, ako aj o ďalšej bohatej činnosti *Andersonovho centra pre autizmus* v New Yorku, je dostupných na internete: www.andersoncenterforautism.org.

PaedDr. Lucia Hrebeňárová, Ph.D., Foto: archív PF PU v Prešove

Vítané zmeny v študijnom programe ekológie

Som študentom prvého ročníka magisterského jednodoborového štúdia ekológie na FHPV PU. V letnom semestri akademického roku 2012/13 som mal ja aj moji spolužiaci možnosť navštevovať nové kurzy, ktoré katedra ponúka (zatiaľ) v rámci výberových predmetov. Ako som sa dozvedel od doc. Mgr. Martin Hromadu, PhD., vedúceho Katedry ekológie a autora týchto zmien, predmety boli nasadené v rámci trojročného projektu Štrukturálnych fondov EÚ „Akcelerácia rozvoja ľudských zdrojov vo vede a výskume, inovácia a zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu“, ktorý Prešovská univerzita získala.

Prvým kurzom v letnom semestri bola Ekológia parazitov. Viedla ho skúsená vedecká pracovníčka RNDr. Ivica Hromadová, CSc. z Parazitologického ústavu (PaÚ SAV) v Košiciach. Predmet mal predstaviť poznatky o význame parazitov v prírode, ich životných cykloch ale aj potenciálnych hrozbách pre človeka aj ďalšie organizmy. Uvedomili sme si, že parazitizmus je najrozšírenejšia životná stratégia v prírode, že sú všade okolo nás aj v nás. Osobitne zaujímavé boli príklady manipulatívneho správania parazitov, keď cudzopasníky zmanipulujú správanie svojho hostiteľa, aby dosiahli svoj cieľ – čo najefektívnejšie sa rozmnožiť. Vedeli ste, že takto pôsobi napríklad aj u nás bežná toxoplazma – nakazení ľudia sa napríklad častejšie stávajú obeťami dopravných nehôd? Prednášky boli veľmi zaujímavé, poučné a často aj zábavné. Vyučujúci študentov neustále motivoval, využíval svoje bohaté poznatky predovšetkým z praxe. Mohli sme sa dozvedieť veľa nielen z metodiky práce, prednášky boli obohatené pútavými zážitkami a novinkami zo sveta ekológie a parazitológie.

V dňoch 6. – 8. mája 2013 prebehol blokovo ďalší kurz v rámci projektu, Ekológia cicavcov. Sériu prednášok viedol skúsený český vedec doc. Radim Šumbera, PhD z Prírodovedeckej fakulty Juhočeskej univerzity (Prf JCU) v Českých Budejoviciach. Napriek prebiehajúcim MS v ľadovom hokeji a rivalite medzi Českou republikou a Slovenskom celý kurz prebehol v príjemnej atmosfére. Samotný kurz bol venovaný prevažne adaptáciám cicavcov, životným stratégiám a faktorom prostredia, ktoré ich ovplyvňujú. Témy prednášok boli navyše obohatené o zaujímavé praktické skúsenosti prednášajúceho z expedícií do rôznych kútov sveta, prevažne Afriky: Etiópie, Kene, Malawi, atď. Ukázalo sa, že aj na PU môže študent zažiť plnohodnotnú prednášku, ktorá ho motivuje ďalej sa zlepšovať. Niektoré pasáže nám však spôsobovali isté problémy. Podpísala sa pod to absencia

hlbších vedomostí z danej problematiky. Moji spolužiaci mi iste dajú za pravdu, že skladba predmetov v študijnom pláne nášho programu nie je dobrá. Na jednej strane nemáme základy z genetiky, fylogenetiky, , na strane druhej máme predmety, ktoré, podľa môjho názoru, do ekologického študijného programu vôbec nepatria a zaťažujú nás. Aby študenti na takýchto kurzoch v budúcnosti „stíhali“, nezaobídu sa bez základov biológie, fyziológie, atď. Ja aj moji spolužiaci sme však radi, že prvý krok sa našej univerzite podarilo urobiť. A tiež... angličtina, angličtina, angličtina (mali sme si pripraviť seminárku podľa vedeckej práce v origináli).

Myslím si, že každý zo zúčastnených ocenil profesionalitu, úroveň výučby a takisto aj otvorenosť vyučujúceho, ktorý neustále študentov podnecoval k voľnej diskusii. Dokonca ani cez prestávky neutíchali debaty medzi študentmi a prednášajúcim. Z rozprávania mladšej kolegyne, ktorá absolvovala stáž na JCU viem, že takýto blízky vzťah medzi vyučujúcim a študentmi nie je v Čechách ničím výnimočným. Napomáha to k lepšej spolupráci a chuti do učenia u oboch strán – vyučujúceho aj študentov. Naozaj bolo cítiť, že ten človek nám prišiel odovzdať maximum. Po takomto kurze mi skutočne nepríde čudné, že mám v úmysle prečítať si niektoré knihy. Nie preto, že bez ich obsahu skúšku neurobím, ale preto, lebo jednoducho chcem! Pokiaľ ide o blokové prednášky, nemali sme s nimi zatiaľ skúsenosti. Mnoho študentov si myslí, že takého dňa plné prednášania prinesú človeku len vedomosti z jednej oblasti, no opak je pravdou. Návšteva z inej školy, v tomto prípade dokonca krajiny, vytvorí obraz študentovi o tom, ako to funguje na iných univerzitách. Získanie iného pohľadu je veľmi dôležité pri rozhodovaní sa, kde absolvovať stáž či ERASMUS pobyt, o ktoré u nás ešte stále nie je taký záujem, ako napr. v Českej republike, a je to škoda. Dôležité je to aj preto, že nám to dáva väčšie možnosti a rozhľad pri hľadaní si uplatnenia po skončení štúdia. Zistil som, že aj maličkosti často rozhodujú o tom, kto sa v odbore posunie „o laťku“ vyššie a kto ostane na tej istej úrovni. Veľmi sa mi páči, že u nich sa v rámci štúdia kladie dôraz na to, aby sa študenti naučili pracovať s literatúrou. Treba si uvedomiť, že jednoducho nestačí zadať úlohy ale viesť študentov tak, aby vedeli logicky vyňať z množstva dát to podstatné a nebáli sa s týmito informáciami pracovať. Na to sa u nás, podľa mňa, tak trochu zabúda, čo je aj možnou príčinou rozdielov medzi úrovňou vzdelanosti študentov jednotlivých univerzít. A práve takéto kurzy poukazujú na rozdiely v tomto smere.

Ak chceme u nás na katedre odborne napredovať a držať krok so svetom, je viac ako nevyhnutné integrovať práve takéto predmety do študijného plánu ako povinné. Úprimne ma trochu mrzí, že takéto možnosti neboli od začiatku a musel som študovať štyri roky, kým sa mi naskytla takáto možnosť. Teší ma však fakt, že – ako sa vyjadril doc. Mgr. Hromada, PhD. – kým ukončíme štúdium, budeme si môcť vybrať z ďalších takýchto kurzov. Už teraz sa na ne teším (a závidím mladším spolužiakom J). Som presvedčený, že záujem zo strany mladších kolegov bude len rásť a vyučujúci novovzniknutých predmetov sa k nám budú vždy radi vracáť.

Naplnilo by sa týmto heslo našej školy: „Prešovská univerzita, viac ako vzdelanie...“

Bc. Maroš Skurka
Foto: autor

53rd International Session for Young Participant 2013

Miesto, kde sa to všetko začalo. Miesto, kde Koroibos z Elidy odbehol prvý víťazný štádium. Miesto, kde sa začali písať dejiny olympijského športu. Áno, je to Olympia. Okrem pôvabného starovekého štadióna, olympijského múzea a vôbec prvej "olympijskej dediny", kde sa starovekí atléti pripravovali na svoje nie len fyzické výkony sa dnes len pár sto metrov v sídle Medzinárodnej olympijskej akadémie (MOA) konajú rôzne výchovno-vzdelávacie stretnutia na podporu a rozvoj olympizmu vo svete. Jedným z nich je aj medzinárodne stretnutie pre mladých účastníkov, ktoré tento rok oslávilo už 53. výročie svojho vzniku. Od 11. do 25. júna sa tak blízko dedinky Olympia zišlo približne 200 ľudí z celého sveta, ktorým osud ideálov olympizmu nie je v ich rodnej krajine ľahostajný. Slovenskú olympijskú akadémiu na tomto podujatí reprezentovala Mgr. Andrea Palanská z Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove. Moja nominácia bola istým spôsobom vyjadrením uznania celej fakulty, osobitne mojím učiteľom doc. Viere Bebčákovej, prof. Jánovi Jungerovi a zosnulému Dr. Vincentovi Lafkovi, ktorí sa dlhé roky angažovali a angažujú v rozvoji olympijského hnutia na Slovensku.

Po prilete do Atén nás čakala slávnostná otváracia ceremónia, na ktorej nás privítal prezident Medzinárodnej olympijskej akadémie Isidoros Kouvelos. S priáním úspešného a podnecujúceho meetingu sme sa na druhý deň vybrali naprieč Gréckom do Olympie. Cestu nám spestrila zastávka v antickej veštiarni v Delfách. Hlavnou témou 53. ročníka medzinárodného stretnutia mladých účastníkov bolo OLYMPIJSKÉ DEDIČSTVO. Takmer každé dopoludnie pobytu v Olympii sme trávili v hlavnej sále MOA, kde už pre nás renomovaní odborníci danej problematiky mali pripravené zaujímavé prednášky zamerané na tému stretnutia. Medzi najmotivujúcejšie by sa dalo zaradiť vystúpenie prof. Gyltona Da Mattu z USA, ktorí na vlastnom životnom príklade ako sa z nemajetnej siroty stal zriaďovateľ centra na podporu chudobnej talentovanej mládeže v Colorade poukázal na možnosti a spôsoby šírenia olympizmu. Po prednáškach nasledovali "discussion group", kde sme v skupine cca 11

ľudí diskutovali o problémoch olympijskej výchovy, o tom čo nám olympijské hry dali a možno čo aj nedali a mohli dať. Skupiny tak riešili separátne problémy a prichádzali s rôznymi riešeniami, ktoré potom zástupcovia prezentovali ostatným účastníkom. Keďže sme nositeľmi myšlienky kalokagatie, duševné obohatenie denne striedalo aj telesné a to pri akciách ako beh do Olympie s vlajkou MOA, "novodobo-staroveké" olympijské hry na štadióne MOA, alebo štafetový beh s olympijskou pochodňou. Ďalej to boli individuálne a kolektívne hry, výučba tancov a taktiež umelecké popoludnia počas celého pobytu. Teplé grécke večery nám spestrovali "social eveningy", kde dobrovoľníci prezentovali svoju národnú kultúru a navzájom si vytvárali nádherný program. Pri všetkých činnostiach sme sa tak mohli navzájom spoznávať, získavať nových priateľov zo všetkých kútov sveta, ktorí majú podobné hodnoty a rôznym spôsobom sa angažujú na pôde olympizmu. Myslím, že pre všetkých účastníkov bolo toto stretnutie obohacujúce a splnilo svoj účel a to motivovať nás do ďalšej práce vo svojich národných olympijských výboroch a akadémiách a dostať sa do osobného kontaktu, ktorý vytvoril predpoklad pre budúcu spoluprácu v oblasti olympizmu.

Mgr. Andrea Palanská

Foto: autorka

Stáž študentiek odboru pôrodnej asistencie v Nemecku

Možnosť absolvovať 3-mesačnú zahraničnú stáž v rámci svojho štúdia sa nám páčila od prvej chvíle, ako sme sa o nej dozvedeli. Lákala nás ponuka nazrieť do zdravotníctva tejto vyspelej krajiny, nadobudnúť cenné skúsenosti vo svojom odbore a zároveň to bola možnosť spoznávať novú kultúru. Bez váhania sme si od začiatku letného semestra zisťovali a postupne vybavovali všetky potrebné dokumenty. S pomocou PaedDr. Uherovej, PhD. našej nemčínárky, sme získali kontakt so školou pre pôrodné asistentky v Göttingene v Dolnom Sasku. Tá akceptovala našu žiadosť o študijný pobyt. S otáznikmi aj obavami, čo nás počas nasledujúcich troch mesiacov čaká, sme sa 31. mája vydali na cestu.

Po prvom víkend v Nemecku, počas ktorého sme sa bez problémov ubytovali a čiastočne oboznámili s okolím, sme sa podľa dohodnutých pokynov v pondelok ráno dostavili do školy – Hebammenschule. Škola bola vzdialená asi 20 minút cesty peši od miesta, kde sme boli ubytované, 10 minút pešej chôdze od centra mesta a tiež v blízkosti kliniky. Srdečne nás privítal kolektív učiteľov a naša mentorka, pani Cornelia Krapp. Zúčastnili sme sa na teoretickom a praktickom vyučovaní, spoznali študentky, vytvorili si obraz o spôsobe a odlišnostiach vo výučbe a systéme vzdelávania v odbore pôrodná asistencia. Presvedčili sme sa, že výučba na našej fakulte, resp. katedre poskytuje výborný teoretický základ pre svojich študentov. Témy, ktoré sa počas vyučovania rozoberali, sme už ovládali a na rozdiel od nemeckých študentiek, oveľa podrobnejšie. Pani Krapp ako naša mentorka, nás popri teoretickej výučbe postupne pripravovala na prax v nemocnici. Dostali sme rôzne materiály na samoštúdium vo voľnom čase, odbornú literatúru o pôrodnej asistencii (samozrejme v nemeckom jazyku). Zavedla nás aj do univerzitnej kliniky a oboznámila s pracoviskom. Okrem toho nám poskytla mnoho informácií o zaujímavých miestach, ktoré by sa vo voľnom čase v Göttingene dali navštíviť. V programe stáže, mimo hodín strávených v nemocnici, sme mali naplánované aj kuzy predpôrodnej prípravy a popôrodnej gymnastiky.

Príjemných 5 týždňov sme strávili na oddelení šestonedelia. Toto pracovisko bolo zamerané na poskytovanie starostlivosti o rizikovo tehotné ženy, šestonedielky po spontánnom a operačnom pôrode a novorodencov. Oboznámili sme sa s organizáciou na pracovisku, zo začiatku v spolupráci s pôrodnou asistentkou v službe a postupne aj samostatne. Pracovali sme na dopoludňajších a odpoľudňajších zmenách. Medzi činnosti, ktoré sme vykonávali, patrila sesterská vizita, vedenie dokumentácie, podávanie liekov a plnenie iných ordinácií lekára, podávanie stravy, všeobecná starostlivosť o tehotné ženy, o šestonedielky a novorodencov. Všetci členovia zdravotníckeho tímu k nám boli veľmi priateľskí a ochotní pomôcť a vysvetliť nám veci, ktoré pre nás boli nové. Celkovo na tomto oddelení vládla veľmi príjemná pracovná atmosféra a pôrodné asistentky pracovali s obdivuhodným entuziazmom. Prepustené klientky sa s odstupom času vracali na oddelenie s ďakovnými darmi za starostlivosť počas ich pobytu v klinike. Pre nás, študentky pôrodnej asistencie, bolo nové a zaujímavé pozorovať ako funguje systém rooming-in. Novorodenci boli hneď po narodení pri matkách a odlúčení len v nevyhnutných prípadoch a to bez rozdielu, či išlo o šestonedielku po spontánnom alebo operačnom pôrode. Izby boli dokonale vybavené na poskytovanie starostlivosti o novorodenca pod dohľadom matky.

V polovici leta sme sa presunuli na naše druhé pracovi-

sko – pôrodnú sálu. Táto časť stáže bola pre nás najväčším prínosom. Priamo v praxi na pôrodnej sále sme boli zapojené do starostlivosti o rodičku počas pôrodu a sledovali sme samostatné vedenie pôrodu pôrodnou asistentkou. Postavenie a kompetencie pôrodných asistentiek v Nemecku je vysoké a kompetencie široké. Nevýhodou je vysoká miera operačných pôrodov oproti fyziologickým spontánnym pôrodom.

V Nemecku majú ženy možnosť rodiť doma alebo v pôrodných domoch, na kliniku prichádza množstvo klientiek v rámci prevencie možných komplikácií. Ale aj napriek tomu sa nám podarilo asistovať pri spontánnom pôrode. Počas praxe na pôrodnej sále sme získali veľa cenných informácií o iných (alternatívnych) metódach starostlivosti počas pôrodu a po pôrode. Pôrodné asistentky nám ochotne a otvorene rozprávali o ich profesii a skúsenostiach. Na pôrodnej sále sme si odpracovali šesť náročných a nesmierne obohacujúcich týždňov. Spôsob poskytovania zdravotníckej starostlivosti na tejto nemeckej klinike je na profesionálnej úrovni, a to nielen vďaka lepšiemu materiálnemu a modernému prístrojovému zariadeniu, ale najmä kvôli rozdielnosti kompetencií zdravotníckeho personálu. Starostlivosť na klinike je založená na princípoch holizmu, na základe bio-psycho-sociálnych potrieb klientiek a ich rodín.

V rámci posledného týždňa sme podľa plánu navštívili jeden pôrodný dom v Göttingene. Bol to pre nás fascinujúci zážitok. Utulné prostredie vyžarovalo teplo domova a pritom bolo jednoducho zariadené. Po rozhovore s pôrodnou asistentkou pracujúcou v tomto pôrodnom dome, sme boli celou ideou o možnosti prežívať pôrod v takomto zariadení, očarené. Štatistické údaje a výsledky práce tohto pôrodného domu nás presvedčili o význame skúseností a tradície pôrodnej asistencie, ktorá má vážené a hlavne samostatné postavenie v nemeckom zdravotníckom systéme. Na Slovensku je potrebná zmena prístupu našich pôrodných asistentiek, aby si na základe legislatívy vybudovali vlastné postavenie v našej spoločnosti. Sme veľmi radi a ďakujeme, že sme mohli prežiť také plnohodnotné tri mesiace na stáži v Nemecku, pretože sme získali nový pohľad na celú profesiu pôrodnej asistencie, nové praktické aj teoretické poznatky a jedinečnú skúsenosť o práci v zahraničí. Nepochybne, aj naše jazykové znalosti sa zlepšili. Dokázali sme si, že sme samostatné osobnosti schopné vykonávať našu profesiu aj v zahraničí. Okrem toho sme spoznali nových ľudí a jedno nádherné nemecké študentské mesto Göttingen a jeho okolie. Všetkým študentom vysokých škôl odporúčame, aby neváhali a využili túto výbornú príležitosť.

Zuzana Huňková, Sandra Nagyová
študentky 3. ročníka odboru pôrodná asistencia
Fakulta zdravotníckych odborov PU v Prešove

Medzinárodný olympijský tábor mládeže 2013

„Sme jeden tím“ V duchu tohto motto sa niesol Medzinárodný olympijský tábor mládeže, ktorý sa tento rok konal od 17. do 21. júla vo Vysokých Tatrách. Tábor organizoval Slovenský olympijský výbor, v spolupráci so Slovenskou olympijskou akadémiou, Klubom fair play a MŠVVŠ SR.

Z Fakulty športu PU sa na ňom zúčastnili doc. PaedDr. Viera Bebčáková, PhD., ktorá spolu s pani Katarínou Ráczovou, predsedníčkou Klubu fair play, viedli vydarený workshop o fair play a vedomostný kvíz o Pierre de Coubertinovi; o animačný program a súťaže som sa spolu s Andreou Palanskou (FŠ) a Danielou Krajárovou starala aj ja. Prijemnou súčasťou tábora bolo stretnutie s olympionikmi, ktorí sa momentálne pripravujú na ZOH v Sochi. Okrem lyžiarov Adama Žampu a Janky Gantnerovej bol medzi nimi aj bežec na lyžiach Peťo Mlynár, v súčasnosti už čerstvý absolvent Fakulty športu PU.

Celých 5 dní sa nieslo v znamení športu, zábavy a priateľstva a všetci účastníci ukázali, že vedia hrať FAIR PLAY, počas súťaží, aj mimo nich. Okrem turistiky a návštevy aqua parku, ktoré sú snáď bežné v živote každého z nás, si decká vyskúšali aj netradičnejšie aktivity, napríklad veslársky trenažér, streľbu z luku, Nordic walking alebo aj sánkarský trenažér. Mohla by som tu písať o každej z týchto aktivít, no ja radšej ušetším tých zopár riadkov na niečo, čo na mňa zapôsobilo akosi viac: bolo to počas aktivity na sánkarskom trenažéri, ktorý si vyžadoval trochu viac odvahy ako všetko ostatné, čo sme v tábore s deťmi zažili. Decká postupne nasadali do saní a po jednom sa spúšťali po umelej sánkarskej dráhe. Na prvý pohľad to vyzeralo hrôzostrašne, a preto sme všetci pred prvou jazdou mali „smrť v očiach“. Nikto to ale nechcel dať najavo a hrdinsky, s výkrikom „uaaaaa“ sme sa spúšťali dole. Vedľa dráhy však bolo asi 9-ročné dievčatko z Česka, ktoré veľmi plakalo. Fíha, aké krokodílie slzy, tá sa ale musí báť, povedala som si. Chcela som ju rozveseliť, tak som prišla k nej a povedala som: „Šárka, neboj, nemusíš ísť, keď nechceš“. No jej pani učiteľka správne pochopila o čo ide, že vraj ona neplače preto,

lebo sa bojí a nechce ísť, ale plače preto, lebo chce ísť, nechce si to nechať ujsť, ale bojí sa. Aký rozdiel! Šárku sme všetci začali povzbudzovať a predstavte si, to malé dievčatko prekonalo počiatkový panický strach a nakoniec sa, hoci so slzami na líkach, no predsa s úsmevom spustila sánkarskou dráhou. Bolo na nej vidieť, že prekonaním vlastného strachu išla za svoje hranice, a tým sa posunula o obrovský krok dopredu ... a radosť z nej len tak vyžarovala.

Možno aj my máme pred sebou super príležitosti, ale strach nám bráni ísť za nimi. Mať strach je normálne, ľudské, ale je škoda, ak nám kvôli nemu ujdú možno tie najlepšie životné príležitosti. Mark Twain povedal: „V skutočnosti je smelý ten, kto odolá **strachu**, kto premože svoj **strach** a nie ten, komu chýba **strach**.“ Tak, smelo do toho!

Bc. Júlia Pivovarníková

Foto: Ľubomír Souček, Juraj Bobula

Maľovanie bytu

Dňa 17. 6. 2013 sa uskutočnila akcia „Domováci mladými umelcami a Cesta za dobrodružstvom“. Je to projekt realizovaný z Kompraxu - kompetencie pre prax a Farbami si vytvoríme náš nový domov. Účastníkmi boli členovia neformálnej skupiny dobrovoľníkov Smile, ktorá posobí na PBF PU a klientky domova na polceste Hniezdo spolu s vedúcimi sociálnymi pracovníčkami tohto zariadenia. Maľovanie sa uskutočnilo v štvorizbovom byte na sídlisku Sekčov, a celkový projekt prebiehal tri dni. Dobrovoľníci spolu s dievčatami zažili kopec zábavy a zážitkov, pomocou tejto aktivity upevnili svoje priateľstvá a získali kopec skúseností do budúcej novej spolupráce. Je veľmi dôležité poznamenať, že táto aktivita sa realizovala vďaka finančnej podpore spoločnosti Telefónica Slovensko a v spolupráci s Nadáciou Ekopolis v rámci programu O2 Think Big.

Natália Stanková, Ivana Kriššáková, Kamil Roško, Foto: autor

Študenti Pravoslávnej bohosloveckej fakulty sa zapojili do akcie „dobrý trh“

Organizátorom prvého ročníka akcie s názvom „Dobrý trh“, ktorá sa konala 23. mája 2013, bolo Prešovské dobrovoľnícke centrum, Sociálny Prešov, OZ Venuše a Klub podnikavých žien. V priestoroch PKO Čierny orol prezentovalo výrobky svojich členov a klientov 22 mimovládnych organizácií, chránených dielni, zariadení pre seniorov a denných stacionárov. Cieľom spomínanej akcie bolo v prvom rade predstavenie organizácií, no okrem toho aj predaj jedinečných, zväčša vlastnoručne vyrobených výrobkov.

Pozvanie prijali aj primátor mesta Prešov Pavel Hagyar a riaditeľ Sekcie služieb občanom Matúš Háber s Beátou Horváthovou. Po slávnostnom otvorení a príhovoroch pozvaných hostí vznikol priestor na samotný predaj a kúpu výrobkov. V neposlednom rade táto akcia prispela i ku osvete a vzdelávaniu. Na základe našich skúseností konštatujeme, že to bola jedinečná možnosť ku vzájomnému spoznávaniu.

Ako študenti Pravoslávnej bohosloveckej fakulty sme prezentovali činnosť občianskeho združenia Angelos. Spolu s predsedníčkou združenia Mgr. Ivanou Vojtaškovou sme pripravili propagačný materiál tak združenia ako aj samotnej fakulty. „Dobrý trh“ bol miestom, kde sme ponúkali výrobky zhotovené v spolupráci so seniorkou z denného centra na Jiráskovej ulici v Prešove. Zároveň sme spoznali členov a klientov ďalších organizácií pôsobiacich na pôde mesta Prešov. Získali sme

nové kontakty a podarilo sa nám nadviazať ďalšiu spoluprácu skrze dobrovoľníctva, ktoré ako študenti vykonávame v rámci nášho štúdia. Už počas samotnej akcie „Dobrý trh“ sme ako dobrovoľníci pomáhali pri zabezpečovaní organizácie dňa, oslovovali a pozývali sme občanov mesta. Zároveň sme využili možnosť získať nové informácie o možnosti študovať v zahraničí s podporou SAIA n. o. – Slovenskej akademickej informačnej agentúry. Pravoslávna bohoslovecká fakulta, skrze občianske združenie Angelos, bola jediným zástupcom akademickej obce Prešovskej univerzity. Táto skutočnosť mala kladný ohlas a podporu nielen zo strany organizátorov. Vyjadrujeme svoje pozitívne dojmy zo spomínanej akcie. Veríme, že pilotný ročník bol dobrým prvým krokom pre ďalšie ročníky. Plánujeme sa do spomínaných akcií zapájať aj naďalej a tak získavať nové skúsenosti, kontakty a predovšetkým dobrý pocit z vykonanej dobrovoľníckej práce.

**Natália Stanková, Terézia Slavkovská,
Veronika Komárová, Mgr. Ivana Vojtašková**
Foto na stránke: autori

Cesta za dobrodružstvom

V poradí tretí projekt neformálnej skupiny dobrovoľníkov Smile sa zrealizoval 29. 6. 2013. Išlo o návštevu Zoo a tej sa zúčastnili deti z Bratislavy z Krízového strediska Minibodka. Dobrovoľníci s deťmi prežili jeden krásny deň plný zábavy a smiechu, videli kopec zaujímavých vecí a deti sa tešili nielen z prítomnosti dobrovoľníkov, ale hlavne zo zvierat v Zoo. Takisto si túto akciu pochvaľovali aj dobrovoľníci, ktorí sa na ďalšiu návštevu Zoo veľmi tešia. V rámci toho

im boli zo sponzorských darov poskytnuté tenisový kurt, kde sa deti parádne vybláznili a po dobrej hre im dobre padla pizza, dezertík a zmrzlina. Tento projekt bol realizovaný za pomoci malého projektu v rámci národného projektu Komprax. Tento projekt má podporiť moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť. Takisto je dôležité spomenúť, že tento projekt bol spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

Ivana Kriššáková, Kamil Roško, Natália Stanková

Domováci mladými umelcami

Ešte 21. 6. 2013 sa uskutočnil v poradí už druhý projekt neformálnej skupiny dobrovoľníkov Smile, ktorá pôsobí na PBF. Tento projekt bol zrealizovaný za pomoci detí z detského domova Snina. Celá aktivita prebiehala v satelite nachádzajúcom sa v obci Stakčín a maľovanie prebiehalo jeden deň. Počas tohto dňa dobrovoľníci spolu s deťmi namaľovali plechové oplotenie, ktoré následne ozdobili rôznymi maľbami a takisto sa za tento deň stihol namaľovať aj plot. Vďaka tejto aktivite dobrovoľníci spoznali nových a úžasných mladých ľudí, nabrali kopec skúseností a ostalo im kopec pekných spomienok a zážitkov. Do tohto zariadenia sa veľmi radi čoskoro vrátia!! Išlo vlastne o malý projekt v rámci národného projektu Komprax. Tento projekt má podporiť moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť. Takisto je dôležité spomenúť, že tento projekt bol spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

Kamil Roško, Ivana Kriššáková, Natália Stanková

UNIVERSITY OPENING NIGHT 2013

Študenti Prešovskej univerzity v Prešove začali nový akademický rok 2013/2014 vo veľkom štýle, a to na podujatí - UNIVERSITY OPENING NIGHT. Otváracia párty pre študentov sa konala 7.10.2013 v priestoroch historickej budovy PKO – Čierny orol Prešov, a bol to už jej štvrtý ročník.

Podujatie tento rok prilákalo vyše 2000 študentov, absolventov a priateľov Prešovskej univerzity v Prešove, ktorí vytvorili krásnu kulisu a zabávali sa do skorých ranných hodín.

Mgr. Adrián Kuba
Foto: all4event

www.unipo.sk • napulze.unipo.sk

